

Українські письменники Краматорська

**Довідник-антологія
1868—2013 рр.**

Слов'янськ
Видавництво «Друкарський двір»
2014

ББК 83.3(4УКР-4 ДОН)
У 45

У 45 Українські письменники Краматорська: *Довідник-антологія 1868–2013 рр.* — Слов'янськ: Видавництво “Друкарський двір”, 2014. — 200 с.

Укладач: О. Л. Максименко

Книжка є довідником-антологією творчості українських письменників м. Краматорська періоду 1868–2013 рр.

Автор висловлює щиру подяку Дитячій центральній бібліотеці ім. О. С. Пушкіна, особливо її провідному бібліографу Ніні Іванівні Якименко, за художню та технічну допомогу у створенні цієї книги.

ISBN 978-966-1528-64-1

ББК 83.3(4УКР-4 ДОН)
У 45

© Максименко О. Л.,
Укладання, 2014

© ТОВ «Видавництво
“Друкарський двір”», 2014

Початок зроблено. Попереду ще багато роботи

Довідник-антологія «Українські письменники Краматорська», укладений Олегом Максименком, охоплює великий історичний період — 1868–2013 роки. Це відповідальна й серйозна дослідницька праця, яка під силу окремій науково-дослідницькій лабораторії чи спеціалізованій кафедрі вищого навчального закладу. То ж подякуємо подвижнику освітянсько-краєзнавчої ниви за сміливе бажання відновити історичну правду в такому об'ємі, нагадати нам сторінки минулого в області літературно-художнього слова.

Автор обмежився відповідними географічними рамками — рідне для дослідника місто Краматорськ. Через те, що поле діяльності обширне, є ще одне обмеження — пошуком охоплені саме українські автори поезій та художньої прози. І це теж можна зрозуміти — усе відразу не охопиш. Пізніше цей дослідник чи вже хтось інший може взятися за розшуки іншої групи талановитих земляків, які писали російською чи іншими мовами світу. Що ж до третього компоненту, винесеного у заголовок рецензованої праці — «письменники», слід сказати окремо. На наш погляд, для багатьох авторів, згаданих в антології, це відповідний аванс, оскільки поняття «письменник» включає в себе систематичну, довготривалу працю зі словом, наявність чималої кількості творчих доробок, а то й перебування у професійній спільці. На жаль, переважна більшість тих, чиї прізвища згадані в досліджуваній праці, мають невелику кількість віршів, які в різні часи знайшли місце на сторінках багатотиражок чи в міських газетах; про окремі збірки автори тільки мріяли. У декого, дійсно, є солідні напрацювання — декілька видрукуваних збірок, сотні творів, як, наприклад, у Юрія Андрущенка, Юрія Доценка, Анатолія Тарана, Зінаїди Дударчик, Володимира Бояновського, Анатолія Мироненка, Олега Максименка та ряду інших.

Мені відомо, що укладач даної праці провів велику дослідницьку роботу в архівах та бібліотеках Краматорська, Донецька, Харкова, Києва опрацював велику кількість газет та журналів, збірок і наукових видань, особисто зустрічався з багатьма авторами чи з їхніми рідними. А сьогодні це дається не так просто — дослідником було витрачено чимало часу, матеріальних коштів та фізичних сил.

Те, що нароблене на даний час Олегом Максименком і з чим він вирішив вийти на люди, має неабияку цінність для шанувальників рідного слова, дослідників літературного процесу, учнівської та студентської молоді, вчительства, бібліотекарів, краєзнавців. Як було зазначено вище, є надія, що праця «Українські письменники Краматорська» буде доповнена поки що невідомими біографічними відомостями ряду талановитих авторів, уведених до книги; з'являться нові імена, поки що не віднайдені; розширяться рамки літературного процесу завдяки, перш за все, російськомовним поетам Краматорська. І ми зможемо мати більш-менш повну картину літературного розвитку цього великого індустріального центру північної частини Донеччини. Як бачимо, мета, яку поставив Олег Максименко і до якої наполегливо йде, благородна й відповідальна.

*Валерій Романько,
голова правління Донецької обласної краєзнавчої організації,
член Національної спілки письменників України,
доцент Донбаського державного педагогічного університету*

Від укладача

Шановний читач! Ви тримаєте у своїх руках краєзнавчу книжку: довідник-антологію українських письменників Краматорська.

З кожним роком росте зацікавленість нашого населення: з яких же літературних джерелець витікають маленькі струмки, що згодом становлять річки, які несуть свої води в море, що зветься українською літературою.

У цьому краєзнавчому виданні вміщені біографічні дані та твори як професійних українських поетів і прозаїків, так і аматорів, що мешкали і мешкають на теренах Краматорська. Матеріал зібраний за період з 1868 по 2013 рік (145 років). У цій книжці твори українських поетів 30-х років ХХ століття подані мовою оригіналу того часу. Це своєрідна аура українського слова, яке формувалося на підвалинах будівництва, а потім і розвитку краматорських заводів.

Українське населення Краматорська, як корінне, так і приїждже, дало поштовх до розвитку самобутньої літературної родзинки, характерної для цієї місцевості. І ця родзинка з гідністю влилася в національну літературу України.

У книжці зібрані біографічні довідки та твори більш ніж 80 краматорчан — фахівців українського слова, що народилися і мешкали або мешкають в Краматорську і що приїхали і тривалий час жили тут або живуть в теперішній час.

Окремим розділом показана творчість почесних гостей, що приїжджали до Краматорська зі своїм поетичним словом.

Ця краєзнавча книжка є знахідкою для вчених-філологів, викладачів української мови та літератури, а також для всіх зацікавлених розвитком українського слова не тільки в Краматорську, а й в Україні.

*Олег Максименко, член Національної
спілки краєзнавців України*

А.Б.

Біографічні дані письменника невідомі.

Напоготові*

Ми не почнем.
Над плугом, над верстатом
Працюючи, гарячий піт ллемо.
Одна в нас думка —
Далі прямувати.
Ідемо твердим кроком ми —
І дійдемо.
Але зненависть люта зграй ворожих,
Мов громохмарна мла обклала нас.
Коли — не знаємо,
І хто сказати зможе,
Але тривогою пожежі дише час.
Та чи ж уперше нам,
Чи ж нам звикати,
Розпоре мирну тишу рев і грім,
Проти гармат наставимо гармати,
Кулак ворожий одіб'єм своїм.
Як у Архангельську,
На жовтому Сиваші
І там, де ми, тайгою чорною Сибір —
Крицевою стіною встануть лави наші,
Щоб захистити працю вільну й мир.
Напоготові ж будьмо.
Літаки в загони,
Будуймо, друзі,
Справедливий гнів.
У танки втілмо
Й на чоті безсонній
Зустрінем напад хижих ворогів.

*[1, с. 1]

Абраменкова Тамара

Народилася в сім'ї військового пілота. Багато подорожувала з батьками. Але більшу частину свого життя прожила у місті Краматорськ Донецької області. Навчалася в середній школі № 22, після якої поступила в Горлівський педагогічний інститут іноземних мов та закінчила англійський факультет цього вузу. Також закінчила музичну школу, студію образотворчого мистецтва.

Окрім диплома про вищу освіту, має міжнародні сертифікати з англійської мови та методики викладання. Працювала перекладачем з іноземними групами. Зараз є керівником клубу англійської мови «TAMRA» при Палацу культури НКМЗ. Багато подорожує в різні країни: Англія, Німеччина, Франція, Люксембург, Австрія, Італія, Угорщина, Польща, Нідерланди, Арабські Емірати. Ці подорожі, як вона вважає, дуже цікаві і корисні в розумінні познання світу та людських цінностей. Пише вірші українською, англійською та російською мовами. Видала дві збірки віршів англійською мовою, друкувалась у чотирьох збірках віршів жінок Краматорська, має авторські публікації в журналах «Дитячий садочок», «Сімейні справи», «English». Навчає дітей всьому, що вміє сама. Вважає, що, якщо людині є що сказати, вона потрібна це робити.

Біографія записана укладачем зі слів Тамари Борисівни Абраменкової.

Слова*

Слова, як діти, раді гомоніти.
Вони — птахи, щоб до зірок злетіти.
Як серце пульсом б'ються у долонях,
Як кров гаряча, що тече до скроні,
Де простір є думками володіти,
Відчути, метушитись та радіти.
Між ними є достойні, в мудрість вжиті,
Але є і такі, що можуть вбити.
Є ті, де відчуття чиєсь незріле,
Як невгамовне сяйво світло-біле,
Нанести рани можуть вам болючі,
Прорізав коло думок невмирущих.
Тоді ви зупиніться та зрадійте,
Бо є найвища сила, в слові вжита.
Це «Отче наш», його могутні крила
Вам допоможуть зберегти вітрила.
І слово, що величність має,
Воно обігріває, обіймає,
Воно до відчайдушних прилітає
Та заспокоїти думки допомагає.
То ж, люди, будьте обережні,
Бо в слова влада необмежна!

*[2]

Анатольсв Павло

Біографічні дані письменника невідомі.

Моє місто Краматорськ*

Хлюпа зелень весною із схилів.
Ні межі їй, ні краю ніде.
В нашім місті нема старожилів —
Воно теж, як весна, молоде.
Ще недавно — продуте вітрами,
Де у степ іще вікна усі,
Пахне ранком воно, чебрецями,
Піднімається в буйній красі.
Ніби промені, вулиці чисті
Десь побігли до сонячних нив,
І тополі шумлять буйнолисті,
Що із друзями тут я садив.
І коли я збираюся рано,
Доки сонце устане ясне,
Не гудок заводський із туману —
Солов'ї тоді будять мене.
Чую шепіт своєї тополі
І не можу відвести очей:
Не в гаю і не в дальньому полі —
Тут, у місті, співа соловей.
Хай я слів у тій пісні не знаю,
Та підказує серце мені:
Він про весни і місто співає,
Про сади і проспекти ясні,
Де для сонця всі вікна відкриті.
Там, де сквери шумлять, як гаї.
Певно, місто — найкраще у світі,
Раз приймають його солов'ї!

*[3, с. 3]

Андрущенко Юрій

«Народився 29 липня (11 серпня) 1910 року в селі Великоселецьке тепер Оржицького району Полтавської області. Український радянський поет. Член КПРС з 1965 року. Вчився в Лубенському і Черкаському інститутах соціального виховання. Працював вчителем, журналістом. Учасник Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. Брав участь в обороні Ленінграда, з боями дійшов до Берліна. Після демобілізації — на видавничій роботі. Автор поетичних збірок: «Цвітуть жита» (1931 рік); «Співаю молодість» (1936 рік); «Живу тобою» (1957 рік); «Вогонь душі» (1963 рік)». [4, с. 4], [5, с. 291].

У тридцятих роках Ю. В. Андрущенко працював в «Краматорской правде». Тоді ж він і друкував тут свої вірші.

Юрій Васильович Андрущенко помер 31 січня 1975 року в Полтаві. Вірші поета-фронтовика співзвучні з сьогоденням. У них оспівується Україна, її велич та краса.

Я живу красою України*

Я живу красою України,
І тому співучим я стаю;
З нею в серці вижив, а не згинув
Я колись в нерівному бою!
Береги над Россю мальовничі
І такі співучі на Дніпрі...
Я дивлюсь, мов дівчині у вічі,
У глибінь криниць, на цвіт зорі...
Я дивлюсь на Дніпрогесів греблі,
Як бунтує, як кипить вода!
Слухаю пшеницю дзвінкостеблу,

*[4, с. 4]

Яблук гупотіння у садах...
Золотими тішуть вечорами,
Ранками на сонячній Сулі...
Там колись кохав я до нестями
Дівчину у рідному селі...
Україно, сонячна, могуча!
Ти мені і мати, і любов!
На твої святі Дніпрові кручі
Знову юний серцем я прийшов!

Жменька жита*

На якусь планету необжиту,
де на всіх широтах — цілина,
я б узяв з собою жменьку жита,
хай воно там стебла вигина!
Буду я співать, йдучи стежками,
а назустріч вклониться в півсні
жито золотими колосками,
наче на Донеччині, мені...
Буду найщасливішим у світі
від краси земної отої,
і волошка дивна в стиглім житі
очі сині нагада твої.

*[4, с. 4]

Арсенич Петро

Біографічні дані письменника невідомі.

Постріли з лука*

- Страх у душі боягуза прописаний постійно;
- Драма в житті — єдина з драм, що відбувається без репетиції;
- Приймав душ тільки у витверезнику;
- Плагіаторові доступні всі жанри;
- Ніхто так не користується свободою слова, як базіка;
- Вовк одягає овечу шкуру не для тепла.

*[6, с. 114]

Арсірій Анатолій

Біографічні дані письменника невідомі. Мешканець Краматорська.

Невдапа назва*

Роман «Зірниця», чималий рукопис,
В редакцію приніс один дивак.
Проглянувши отой солідний опус,
Редактор дивакові мовив так:
— Тут заголовок, бачте, не годиться,
Не відбиває змісту назва ця.
Назвіть ви не «Зірниця», а «Дурниця» —
Точнішого не винайти слівця.
Дивак аж задубів від здивування.
— Так-так! — ця назва відіб'є весь зміст,
А разом з ним і манію писання,
До чого явно в вас відсутній хист.

Світлячок**

Я не знаю, де ти, у яким краю,
Я про тебе згадку у душі таю...
Пам'ятаєш тихі літні вечори,
Як блукали вдвох ми пізньої пори
По знайомій стежці, що біля ріки,
Де в кущах мигтіли зорі-світляки.
Я у вогкім листі їх збирав тобі,
Мов роси нічної перли голубі.
Ти сказала: «Дивний, милий світлячок,
А у день — звичайний сірий хробачок...

*[7, с. 4],

**[8, с. 4]

Як розвіє чари, відхолоне кров —
Чи не згасне в будні вся твоя любов?»
...Сталось так, що наші розійшлись путі,
Різні нам судились долі у житті.
Я кохаю іншу, та й не ті літа,
Тільки часом... серце смуток обгорта,
Тільки часом серце точить хробачок,
Юності моєї дальній світлячок.

Білоконь Людмила

Народилася в 1949 році. Навчалася у школі № 23 міста Краматорська. Після закінчення десятирічки в 1966 році вступила до Одеського технологічного інституту на фах «Модельєр та конструктор одягу». У 1970 році закінчила цей інститут і цього ж року вийшла заміж. Має двох дітей: доньку і сина. Носить прізвище Юрчук. Тривалий час жила та працювала на Чукотці. У 60-х роках ХХ століття відвідувала Краматорське літературне об'єднання. Від цієї організації брала участь в обласних літературних конкурсах. Друкувалася в газеті «Краматорская правда». Нині мешкає в Краматорську.

Біографія записана укладачем зі слів Людмили Білоконь.

Вінок поетові*

Ти мріяв про щастя народу,
Про краще майбутнє країни,
І пісня твоя повноводна
Лилась, як Дніпро, на Україні.
Ти знав, що прийде ця година:
Народ твій за волю повстане,
Підніметься сила орлина
І сонячне щастя настане.
Поглянь же, Тарасе, навколо!
Життя наше — радість-обнова.
І люди вклоняються ще раз
Твоєму гарячому слову.

*[9, с. 3]

Біляй Іван

Біографічні дані письменника невідомі. Друкував свої вірші в газеті «Краматорська правда» у 30-ті роки ХХ століття. Вірш взято з газети «Краматорська правда».*

* * *

Росла перемога... Бригади сім'я
Несла, наче прапор, високі рекорди.
...Пробігло два роки, і гордість моя
За тебе як посміх стає для заводу.
...Ти вчора лишив гомінний котлован,
Як злодій, покинув ударну роботу;
Сьогодні похмілля й рвачами справляв,
Гасав на гульні до останнього поту.
А потім, як тінь, у бригаду прийшов...
Прогул твій, мов шаблі надломлена скиба.
— Миколо, скажи, ти до них перейшов
Чи, мо, помилився, чи схибив?..
Микола стоїть в перехреснім огні
І очі на друзів не сміє підводить.
Я кинув розмову: — Ти ворог мені,
Ти ворог бригаді, заводу!
Приборканим птахом мій брат остовпів
(А сором у погляді фарбою тане):
— Даю обіцянку бригаді й тобі,
Що це було вперше і буде востаннє!..

*[10, с.2]

Бояновський Володимир

Народився 23 жовтня 1958 року в місті Гусятині на Тернопільщині. Перші його поезії друкувались на сторінках районної газети «Прапор комунізму».

Після закінчення десятирічки був призваний до лав Радянської Армії. Стає позаштатним кореспондентом газети Забайкальського військового округу «На боевом посту» та гарнізонної газети «Гвардеец».

«Після демобілізації працює в народному господарстві України. Друкується в газетах «Вінницька правда», «Трудівник Полісся» та газеті Хмельницької атомної електростанції «Енергостроитель».

У 1983 році поступає на службу в органи внутрішніх справ. У вільний час займається журналістикою, пише вірші. Почав друкуватися в газеті МВС України «Радянський міліціонер».

У 1984 році поступає до Львівського пожежно-технічного училища МВС СРСР. Під час навчання друкується в газетах області «Львовская правда», «Ленінська молодь», ряді Львівських багатотиражок, в республіканських газетах «Правда України», «Патріот Батьківщини», «Молодь України», в журналі ГУПО МВС СРСР «Пожарное дело». Став позаштатним кореспондентом газети Прикарпатського військового округу «Слава Родины» та республіканської газети «Радянський міліціонер». Особливу увагу віддає поетичному слову».*

Стає членом літературного об'єднання «Гроно» при львівській спілці письменників України, членом літстудії «Полум'я» при училищі.

Після закінчення навчання направлений на службу в місто Краматорськ Донецької області. Продовжує літературну діяльність. Співпрацює в газетах «Краматорская правда», «За технический прогресс», «Рабочая трибуна», «Строительная газета», «Машиностроитель», «Краматорский металлург»,

*[11, с. 122]

друкується в обласних газетах «Социалистический Донбасс», «Радянська Донеччина», республіканських газетах «Радянська Україна», «Вільне життя», продовжує кореспондентську діяльність в газеті «Радянський міліціонер» та журналі «Пожарное дело».

«На металургійному заводі ім. Куйбишева створює літоб'єднання «Зоря» і керує ним, стає членом літоб'єднання краматорських літераторів «Родники» і об'єднання молодих літераторів «Забой», створеного при Донецькій спілці письменників України. Приймає активну участь у творчих вечорах середніх шкіл та навчальних закладів Краматорська, виступає з поетичним словом перед трудящими ряду заводів міста».*

Весільний коровай**

Несуть весільний коровай —
Шедевр і хліба, і творіння.
Кипить на вулицях розмай,
Повітря пахне від цвітіння.

Чарівна пара молода
Ступає на рушник щасливо,
І хліб, як добрий тамада,
Серця єднає їх правдиво.

Цілують двоє коровай,
В нім — запах лану і довкілля...
А з ним і весь слов'янський край,
Який віншує те весілля.

*[II, с. 123],

**[II, с. 57]

Рідна мова*

Повік не зможу мову проміняти,
Де всі слова, як арфи, голосні.
На світі мов незвіданих багато,
Але своя, мов сонце навесні.

Святий і самий радісний достатку,
В моїм житті ти мов би талісман,
Тебе не втрачу, найбагатший спадку,
Що в'єшся з уст дніпрян і галичан.

О люди, будьте втричі горді ви,
Що маєте таку пісенну мову.
Здіймайте її вище корогви,
Як рідної землі святу основу.

*[11, с. 116]

Буцанець Діна

Уродженка села Петрівка Одеської області. Вчитель російської мови і літератури ЗШ № 2. Відмінник освіти України, має звання «Старший учитель». Стаж роботи більше 49 років.

Її ім'я занесено до книги «Золотий фонд Краматорська». Бере активну участь у роботі кружка «Дивосвіт» при дитячій бібліотеці ім. Пушкіна. Пише казки на морально-етичні теми. Друкувалася в газетах «Школьный вестник», «Общежитие», «Восточный проект», у міських колективних збірниках «Души высокая свобода» (2009 рік), «Иду дорогою земной» (2011 рік), «Я в сердце поселю любовь» (2012 рік). Її онучка Яніна Бойко робить малюнки до бабусиних казок.

Життєве кредо — дорога до себе через творчість та спілкування. Біографія взята з поетичної збірки.*

**[12, с. 19]*

Вакулик Федір

Біографічні дані письменника невідомі.

Земля*

Земля спокійно спочивала —
Узимку можна спочивать.
Застиглі верби сонця ждали,
Щоб зелен-цвітом розцвітать.

І сонце глянуло звисока,
Зігрілась матінка-земля
І напоїла добрим соком
Тоненьке брунчате гілля.

*[13, с. 3]

Верещага Ела

Народилася в Краматорську. Навчалася в ЗШ № 22. Закінчила Донецький університет. Тридцять років працювала вчителем української мови та літератури.

Вірші пише з дитинства.

У 2001 році працювала у Греції, а з 2005 року по 2008 рік — в Чехії, де друкувалася в місцевих газетах російською та українською мовами. Друкувалася в збірниках жіночої поезії «Души высокая свобода» (2009 рік), «Судьбою посланное слово» (2013 рік).

Біографія взята з поетичної збірки.* Вірш взято з поетичної збірки.**

* * *

Як швидко місяць проминув!
Он жовтень загляда у вікна.
Вже осінь золоте збирає віно,
Та не за вітра йде, і він зітхнув.
Як швидко роки відміряють кроки.
Ми молоді — кохані поки.
Як швидко промина життя,
Без каяття, без вороття.

*[14, с. 39],

**[14, с. 41]

Веселицька Наталія

Народилася в Краматорську. Закінчила Київський художньо-промисловий технікум за фахом «Промисловий дизайн» і КМПУ ім. Б. Д. Грінченка за фахом «Викладач образотворчого мистецтва світової художньої культури».

Тепер мешкає і працює в місті Києві. Директор Центра духовного розвитку та творчої ініціативи «Гармонія» і видавничого центру «Мастер-десант», художниця, поетеса, журналістка, постійна ведуча авторських «живих» відеоальманахів, засновник одного з авторських проєктів «Симфонія здоров'я», за що їй вручена 12-променева зірка «Кредо». Її вірші були надруковані у краматорських колективних збірниках «Души высокая свобода» (2009 рік), «Иду дорогою земной» (2011 рік).

Біографія взята з поетичної збірки.*

Батьківська любов**

На що я здатна, світ побачив.
Здивовані? Чудова вдача!
Тримаю квітку у руці —
То мого щастя промінці!

Отримала від батька силу,
Любов Його мене зростила,
Його любов мене тримала,
У небо крильця відкривала!

Майбутнє, справді, світлом стало —
Я в небо радісно злітала,
Натхнення, щастя дарувала,
Душею простір обіймала!

*[15, с. 74],

**[15, с. 76]

Мій батько щирий до людей.
Його душа — то світ ідей.
Його душа в мені бринить,
В Його любові — кожна мить!

Гайденко Н.

Біографічні дані письменника невідомі. Був членом літературного осередку «Забой» у Краматорську. Свої вірші друкував у газеті «Краматорська правда» в 30-х роках ХХ століття.

Колектив — село*

З далечини синьої
Припливали дні...
Кострубаті хвилі
Вітер ніс з ланів.

Колективна праця
Укрила лани,
Нам уже не сняться
Ті минулі дні.

В них тепер не співи
Про «біленькі хати»...
Ідуть колективи
Трактором орати.

По селі майорить
Трактор між дерев...
І зняли ми дзвони
У буденний день.

Скриготить косарка
У житняний степ,
Сонце гріє парко,
Колоски кладе.

*[16, с. 3]

Після праці молодь
Залишає степ, —
Підуть на годину
Вчитися в лікнеп.

Золотаві ниви
«Фордзоном» росли —
Свіжих сил пестили
Нові дні плести.

Ранок, день і вечір
Не такі, як ті,
Що гнітили плечі
У оцім селі.

Що то є ті темпи,
Міць буденних днів —
Села ми обернем
В стійкий колектив.

Гега Микола

Народився 14 травня 1939 року в м. Краматорську. Навчався в Ясногірській школі, де закінчив 7 класів у 1955 році. Потім у ремісничому училищі № 11 опановував професію електромонтера.

З дитинства мав потяг до малювання та ліплення. Тому, вже працюючи електриком у ЖКУ Новокраматорського машзаводу, навчався водночас на факультетах образотворчого й театрального мистецтва Заочного народного університету ім. Крупської. Паралельно працював у щойно започаткованій студії образотворчого мистецтва.

Далі його прагнення було спрямоване на завершення середньої освіти та вступ до театрального інституту. Тому навесні 1960 року пішов відразу до десятого класу школи робітничої молоді № 3 й упродовж одного місяця склав іспити за програмою восьмого та дев'ятого класів і вже разом з усіма десятикласниками завершив здійснення своєї мрії. Щоправда, на театрознавчий факультет Київського державного інституту театрального мистецтва ім. Карпенка-Карого вдалося вступити лише з шостої спроби, у 1970 році. Його куратором був наш ушавлений земляк, народний артист УРСР Леонід Биков, котрий викладав курс режисури на кінофакультеті.

Як під час навчання, так і після завершення вузівської освіти М. Гега працював кореспондентом газети «Нове життя» Близнюківського району на Харківщині, щодня долаючи сотню кілометрів від Краматорська. Успіхи в журналістиці були відзначені, і в 1975 році його було прийнято до Спільки журналістів. А прагнення займатися дослідницькою діяльністю спричинило те, що після шестирічного навчання на театро-

знавчому факультеті в театральному вузі М. Гега вступає на філологічний факультет Донецького державного університету.

З 1988 року Микола Гега на запрошення завідувача кафедри української мови та літератури Слов'янського державного педагогічного інституту В. Т. Горбачука працював викладачем та завідувачем методичного кабінету кафедри. У цей час активно друкується у періодиці та наукових виданнях.

Коли в Краматорську було започатковано випуск міської газети «Краматорська правда» українською мовою, М. Гегу було запрошено на посаду заступника редактора з українського наряду. Водночас він викладав українське діловодство та історію мистецтв у Донбаському інституті техніки та менеджменту.

Микола Мусійович веде активну громадську діяльність, беручи участь у громадській організації «Правозахисний вибір Донбасу», надає правову допомогу найбільш незахищеним верствам населення.

Микола Гега — автор книги «Зародження і розвиток сценічного мистецтва у Краматорську», яка вийшла у 2005 році.

Біографію укладач записав зі слів М. М. Геги.

Гетьман Юлія

Народилася в 1979 році в Краматорську. У 2002 році закінчила Краматорський економіко-гуманітарний інститут (фах — іноземна мова та література). Працює в ЗШ № 2 вчителем англійської мови. Захоплення — віршований переклад з англійської на російську та з російської на англійську, вивчення іноземних мов.

Вірші українською мовою були надруковані в міському збірнику «Иду дорогою земной» (2011 рік).

Біографія взята з поетичної збірки.*

Вірш взятий з поетичної збірки.**

* * *

Не все на світі діється як треба.
Сльозами впали долі стиглі роси...
Та як вмовити неблаганне небо?
Чи воно чує, коли серце просить?

А може, заподіяла лихого,
І жереб мій — той гріх спокутувати?
Хай не молюсь, та маю в душі Бога
І не піду війною проти брата.

* [17, с. 111],

** [17, с. 120]

Горн Карл

Біографічні дані письменника невідомі. Був членом літературного осередку «Забой» у Краматорську. Свої вірші друкував у газеті «Краматорська правда» в 30-х роках ХХ століття.

За чавун — врожай*

Я горновий — син чавуна,
Немає в мене химерних мрій.
Я знаю одне — в жерло горна
Бий ломом, бий,
Хай горно шпурля
Чавунними зірками,
Вогняною метелицею
Палить у лице...
Ми переможемо,
Ми в це віримо,
Ми ударний цех.
Чавун ллється, іскриться й горить.
Газ наповнює груди...
Міцно чавунную греблю запрудим,
Ми не дамо виробничий прорив.
Ливарний чавуне мій,
Рідкими бурунами
Заливай ряди
Рідиною вогненною
Чужками чавунними
Відправляйся туди,
На переплавку, в мартен, в ливарний,
В печі чавуннії тоннами лийся,

*[18, с. 3]

Де крицевари варять ударно
Залізо — крицю,
Чавун — залізо.
Не варто у тугу вдаватись.
В динаміці буднів ліри — шити мрії —
Ми живемо в епоху індустрії,
Заліза, машин і час-кіловата.
Треба напружити рухи і нерви,
Треба розбити сумління,
Щоб їх не стало.
Треба чавун дати країні,
Дати врожай на метали.

Градусова Наталія

Біографічні дані письменниці невідомі. Працювала на хлібокомбінаті.

Серцем обгорніть*

Мамо, не старійте, я прошу, як Бога,
І дорогу зимню, мамо, відкладіть.
Хай ще бачать очі, хай ще ходять ноги,
Хай у серці радість, як струна, дзвенить.
Зустрічайте, мамо, діток на воротах,
Радісно всміхніться, серцем обгорніть,
Підкажіть нам, мамо, як на перехрестях,
Перехрестях долі, як нам, мамо, жити?!
Ген весна на дворі — я іду з дороги,
Першу теплу бруньку промінь обгорта...
Похитнусь я в горі, але держуть ноги,
Бо під горе мама серце підклада.

Спішіть до батьків**

Я все збиралась в гості до батьків,
Тепер несу лиш гіркоту і втрати —
Мене сьогодні батько не зустрів,
І проваджати вийшла тільки мати.
Не бачити нам батька сивину,
І тільки вітерець несе зі схилу
П'яний і рідний запах полину
На дорогу нам батьківську могилу.
Є каяття — немає вороттів,
І в серці біль важкий, гіркий залишився —
Спішіть у гості до живих батьків,
Бо звідти ще ніхто не повертався.

*[19, с. 4],

**[20, с. 4]

Гринах-Чабан Зеновія

Народилася в 1940 році поблизу міста Броди на Львівщині на хуторі Гринахи, що започаткував свою назву від прізвищ перших поселенців. Там, серед мальовничої природи і невмирущої народної мудрості, у сім'ї трудівників і проминуло дитинство та юність майбутньої поетеси. Краса полів, недалеких лісів і гір полонила дитячу уяву, назавжди запала в серце вродливої дівчинки, сколихнула його найніжніші струни. Тому все життя поетеса линула до рідного краю, до милого серцю хутора.

У 1954 році Зеновія Миколаївна закінчує Дуб'євську семирічну школу, а пізніше, у 1957 році, — Пониківську середню школу. Навчалася старанно і наполегливо, прагнула знати якомога більше. Тому без особливих труднощів вступила до Львівського державного університету на фізико-математичний факультет, після закінчення якого працювала вчителем математики в школі.

Згодом Зеновія Гринах виходить заміж і переїжджає з чоловіком до Краматорська, де працює на Новокраматорському машинобудівному заводі, але душею тягнеться до літератури. З серця просяться на папір, до людей щирі, привітні вірші. Їх Зеновія Чабан друкує як у міській, так і в обласній пресі, в журналі «Донбас», підписуючись подвійним прізвищем — Гринах-Чабан.

З роками потяг до рідної мови та літератури не зменшився, а, навпаки, став ще міцнішим. Свідченням цього є те, що майже п'ятдесятирічна поетеса вступає на заочне відділення філологічного факультету Донецького державного університету. З. Чабан залишає завод і працює в Першій українській гімназії Краматорська вчителем української мови та літератури.

Значний внесок зробила поетеса у літературне життя Краматорська, у боротьбу за відновлення української мови в російськомовному місті. Саме вона весною 1993 р. започаткувала перше українське

літоб'єднання в Краматорську. Разом з творчою українською інтелігенцією міста З. Чабан популяризувала і впроваджувала в життя творчі надбання краматорських поетів, прагнула донести українське слово не тільки до міського читача, а й вийти за межі Краматорська. Члени літоб'єднання друкувалися в газетах «Вісті», «Броди», «Злагода», в журналі «Брідщина» (Львівщина).

З рідним краєм Зеновія Чабан ніколи не поривала зв'язку. Її мрією завжди було повернення до Західної України — до батьківщини, розлука з якою все життя краяла серце поетеси. Тому, коли Зеновія Чабан вийшла на пенсію, разом з чоловіком вона поїхала на Західну Україну. Рідна домівка, сім'я, найближчі в житті люди — ось ті цінності, які поетеса завжди ставить на перше місце, вище над усе.

Зараз письменниця живе під Бродами, недалеко від рідного хутора, продовжує писати і друкуватися. Але її внесок у розвиток українського літературного руху Краматорська не буде забутим, і краматорці завжди пишатимуться, що в нашому місті жила і творила така щира, добра, талановита людина, яка дарувала читачеві чудове українське слово, а своїм учням несла любов і знання.

Біографію укладач записав зі слів З. М. Гринах-Чабан.

На Шевченкову гору*

На Тарасову гору крутую
Разом з квітами серце несучу
І цілую ту землю святую
За її незбагненну красу.
В тих садах, наче вся Україна,
Як віночок із мрій у раю,
Пісня щира твоя, солов'їна
Забриніла у ріднім краю.
Перед нею зрівнялися гори,
І над Каневом сходить зоря.

*[21, с. 44]

Через далі і синєє море
Люди чують свого Кобзаря.
На Шевченкову гору крутую
Разом з квітами серце несу,
На колінах ту землю цілую,
Заповіт, як молитву, шепчу.

Ранок на Дінці*

Кругом, як плахта, ранок посивілий.
Аж посірілий, зрілий і старий.
Та й небо, наче зранку посіріло.
В Дінці на згинах крутить чорторий.
Летить, спішить кудись вода скажена,
Це так не схоже на його норів.
І я тулюсь до трепетного клена,
А він міцний, такий, що будь здоров!
Світліють зорі слов'янські кремністі,
Чекає сонця золота зоря.
А трави тверднуть від росинок, чисті,
І гасить в світлі місяць ліхтаря.

*[21, с. 45]

Дасів Богдан

Народився 15 квітня 1935 року в селі Тухля Сколівського району Львівської області. Матір — Дасів-Углич Марія Федорівна 1905 року народження. Уродженка села Грабовець Сколівського району. Була неписьменна. Батько — Дасів Іван Маркович 1907 року народження. Народився в селі Тухля Сколівського району. Скрипаль.

У цьому ж селі Богдан Іванович Дасів закінчив школу та був призваний до лав Радянської Армії. Служив у місті Євпаторія. Після закінчення строкової служби приїхав до Краматорська. Тут він зустрів своє кохання й одружився з Малин Олександрою Степанівною. Працевлаштувався до редакції газети «Краматорская правда». З часом доля відчинила для Богдана Івановича нові географічні горизонти та перспективи. У Києві він закінчив вищу партійну школу.

Працював у Дрогобичі в газеті «Радянське слово» завідувачем сільськогосподарського сектору. У місті Стебник був редактором газети «Хімік». У місті Золочів був редактором газети «Радянське слово».

Богдан Іванович Дасів пішов з життя 19 жовтня 2002 року. Похований у місті Стебник Львівської області на міському цвинтарі.

Біографія записана укладачем зі слів родичів Б. І. Дасіва.

Краматорці — славні хлопці*

Над цехами, над садами
Пронеслись дзвінки гудки,
І схилились над станками
Молоді трудівники.
Жарким подихом мартени
Зустрічають сонця схід,
На будовах автогени
Феєрверки шлють в зеніт.
І станок, й мартен послухні
Загартованій руці,
А тому йдуть справи дружно
І усмішка на лиці.
Несуть вахту славні хлопці,
Армії труда бійці.
Краматорці, краматорці — молодці.
А коли закінчать зміну —
Поспішають в інститут,
І, звичайно, на «відмінно»
Успівають вони тут.
Є в них час повеселитись,
На побачення є час,
В ясні очі подивитись
Милій дівчині не раз.
Їх дівчата йдуть стрічати,
Лине сміх дзвінкий і спів...
Ой не можна не кохати
Таких славних парубків.
Краматорці — славні хлопці
На ділах і на лиці,
Краматорці, краматорці — молодці.

*[22, с. 3]

Доля Іван

Народився 30 вересня 1937 року в сім'ї робітника в м. Краматорську Донецької області. Він українець за походженням.

Дитинство подарувало йому багато вражень і картини чарівної живої природи, в які вплетені материнська лагідність та доброта, батьківська впевненість, безмір Всесвіту, який розкривав свою таїну цікавості малого дослідника, родинне тепло батьків та старших сестричок. Оцей заряд гріє душу Івану Федоровичу впродовж всього життя, дає стійкість долати будь-які життєві труднощі.

Несподівано та грізно розпочалася Велика Вітчизняна війна, її громи та їх відлуння прокотилися роками воєнного лихоліття. Та час брав своє, і в перший повоєнний рік Іванко взяв до рук буквар і пішов до школи. Учивсь старанно, отримував похвальні грамоти і в 1955 році закінчив середню школу.

Прошуміли студентські роки в Харкові. У 1960 році розпочалася самостійна трудова діяльність, а з нею і перша спроба творчого пера.

Маючи фах економіста, у 1969 р. без відриву від виробництва закінчив краматорський індустріальний інститут (нині ДДМА) і повністю поринув у справи машинобудівника — працював значний час інженером-дослідником у краматорському НДІПТМаші, інженером-технологом на машинобудівному підприємстві у м. Харкові та на краматорському заводі «Енергомашспецсталь».

У батьківській хаті переїнявсь мелодіями родинної пісні. А в самостійному житті він — учасник деяких заслужених капел України краматорського камерного хору. Іван Федорович високо цінує духовну культуру і традиції своїх співвітчизників.

Небайдужість до навколишнього оточення, різних життєвих подій, палка любов до рідного краю, України не дали автору

обійтися без описування свого відношення до них у віршах, в яких закладена мелодія поета-співця.

І. Ф. Доля друкує свої твори в міських газетах «Краматорская правда», «Общежитие» та в заводських багатотиражках.

Біографію та вірші укладач записав зі слів І. Ф. Долі.

* * *

Допоможи зробити крок
З безодні в розсипі зірок,
Де поміж небом і землею
Витаю думкою своєю,

Мій Боже, до її краси!
Нелегко хрест отой нести
Недоторканності святої
Дівчини рідної-чужої.

А втім, любов в душі горить,
О, де ж щаслива та мить,
Коли зустрінуться серця?..
Та безкінечна пісня ця.

* * *

Не спиться й нема спокою чомусь.
Чи я приїхав — чи лиш від'їжджаю?
Чи знову до минулого звернусь?
Загублене чи знову відшукаю?

А може, забажав я журавля
В високім небі й випустив синицю?
Та, мабуть, дарма тому не спиться,
Хто оступивсь надійного щабля!

Доценко Юрій

Народився 19 вересня 1954 року у селі Малотаранівці, що поблизу Краматорська, в родині робітників.

Після школи навчався на українському відділенні філологічного факультету Донецького державного університету.

«Після завершення навчання служив в армії на Далекому Сході, викладав рідну мову та літературу в школах Донецчини й Запоріжжя. З 1978 року — на журналістській роботі». [23, с. 111].

Перша збірка віршів «Літо чебрецеве» побачила світ у видавництві «Донбас» у 1984 році, другу — «Дерев мотив глибинний» — видало творче об'єднання «Лад» у 1995 році, третю — «Золотий апостроф» — Український культурологічний центр в Донецьку в 1998 році.

Після цього вийшла у світ книжка вибраних поезій «Осінні багаття».

«Поетичні добірки Юрія Доценка друкувалися у багатьох колективних збірках («Крона», «Земле рідна, колискова», «Письменники Донецчини» та інших), у всеукраїнських газетах та журналах («Літературна Україна», «Голос України», «Літературний Львів», «Україна молода», «Донбас», «Березіль»). У перекладі російською мовою — в московському альманасі «Истоки». [23, с. 112].

Юрій Тимофійович Доценко — автор багатьох віршів для дітей, займається перекладом.

«Він лауреат літературної премії імені В. Сосюри Донецького обласного фонду культури. Член Національної спілки письменників України з 1995 року». [23, с. 112].

Початок*

Іще земля не парувала
І дощ дерева не омив.
І голуби не парувались,
Не озивалися громи.

Ще чорну сажу не трусили
І не білили світло дім —
Ще вечорами сірий дим
Над димарем вітри студили.

Був тільки провесні початок —
Предтеча сонця і води,
Коли холодними ночами
Тремтять у темряві сади.

А вранці — клаптиками снігу —
Капітулюють морози.
І відриває річка кригу
Від прибережної лози.

Був тільки провесні початок,
Коли виходять на поріг,
Щоби змести останній сніг
І — на дорогу — помовчати.

На батьківський поріг**

Ось і відцвів гіркий полин,
Поникло літо.
Пора падіння павутин,
Падіння листя.

*[23, с. 113],

**[23, с. 113)

На луки паморозь лягла,
На жар калини.
Збирає коло річки гай
Найперший іній.
І пізній голуб із полів
Верта під стріху...
І я на батьківський поріг
Ступаю тихо.

Тарасова гора*

Нахилились верби до Дніпра,
Б'ється лист-бунтар супроти хвилі,
Височить Тарасова гора
«Серед степу... на Україні милій».

Опустились віти до води,
Наче думи тяжкої поета.
Щоб спочить вернутися сюди,
В чужині судилося померти...

Кобзарєво верби загули,
Свіжими озвучені вітрами,
Уклонімось батьківській горі,
Якщо нас сини зовуть — батьками!

Підведемося на повний зріст
Від Карпат — до Дону і Кубані.
Пам'ятаймо «Заповіту» зміст,
Щоб нащадки не були рабами!..

Нахилились верби до Дніпра,
Б'ється хвиля об важке каміння...
Височить Тарасова гора
І — у землю глибиться корінням!

*[23, с. 113–114]

Дударчик Зінаїда

Народилася 16 жовтня 1941 року в місті Нова Водолага на Харківщині. З шести років проживає в місті Краматорську Донецької області. Дитинство її опалене війною. Пережила лихоліття війни і страждання в повоєнні часи. Зросла у багатодітній, працелюбній і співучій родині. Країна її дитинства, юності та вже й осіннього віку — Україна. Природа щедро обдарувала З. К. Дударчик співучим голосом і поетичним хистом, умінням любити і бачити в людині

й усьому, що її оточує, добро й неповторну красу. Закінчила філологічний факультет Харківського державного університету. Досвідчений педагог, Відмінник народної освіти України.

Останні роки своєї трудової діяльності З. К. Дударчик провела у Центрі позашкільної роботи, де вела для дітей гурток поетичної творчості. Роботі з дітьми віддала сорок два роки. Зараз Зінаїда Кузьмівна знаходиться на заслуженому відпочинку, але вона, як завжди, переповнена творчими планами.

«З. К. Дударчик — Лауреат літературного конкурсу «Книга Донбасу» (2001 р.) у номінації «Дитяча книга» (за книгу «З Кобзареві криниці»), член міського літературного об'єднання ім. Миколи Рибалки.

Збірка поезій «Сон колисоньку гойда» охоплює понад 60 різнобарвних творів, серед яких: дитячі молитви, колискові пісні, забавлянки, вірші та загадки. Віночок чарівних поезій допоможе донести до малят і старших діточок щирість материнської душі, що цілком природно виливається в пісню. Саме пісня стала своєрідною категорією поетичного мислення автора, органічно ввійшла, збагатила і поглибила дитячу збірку колоритним змістом. Поезія легко кладеться на музику. Книга поетеси «Сон колисоньку гойда» насичена беззавітною любов'ю до України,

рідної мови, дитини, до святинь свого роду й народу». [24, с. 3].

Палітра творчості Зінаїди Кузьмівни справді веселкова, різнобарвна. Від її поезій віє щирістю, життєвою правдою, проникненням у суть людського щастя, яке неможливе без пошани дітей до батьків, бабусі, дідуса, без злагоди в сім'ї, без єднання людини з природою. Збілочка «З Кобзарєвої криниці» — це жива розмова з Шевченком. Роздум про минуле й сучасне України, долю рідної мови, української пісні.

Збірка поезій «Квітка любові» — книга високої духовності та глибокого патріотизму. Це справжній дарунок тим, хто закоханий у рідну землю, кого полоняють цілющі звуки рідної мови, чия душа торкається історії нашого народу, у кого в серці світиться вогник отчого дому та великої Батьківщини.

Друкувалася в міських збірках «Как сердцу высказать себя» (2008 рік), «Души высокая свобода» (2009 рік), «Иду дорогою земной» (2011 рік), «Я в сердце поселю любовь» (2012 рік), «Судьбою посланное слово» (2013 рік).

Святий Боже*

Святий Боже, Святий Кріпкий,
Зішли ласку малим діткам,
Щоб росли без смутку-болю —
Постели всім щастя-долю,
Щоб були, як цвіт калини, —
Розцвіли для України.

Мрії збуваються!**

Знає сім'я, велика родина —
Краща у світі їхня дитина.
Виростуть гарні, дужі синочки,
Серце зіграють лагідні дочки.

*[24, с. 5],

**[24, обкладинка]

Приспів:

Мрії збуваються, квітнуть бажання,
Сповняться кращі в житті сподівання.
Стануть щасливими мати й дитина,
Цвітом рясніє моя Україна.

Казку онукам в'яже бабуся,
Смішно кує потішку дідусьо,
Мамину пісню слуха малятко –
Ніченьку спить, росте немовлятко.

Думи, турботи — щастя дитяті,
Квіточка-пісня лунає у хаті.
Батьківська мудрість і мами тепло...
Хай запанує Любов і Добро!

Шануймо Тараса*

Хай роки злітають невпинно,
Зірками іскряться в імлі,
Ми свято шануєм Тараса,
Його не забудемо, ні!

Пробігло багато без нього,
Та вірші лунають, мов дзвін,
Згадаєм його світлий образ,
Вкраїна — Шевченківський дім.

Шевченко — то сонце над нами,
То пісня Вітчизни гучна,
Минуле, сучасність, надія,
Край отчий, моя сторона.

*[25, с. 9]

Тараса ім'я в кожній хаті,
Лунає в серцях заповіт,
Він визнаний людством і часом,
Донбас надсилає привіт.

Шевченко, «Кобзар», Україна...
Це мова весняна, дзвінка,
Звертаймось до слова живого,
Жить-жити йому у віках!

З любові*

Я люблю троянди величаві,
Бризки сонця, гомінкі ліси
І хмаринки чисті, кучеряві,
Цвіт волошки в райдугах роси.

Я люблю річки (щоб не згубились!),
Щедре літо і весняні дні.
І мені з дитинства полюбились
Батечка й матусеньки пісні.

Я люблю жнива, рясні покоси,
Вмію шанувати труд і піт.
Змалечку люблю побігать боса,
Рано-вранці готувать обід.

Я люблю дітей, привітне слово,
Великодній і Різдвяний дзвін,
Спів духовний — хай зліта в любові! —
І встає Вітчизна із колін.

*[26, с. 14]

Я люблю гаї, квітчасті луки,
Рідну мову, яблуневий цвіт.
Хай зростають у добрі онуки,
Люблять землю, Україну, світ!

Дятликова Тамара

Поетеса пише як російською, так і українською мовами. Видала збірку «Жовтогарячий сад». І в передмові ось що сказала про себе:

«Я впевнена, що прийшла в цей світ не вперше. У моїй пам'яті часто спливають картини з мого минулого життя. Я чітко бачу село гоголівських часів, хати, покриті соломою, річку, ліс, багаття, себе в довгій полотняній сорочці. Хоча, можливо, це гени моїх предків. Адже я народилася в далекій українській глибинці — у селі Баранівці Глухівського району Сумської області, де тепер залишилося тільки з десяток дворів.

Але, коли я приїжджаю туди, входжу в нежитий напівзруйнований будинок, бачу розвалену від часу піч, на якій народилася, мене охоплює дивне внутрішнє хвилювання, хоча я залишила ці місця майже дитиною. Батьки відвезли мене в Краматорськ, куди приїхали на постійне місце проживання. Тому я виросла тут і до сьогодні в цьому місті. Навчалася в російськомовній школі, розмовляю російською мовою, думаю теж російською. Мої збірники: два колективних («Поиск» і «Возраст любви») і три персональних («Снежность», «Ожидание», «И послышится звон») — теж російськомовні.

Однак, мене весь час мучить почуття провини перед своєю мамою батьківщиною, перед своїми предками, перед своїм внутрішнім «Я», що вважає себе українкою. І я зважилася видати збірку українською мовою. Частина цих віршів — просто переклад моїх російськомовних, а частина — зовсім нові».*

*[27, с. 3]

Іду в осінь*

Закриваються віконечка,
А дерева, наче сонечка,
Зажевріли по-осінньому,
Та не хочуть сумувать.
І стоять, святково сяючи,
Щось шепочуть, усміхаючись,
Наче музики заслухались,
Наче хочуть танцювать.
Я у осінь не одна іду,
За долоньки двох дітей веду,
А вони щебечуть пташками,
Рідні зірочки мої.
І тому така я лагідна,
Та сміюсь солодко-ягідно,
Бо я знаю — буде тепло нам
І в зимові люті дні.

*[27, с. 6]

Журавльова Ганна

Народилася в Луганській області. У 1972 році закінчила Слов'янський педагогічний інститут. Фах — вчитель математики.

Писати почала з 2009 року. Друкувалася в засобах масової інформації. Знаходиться у творчому пошуці.

Її вірші друкувалися в місцевому збірнику «Иду дорогою земной» (2011 рік), «Я в сердце поселю любовь» (2012 рік).

Біографію взято з поетичної збірки.*

Котик** (для малечі)

Котик на ґанку сидить,
Від холоду та голоду тремтить,
Хвіст у нього сіренький,
Сам такий маленький.
Тихеньким голосом благає:
— Чому мені ніхто не допомагає?
Я сама ходити ще не вмію,
А кошенятко вже розумію.
Карі свої очі підіймаю,
Допомогти маму благаю.
Що ж йому дати? Мама розгубилася,
Хвиля жалю на неї накопилася.
Щоб котик не лишився сиротою,
Ми вирішили забрати його з собою.

*[28, с. 150],

**[28, с. 155]

Журбенко Іван

Біографічних даних про письменника дуже мало. В «Історії міст і сіл Української РСР. Донецька область» [9] читаємо: «Робітник ливарного двору доменного цеху І. С. Журбенко написав пісню «Ну-бо, хлопці, повстаньмо», яка стала своєрідним гімном революційних робітників». [29, с. 442–443].

Ця пісня була записана в 1938 році зі слів робітника Оме-ляна Горелова (м. Жданов Сталінської області) і вміщена до збірки «Українські народні думи та історичні пісні». За твердженням виконавця, цю пісню склав у 1905 році робітник Краматорського металургійного заводу, учасник бойової дружини Іван Семенович Журбенко, якого за революційну пропаганду в 1906 р. закатували жандарми.

Він писав переважно пісні-вірші революційного характеру, які з натхненням співали донбасівці в 1905–1907 роках.

І. С. Журбенко тривалий час мешкав і помер у Краматорську. Життя його обірвалося трагічно — за часів першої російської революції, після побоїв жандармів, він тяжко хворів і помер. І хоч він був убитий царськими катами, але пісні його продовжували жити.

Ну-бо, хлопці, повстаньмо ...*

Ну-бо, хлопці, повстаньмо,
Годі, годі спати,
Годі катам на поруги
Себе віддавати!
Бо соромно на світ ясний,
На людей дивиться,
На тих людей безпритульних,

*[30, с. 197–198]

Що нема де дітсья.
Та людина ошарпана,
Друга зовсім гола...
Ой Боже ж мій милосердний,
Така царська воля!
Пани, знай, пють-гуляють
В золотих палатах,
Та не знають, що діється
У мужицьких хатах.
Ну-бо, хлопці, повстаньмо,
Пора підспіла!
Беріть, хлопці, хто рушницю,
Хто пістоль, хто вила.
Беріть, баби, макогони,
Дівки мотовила,
Беріть усі, хто що попав, —
Ворогів на вила!
Не бійтеся, люди, смерті —
Душа не загине!
За таке велике діло —
Уперед ми сміло!

Заводський Петро

Біографічні дані письменника невідомі. Був членом літературного осередку «Забой» у місті Краматорську. Друкував свої вірші в газеті «Краматорська правда» в 30-х роках ХХ століття.

Пісня бетоняра*

Лише глянуло сонце
На землю, кидаючи промінь
Поверх димарів,
І на завод я,
Де праця чекає на мене,
Чекають будівлі
Величних цехів.
Щоб з новим завзяттям
Робітнього хисту,
Щоб з новими силами
Темпи підняти,
Завести себе
Й крицю, залізо, бетон
Й життя по-новому
Своє будувати.
Але не один я —
Надходять мільйони,
Що ставлення змінять
До праці, встають
У ритмах верстатів,
Цехів і заводів,
Кидаючи чесно
Променів сміх.
Іду я до цеху, в бригаду,
Щоб разом з другими
Роботу — утроїть!

*[31, с. 3]

Загірний К.

Біографічні дані письменника невідомі. Друкував свої вірші в газеті «Краматорська правда» в 30-х роках ХХ століття. Був членом літературного осередку «Забой» у Краматорську.

Чотирнадцять років*

Ніякі слова не споріднено так,
Сплавом сталним не зіллється,
Як злило дві фрази в серцях —
Армія Червона і революція.
Пройшли через мури боронених меж
Обідрані... зморені... босі...
Тільки бились ми теж
Так, як ніхто досі.
Ще будуть бої і застелють плацдарми
Тумани отруйні, шипучі.
Та тільки то буде ворогові — удар
Останній, нещадний, рішучий.
Нехай над «хрестовим походом»
Міркує слизняча Антанта,
Відіб'єм напад інтервентів
Аером, панцерником, танком.
Чотирнадцять років сила і гарт,
Чотирнадцять років труд і борня,
Ми світовий авангард,
Ми міцна Армія Червона.
Не тільки чотирнадцять — цілі епохи
Гримітиме слава у вітрах боїв,
Прийматиме салют перемоги
Червона Армія — Більшовиків.

*[32, с. 2]

Іванів (Краматорський) Василь

У кожному регіоні, у кожній місцевості існує ще багато таємниць, як в історії, так і в літературі.

Такою таємницею для Краматорська є постать Василя Іваніва. Друкувався він в періодиці (газетах, журналі «Забой») наприкінці 20-х — початку 30-х років ХХ століття під псевдонімом Краматорський. До наших днів дійшло близько двадцяти його віршів, надрукованих в періодиці.

Його прізвище згадується в Історії міст і сіл УРСР (Донецька область) таким рядком: «...мужніло письменницьке перо В. П. Іваніва Краматорського» [33, с. 452]. Поетичні рядки Василя Іваніва мають свіжість світу, яка надихає людину на радість, тяжіння до всесвітніх масштабів.

Відомо і те, що працював він у газеті «Краматорская Домна», але офіційно чи ні — це поки залишається «білою плямою».

Невідома також і біографія Василя Іваніва.

Наприкінці 20-х років він входив до складу редколегії журналу «Забой».

До нашого часу дійшло чимало його статей, які були надруковані в газеті «Краматорская Домна» українською мовою.

Ще один цікавий факт. Василь Краматорський підготував до друку збірку поезій «На грані». Ця збірка була надрукована в бібліотеці журналу «Забой». Але де дівся повністю її тираж — невідомо.

На базі своїх досліджень мені вдалося зробити висновок, що всі його публікації закінчуються 1936 роком.

Донбас*

Тобі свою пісню співаю,
Бетонів і вугільних мас,
Огневий, задимлений краю,
Масивний, сталевий Донбас.
Я знаю — сталеві погруддя
І мозок електрики в грозь,
Де крани, мотори, і люди,
В огневе боріння взялось.
Прольотами йдуть паровози
І льотом проносять масив,
У хмарах димової грози,
В огневих краплинах роси.
Тобі свою пісню співаю,
Сталевий повстанням Донбас,
Могутній задимлений краю,
Піднесений волею мас.

Осінь**

Останній день, а там вже й осінь,
Пожовкла, тиха, мов печаль.
З промінням сонячним розкосим,
Як не пригрітий серцем жаль.
Рідненька осінь, тиха й гола,
Чомусь всміхалась на стерні.
Й бур'ян пожовклий вітром поле,
І тихо гасне в даліні.
І чимсь таким близьким, пройдешнім,
У серце глядячи, співа.

* [34, с. 29],

** [35, с. 4]

Немов в житті не будуть весни,
А тільки скошені жнива.
Але ж даремно, осінь мила,
З тобою плачу тільки вмить,
Своє прожите ти вже встигла,
А я і в зиму хочу жить.
Нехай проходить день пройдешній,
А день майбутній хай іде,
Як не для мене будуть весни,
Так іншим буде тихий день.

Україна*

Ой гудуть, гудуть невпинно
На вогні драти,
І здається, Україно,
Не колишня ти...
І не та, що похилилась
На тини в гаях,
А нова, рідненька, мила,
Не чужа — моя.
Перехрещуєш димами
За вогнем лани,
І вогонь твій димарями
Попід небом спить.
Я тебе, моя Вкраїно,
Не упізнаю...
Ні — навкруг не квіт жоржини,
А цвітуть вогні.
До полтавських перегонів,
Київських шляхів

*[36, с. 7]

Буйний вітер міцно гонить
Твій гарячий спів.
У димовій завірюсі
Льне вогонь щодні.
Чи не тому в чорнім русі
Рідна ти мені?

Іванченко Іван

Біографічні дані письменника невідомі.

Переяславська Рада*

Дума

Гей, велична сталась справа
Давньою порою:
В Переяславі вершилась
Єдність із Москвою.
Загуло на площі: — Слава!
Народ розступився.
То Хмельницький із послами
На Раду з'явився.
І, звернувшись до народу,
Хмельницький промовив,
І те слово прокотилось,
Як весняні громи:
Гей, громадо, люди чесні,
Козаки й селяни,
Перед нами шлях до щастя,
Світлий, величавий.
Нам Москва, велика, славна,
Земель руських мати,
Подала могутню руку
В дружбі з нами стати.
І здалось на Раді людям —
Весна красна стала,
Що із Волги аж до Дніпра
Веселка заграла.

*[37, с. 2]

Кияшко Марія

Народилася 13 квітня 1956 року у селі Худолієвка Семенівського району Полтавської області. Закінчила десять класів. За фахом художник-оформлювач (працювала два роки). Працювала комірником на Краматорському залізобетонному та Краматорському металургійному заводах. Друкувалася в газеті «Краматорская правда». Одружена. Чоловік-Кияшко Валентин Іванович 1951 року народження, донька Ірина 1975 року народження.

Біографія записана укладачем з власної справи архіву Краматорського металургійного заводу імені В. В. Куйбишева.

Для тебе*

Як часто в нелегкій путі
Приходять хвилини печалі:
Чому так буває в житті,
Що хтось когось пізно стрічає?
Для тебе лиш — ніжність очей,
Що синню змагаються з небом,
І місячне сяйво ночей,
Й коханого усміх — для тебе.
Ромашки і пісня — тобі,
І хвиля, що в берег била,
І спогад про тебе в журбі,
І шепіт: «Кохана... мила...»
А зустріч — радість і біль,
Бо серце стискає залізною,
І громом луна звідусіль
Жорстоко, невблаганно, пізно.
В житті нашім безліч шляхів,
Кохання простори безкраї.
Чому ж так буває в житті,
Що хтось когось пізно стрічає?

*[38, с. 4]

Лист із юності*

Зграйка лебедина —
Милі однокласниці,
Серед вас єдина
В серці залишається.
Дзвоників не буде
І уроків довгих —
Школу не забудем
На крутих дорогах.
Я твоє наймення
Написав на парті —
Щастя нездійсненне
На життєвій карті.
Чому не сказав я
Усього три слова?
А тепер не знаю,
Чи зустріну знову.
А твої подруги –
Зграйка лебедина,
Я веду по колу
Лиш тебе єдину.

*[39, с. 4]

Тихо плачуть ясени*

Синє небо з краю в край,
Йду до тебе – зустрічай.
Під вербами жовтий лист,
Над полями шум і свист.
Вітер, вітер — сивий сум —
Голі віти гне в лісу,
В муках бліднуло чоло –
Квітнів сто в мені цвіло...
Ждеш, я знаю — не дійду...
Серед поля упаду.
Серед поля восени
Тихо плачуть ясени...

*[40, с. 3]

Ковальчук Олександр

«Народився в листопаді 1952 року у селищі Іванівка, що у Краматорську. Спочатку навчався у школі № 7, що збирала для навчання селищних дітей після закінчення восьмирічок, яку закінчив у 1970 році». [41, с. 3].

У цьому ж році Олександр вступив до Донецького державного університету, на українське відділення філологічного факультету. Закінчив навчання в 1975 році, а потім служив у лавах Радянської Армії, у залізничних військах на БАМі.

Сашко дуже любив свій рідний край, і ніколи не забував його орієнтирів. Навчаючись у Донецькому університеті, працюючи в школі і в газеті, в Запорізькій області, а далі — в студентському часописі «Гарт», — всюди, де б не був, він бачив очима серця вогні Краматорського металургійного заводу, де кілька десятиліть працював на найгарячішій і найважчій роботі його тато...

Останнє місце проживання та праці – м. Київ, де Ковальчук працював інструктором ЦК комсомолу України. Був одружений, мав дочку Роксолану, якій присвятив багато віршів. Друкувався поет у міській, обласній та республіканській пресі, не видавши за життя, на жаль, жодної збірки.

Але якось серце поета не витримало. У листопаді 1984 року О. Ковальчук поїхав на районну комсомольську конференцію до Красного Лиману, а перед цим завітав у Краматорськ, до батьків.

«Приїхавши на рідну землю, тридцятидвохрічний поет не «долетів» кілька кроків до батьківської хвіртки. Так і торкнувся серцем першого листопадового сніжку. Прокинувшись вранці, Олександр Леонідович хотів зробити пробіжку для оздоровлення, але добіг лише до паркану батьківської хати, де й помер». [41, с. 3].

Після смерті Олександра побачила світ його збірочка віршів «Вертають журавлі». Вона вийшла в 1997 році в Донецьку стараннями Ю. Доценка та П. Бондарчука. Біографія О. Л. Ковальчука записана укладачем зі слів Ю. Доценка.

Монолог мого пращура-язичника*

І прийде Бог на землю,
Прийде час:
Чи християнин я,
А чи язичник?
Можливо, гляне в очі
Тихо вічність
І праведний
Струсне пустелю глас.

І вийдуть люди,
Щоб комусь вклонятись
Чи погляд свій
Нескорено нести.
І вибір:
Чи померти на хресті,
А чи господні ноги
Обійняти?..

І я піду на Хрест —
Простий язичник,
Хай мене краятимуть
Очі злі, —
Увійде тридцятитрьохріччя
Мое
У коло обертів землі!

*[42, с. 10–11]

Ще хижий хрест
Мене п'янить сосною,
Ще цвях іржаво
В ноги не заліз.
Дозвольте
Хоч торкнутися ногою
Пилюкою покритої землі!

Розп'ятих
Не вимірюють брехнею,
В край батьківський
Вертають журавлі.

В такі години згадую Антея,
Який сконав
Без матері-землі.

Вечір з донькою*

«Слухай, татку, — питає доня, —
З чого роблять оті зірки»?
І випростує в небо долоні
Та свої полохливі думки.
Я не вдамся до послуг теорій,
Хай пробачить безхитрісній грі.
Скільки сам не вдивлявся у зорі —
Все гадав, що то атоми мрій.
Що ті гелій та водень їй скажуть,
Коли робить в безмежжя крок?
Я біляву голівоньку гладжу
І кажу: «Вони з прагнень й думок».
«То і я свою зірку хочу

*[42, с. 14–15]

Мати в тій неозорій млі», —
Доня враз розчиняється в ночі,
Метеором зліта від землі.
Тиха ніч.
Очі доньки зоріють,
Потім блякнуть — вона засина.
Будьмо впевнені — якщо мріє,
Носить зірку у серці вона.

Східна ділянка*

Зелене полум'я березових свічок
Охоплює скелясті груди сопок.
Серед багульника блукає новачок
І, зачудований, в долоні щиро хлопа.
А там, внизу, розбурхана Амгунь
Реве поранено на перекатах,
Клянуть, забувши Бога, матом
Дорогу, що оновлює цей край,
Врубаючись в тайгу залізним тілом.
Там сонце, видершись на небокрай,
Мені підморгує помолоділо:
Мовляв, давай, розмотуй струни рельс,
Напружуючи м'язи, наче крицю,
Щоб потяг, роблячи свій перший рейс,
Простукав гімн на шпалах залізниці.
І ми розмотуєм: орошуєм чуби
Дощем рясним й солонуватим потом.
А під кінець робочої доби
Багульник квіти нам дарує. За роботу.

*[42, с. 22–23]

Комлєв Дмитро

Народився 27 листопада 1921 року на хуторі Лисогірка Ізюмського району Харківської області в селянській родині. Після закінчення Лисогірської початкової школи, потім — Лемківської семирічки та Ізюмської педшколи у 1939 році був направлений в Житомирську область вчителем. У 1940 році Дмитра Порфирійовича призвали до лав Червоної Армії.

Війна застала курсанта авіатехнічного училища в Ленінграді. Воював на Карельському перешийку, на Волховському і Ленінградському фронтах, на Курській дузі, брав участь у звільненні від фашистських загарбників України, Румунії, Угорщини, Чехословаччини.

«Демобілізувався в 1946 році. Нагороджений орденом «Великої Вітчизняної війни», «За мужність» та медалями «За бойові заслуги», «За оборону Ленінграда» та багатьма іншими. Підполковник у відставці». [43, с. 5].

Працював на Ізюмському паровозоремонтному заводі, у залізничному училищі № 4, міськкомі партії міста Ізюма, а з 1967-го по 1978 рік був директором Ізюмської середньої школи № 2, звідки й вийшов на пенсію.

«Освіта вища — закінчив Харківський державний університет, історичний факультет.

Перший вірш був надрукований у 1939 році в ізюмській газеті «Соцнаступ». Під час війни частково писав російською мовою. Після війни друкувався в ізюмській газеті «Радянське життя», а згодом — «Обрії Ізюмщини», а також у виданнях інших міст: Харкова, Краматорська, Донецька, Києва.

У 1983 році переїхав жити до доньки у Краматорськ. Член краматорського літоб'єднання ім. М. Рибалка». [43, с. 5].

У 2004 р. за перемогу у Всеукраїнському конкурсі «Струни душі», в номінації «Літературна творчість», отримав диплом лауреата першого ступеня.

У 2005 р. вийшла в світ збірка поезій Д. П. Комлева «Я іду по землі» — результат духовної праці людини, сповненої віри в життя, залюбленої у свій край, рідну землю.

Дмитро Порфірійович був активною людиною: він вів велику громадську роботу, зустрічався з дітьми, молоддю, ветеранами, був заступником голови первинної організації ветеранів війни і праці мікрорайону «Лазурний» міста Краматорська.

Помер 27 листопада 2010 року, саме у свій день народження.

Копіскова*

Сутеніє. Над землею
Засинає вечір.
Над колискою моєю
Пташечка щебече.
То пташиночка та в'ється
В небі над полями,
А до мене тихо летється
Ніжний голос мами:
— Спи, синочку, мій соколик,
Вже зірочки сяють,
Нехай радість, щастя й доля
З тобою зростають.
Щоб не мала я за тебе
Гіркої тривоги —
Обирай, як чисте небо,
Всі шляхи-дороги.
Тож яку долати будеш
Рівну чи тернову,
Обіцяй, що не забудеш
Свою рідну мову.

*[43, с. 19]

* * * *

Книжка — ця дарована перлина —
Відкриває шлях у майбуття.
Книжка дає розум для людини,
Бо книжки є дзеркалом життя.

У ту зоряну ніч**

У ту зоряну ніч так наснилась мені,
Що не міг я собі дати ради.
Ти у білому платті стоїш у вікні
І тримаєш червоні троянди.
Твої очі ясні і такі голубі,
Мов прозоре безкрайнє небо.
Я хотів свою руку подати тобі,
Та не міг досягнути до тебе.
Ти рукою мені якось знак подала,
Я подумав, що тільки проснулась,
Рівні брови свої ніби так підняла
І легенько мені усміхнулась.
Я швиденько підбіг, знав, стоїш у вікні,
Що зі мною було — не згадаю,
Бо не думав про те, що це тільки у сні,
Підійшов, а тебе вже немає...
Є дівчата красиві, такі молоді,
Їх немало подібних довкола,
Але дівчину ту, що я бачив тоді,
Не забуду я, мабуть, ніколи.

*[43, с. 19],

**[43, с. 23]

Комнатна Любов

Народилася та виросла в Краматорську, але більшу частину свого життя, майже 30 років, прожила в селищі Олександрівка. Має дві вищих освіти — педагогічну та отрасль зв'язку. Майже вся трудова діяльність — зв'язківець. Одружена. Двоє дітей, троє онуків. Почала писати у стиглому віці. Друкувалася в отраслевій газеті «Депеша». Друкується, як російською, так і українською мовами. Її вірші увійшли до міських колективних збірників «Как сердцу высказать себя» (2008 рік), «Души высокая свобода» (2009 рік), «Судьбою посланное слово» (2013 рік). У грудні 2008 року вийшла персональна збірка віршів «Золотых моих лет кружева».

Біографія взята з поетичної збірки.*

Рідна мова**

Мова моя рідна, мова солов'їна
Ти торкаєш душу золотим ключем.
Скільки ти страждала, як поневірялась,
Тож бринить у слові невимовний щем.
Рідна мова Лесі і Тараса слово,
Що були нам завше зоряним взірцем.
Виросли й окріпли на землі України,
Що нас всіх зросила сонцем і дощем.
Рильський і Сосюра, і Тичини вірші
Нас завжди учили до самобуття.
Колискова мами, батьківські уроки
В серці найсвятіші і на все життя.
Батьківщина й мова — то всьому основа,
Бо несуть з собою віру і добро,
Їх не можна зрадити, їх нам не забути,
Вони завжди з нами — щоб там не було.

*[44, с. 132],

**[44, с. 133–134]

Кремпоха Борис

Біографічні дані про письменника невідомі. Друкувався в газеті «Краматорская правда» у 60–80-х роках ХХ століття. Працював учителем.

Сонце*

Ти нареченою моєю не була
І на війну мене не проводжала.
Та коли зір мій вкрила темінь зла,
Ти сонцем весняним для мене стала.
Чимало літ, як світить сонце те,
Тепло його з роками не слабшає.
Душа твоя — проміння золоте,
Тепер мені не треба щастя більшого.

Шпак-співак**

В лісному хорі шпак співав,
Співав він старанно й красиво,
Від інших навіть виділялись став,
Так все виходило і дзвінко, і грайливо.
Він галочкою кахкав зовсім вільно
І соловейком тьохкав і співав.
От іволга... Ну, прямо безсумнівно,
А от лелека – як із нот узяв.
Частенько так в ораторів буває:
Говорять палко, довго, залюбки
Чужі слова й позичені думки.
Своїх же в них думок і слів,
Як у шпака, немає.

*[45, с. 3].

**[46, с. 4]

Крижанівський Володимир

«Народився 26 липня 1922 року у м. Лозова на Харківщині. Доля судила йому багато чого пережити. Батько поета був розстріляний органами НКВС у квітні 1938 року. Потім ув'язнена була мати. А згодом, у 1945–1953 рр., — політув'язнення в сталінських концтаборах ГУЛагу самого поета. У концтаборах і почав поет складати вірші. Та не записував їх, а старався зберегти у пам'яті, бо політв'язнів постійно обшукували.

Життя не зламало цю зовні худорляву та невисоку на зріст людину. Усе життя він боровся за національну ідею, відстоював українське слово і виступав проти партократизму, зросійщення та німого прислужництва.

У роки війни був членом харківської «Просвіти», пізніше брав активну участь у дослідженні українського національного підпілля Донеччини, був членом Конгресу Українських Націоналістів. Своєю поезією прагнув прислужитися справі національного відродження, розбудові незалежної Української держави. «Кожний день я встаю, як на битву», — писав в одному з віршів сам поет.

Поезія Володимира Крижанівського суто націоналістична. Його гостре перо було безжальним до ворогів українського народу, і правда немилосердно різала їм очі.

Вимогливий до інших, В. Крижанівський завжди дбав про особисте самовдосконалення, його слова ніколи не були пустим звуком, і сам він не сидів склавши руки. Поет присвятив усе життя боротьбі за щастя рідної України.

Помер Володимир Крижанівський 12 серпня 1999 р.

Великдень*

Яка бездонна синь небес!
Пройшла зима й Великий піст...
Христос Воскрес! Христос Воскрес!
Летить над світом Благовіст.

Радіє все: річковий плес,
Залиті золотом поля...
Христос Воскрес! Христос Воскрес!
Радіють люди і земля.

За нас, за нас прийняв Він муки,
Важка на смерть була дорога,
Забили цвяхи в тіло й руки...
Але Воскрес! Все славить Бога!

Христос Воскрес, воскресли й ми!
Туди, де воля й думка щира,
З руїн Московської тюрми
Веде Христос, любов і віра!

Тремтить мереживом листа
В червоних кетягах калина,
Зійшла, розп'ята, з Хреста,
Воскресла з мертвих Україна!

Скрізь, од Дінця до Закарпаття,
Під синім пологом небес —
Любов і мир. Цілуйтесь, браття!
Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

*[47, с. 6]

Тарасові*

Сумне намисто років без Тараса
Поповнила іще одна перлина,
Зціпивши зуби й затягнувши паса,
Мов Фенікс з попелу, виходить Україна.

Сторіччя рабства і важке похмілля,
Уламки нації клянуть життя мізерне...
Але, я вірую, ми знайдем євшан-зілля,
Що всіх до лона матері поверне.

Що дасть нам силу Богуна і Байди?
Повстане нація відроджена з вогня!
І згинуть всі кривоязичні зайти,
Що нам ведуть троянського коня!

Згадаємо великих предків славу,
Твій Заповіт і мудрість всю твою,
І присягаємо, що збережем Державу
Або за неї згинемо в бою!

Ювілейне**

Чи доживу до того часу,
Коли, як люди, будем жить,
І буде пам'ятник Тарасу
Там, де «опудало» стоїть.

*[47, с. 7],

**[47, с. 7–8]

Чи дочекаюсь я години,
Коли побачу наяву
Державність вільної України
Не паперову, а живу.

Проходять весни, зими, дати,
Я сімдесятий зустрічаю...
Три рази клятий. Сім раз м'ятий.
А все на краще щось чекаю.

Безсонні ночі, чорні круки,
Життя до берега пливе...
Та час підійде — зброю в руки,
І все минуле оживе!

Пам'яті лицарів УПА*

Вам, велетні ідеї, духа й чину,
Хто возвеличив наш козацький рід
І кров пролив за вільну Батьківщину,
За віру, честь і славу, за нарід!

Зродились ви великої години.
Зі зброєю в натруджених руках,
В боях за незалежність України
Пройшла УПА важкий і славний шлях.

Та смерть несли криваві ті зажинки,
Безсмертя мертвим, а живим — зажур.
Упав Різун, пішли Тарас Чупринка,
Полтава, Ніл Хасевич, Клим Савур.

*[47, с. 8]

Лягли в Карпатах і в лісах Волині,
Де їх зустрів суворий присуд долі,
Їх згадуючи скрізь по Україні,
Сріблястим листям шелестять тополі.

Сплять вічним сном ті, хто не спав ночами,
Хто в таборах загинув на чужині...
За вас молитви наші і печалі,
Героям Слава! Слава Україні!

Кричевський Григорій

Працював лікарем-епідеміологом міської санепідстанції. Кандидат у майстри спорту з шахів. Був редактором «Санітарного крокодила» — стенду, який розміщувався в одному з краматорських гастрономів. А коли в Краматорську була окремо заснована дезінфекційна станція, то Григорій Ілліч очолив там посаду завідуючого дезінфекційним відділом. Він друкував свої вірші як російською, так і українською мовами. Це була людина творча, інтелігентна і працююча. Нині покійний.

Укладач цього видання висловлює щиру подяку керівництву Краматорської санітарної станції за надану інформацію. Вірші взяті з газети «Краматорская правда».*

Міцна сім'я

Хрін до Редьки:
— Чим не пара?
Ми обидва, наче з жару.
Ти гірка, гіркий і я —
Вийде з нас міцна сім'я.

Чистьоха

— Доню, прибереш, як слід,
Зайде молодий сусід.
— Змию шию, як на те,
Під велике декольте.

*[48, с. 4]

Куш Ольга

Народилася 5 травня 1972 року. Навчалася в середній школі № 9 міста Краматорська. Закінчила десять класів цієї школи в 1989 році.

Вірші взяті з газети «Краматорская правда».*

Україні

Як завжди, снишся ти мені
З своїми темними ночами,
З твоїми синіми очами
Під плескіт крил у далині.
Люблю твої ліси і гори
І річок чистих бистрину,
Люблю прекрасні літні зорі
Й твоїх полів озимину.

Люблю я все, люблю до болю —
І сонця промінь, і росу,
І щастя, і лихую долю —
Я все з собою пронесу.

* * *

Питає вітер у калини:
— Що за любов в тої дівчини,
Та як же можна все любить,
Коли для себе треба жить?
— Та ні, мій вітре, не для себе,
Нам треба жити — для людей.
Свій рідний край любити треба,
Як любить ненька нас, дітей.

*[49, с. 4]

Лапушкіна Наталія

Народилася 9 серпня 1981 року в місті Краматорську Донецької області. У 1998 році закінчила ЗШ № 3.

У Слов'янському державному педагогічному університеті здобула вищу педагогічну освіту зі спеціальності «Педагогіка і методика середньої освіти. Українська мова та література» (2003). Під керівництвом кандидата педагогічних наук, краєзнавця В. І. Романька почала досліджувати літературний процес Краматорська, найвагомішим результатом чого стала книжка «Українське письменство Краматорська» (2003).

Протягом 2001–2006 років працювала вчителем української мови та літератури, зарубіжної літератури в ЗШ № 25 м. Краматорська. Член Краматорської міської організації Всеукраїнської спілки краєзнавців з 2003 року.

З 2006 року — аспірант на кафедрі української літератури Луганського національного педагогічного університету ім. Тараса Шевченка. 2008 року захистила кандидатську дисертацію зі спеціальності «українська література». Тема дисертаційного дослідження: «Проза Сави Божка в літературному процесі 20–30-х років ХХ століття. Історична концепція та жанрові особливості». З вересня 2008 року працює викладачем на кафедрі української мови та літератури Донбаського державного педагогічного університету (колишній СДПУ). Має близько 30 публікацій у сфері методики, літературознавства, краєзнавства, кілька методичних посібників. Постійна учасниця Всеукраїнської наукової конференції «Слобожанщина: літературний вимір» (м. Луганськ).

Біографія записана укладачем зі слів Н. П. Лапушкіної.

Лиман Леонід

Народився 13 серпня 1922 року в селі Малі Сорочинці на Полтавщині в родині священика. Доля й час були немилосердними до його сім'ї. Батька розстріляли більшовики, трагічно обірвалося життя й мами. Від голоду й страшного животіння в радянському сиротинці, який мало чим відрізнявся від зони, його врятували чужі люди, перед якими Л. Лиман вважав себе боржником до кінця свого життя.

Передвоєнна юність його пройшла на Донеччині, в Краматорську. Під час Великої Вітчизняної війни він потрапив на Захід, а згодом перебрався до Сполучених Штатів Америки, у Нью-Йорк, де жив, працював і помер.

Хронологія долі Леоніда Лимана типова для того покоління: Харківський учительський інститут — війна — вигнання, переселенські табори — чужина...

Леоніда Лимана відносять до покоління поетів, «народжених у війні». Він стояв у джерел створення у 1945 році літературної організації українських письменників за кордоном, яка носила назву Мистецький український рух (МУР), у яку входили: Юрій Шевельов, Віктор Петров, Леонід Полтава, Іван Багряний, Іван Майстренко, Улас Самчук та ін.

Почавши писати поезії, Л. Лиман відразу заявив про себе як дуже талановитий поет. Літературна критика української діаспори у другій половині 40-х років високо оцінювала творчий доробок нашого земляка. Талант його був багатообіцяючим. Почитавши його перші поезії, Євген Маланюк сказав, що це — геніально. За визнанням Маланюка, «Лиман є поетом «чистокровним», уродженим ...».

Зернятко геніальності визнав у Лиманові й літературознавець В. Державін, який взагалі вважав, що, крім О. Ольжича, О. Теліги, Є. Плужника та Є. Маланюка, поетів більше немає. Таке було прекрасне благословення на творчість. Але Л. Лиман, ніби злякався власної слави, і замовк... «Особиста трагедія поета, дитини двох апокаліптичних руїн України: голодомору 30-х років та смертельного хаосу другої світової війни, стала джерелом душевного смутку в багатьох його віршах. Можливо, цей тяжкий вантаж пережитого і спричинився до того, що в 50-х роках Леонід Лиман припинив писати художні твори». [50].

«З 1961 року Леонід Лиман видавав у Нью-Йорку власний місячний бюлетень «Нотатник», який при своїй скромній зовнішності і невеликому розмірі був одним з об'єктивних інформаційних джерел про життя українців в Україні і в діаспорі. Він як редактор брав активну участь у випуску газети «Українські вісті», засновником якої був видатний український письменник Іван Багряний.

Письменник за кілька десятиліть так і не спромігся на окрему поетичну збірку, а проте поетична творчість його становить одну з найсвоєрідніших сторінок у літературі повоєнної еміграції. Не так давно в Україні, завдяки старанням письменника та перекладача Ростислава Доценка, вийшла невеличка збірка його поезій – перша в його житті.

А життя його було надзвичайно скромне і жертвне... Десь у середині 60-х, більш-менш облаштувавшись на Заході, він наважився написати листа у свою полтавську Соснівку, де була батьківська парафія й де добрі люди врятували його від смерті. Леонід написав лист, адресований усьому селу: «Я не багатий і не бідний. Живу в Америці. Є що їсти, є пити, є дах над головою. Маю можливість вам трохи допомогти. Все, що вишлю, прийміть як подяку за те, що були близькими людьми моєму батькові, за те, що ви молилися разом з ним...»

У кімнатці, де він мешкав, була одна дивовижна деталь — поличка, де зберігалися списки-замовлення, що кому потрібно купити. Ці люди жили в Україні, більшість з них Леонід Іванович ніколи не бачив у вічі, але раз на місяць-два неодмінно збирав кожному з них посилку й відправляв.

Леонід Лиман був надзвичайно скромною й доброю людиною. Допомогати, турбуватися, перейматися болями інших — було його сутністю. Доля йому не подарувала сім'ю і дітей, він зустрів у житті єдине кохання, проніс його через усе життя і віднайшов лише через 56 років... «Ти пиши мені листи і вірші...» — просила Вона. І він написав листа, адресованого коханій жінці, вже коли його ангел смерті стояв на порозі. На конверті було написано: Україна. Харків. Ім'я та прізвище адресата.

А через кілька годин його не стало... Помер Леонід Лиман 31 жовтня 2003 року». [51].

Лягло життя*

Лягло життя, як снігові намети:
Повторюється Біблія й Коран –
Загрожує перебудовою планети
З червоного плакату партизан.

Непередбачені явилися герої,
На дверях пломби і наказ – мовчи.
І не минути попелищ нової Трої,
До Бога, ще незнаного, йдучи.

І з черги випхне вас юрба, що хліба хоче.
І ви повернетесь в холодний дім.
Бо не з'єдналося грядуще і пророче
Із днем лиявим і наскрізь пустим.

*[52]

Крамааторськ*

Робочий поїзд з Красного Лиману,
Спізнівшися, приїхав уночі,
Коли ствердили височінь весняну
Високих домен вогняні смерчі.

І танки йшли з заводу на плятформи,
Зенітки збили, але свій літак,
Донбасівець (за браком уніформи)
Ішов на фронт, одягшись у піджак.

Лишилися там індустріальні клени,
Робочі клуби вицвілі й бліді.
Вже шоста осінь, як віднято в мене
Залізне місто, де я жив тоді.

Минулого не треба повертати:
Чомусь тривожно в серці вирина
Останній поїзд, без рушниць солдати
І жінка, що ловила шпигуна.

* * **

Як білі квіти, виростають дні
І відпливають, кинуті на воду.
Знов пригадати випало мені
Твою далеку й нелукаву вроду.

*[53],

**[54]

Багато ще зустрінеться зневір,
І це життя поволі стане мітом.
І тільки скрізь, всьому наперекір,
Дівочість осені стоїть над світом.

Ти знов живеш у Харкові тепер
І мусиш знову гірко полюбити
Палац Труда і прапор есесер,
І мертвого Держпрому сірі плити.

Затихли вже усі материки,
А ти готова стрінути негоду.
Та подивись: нам суджені вінки
Пливуть безладно, кинуті на воду.

Люди*

По вулицях мокрих, вузьких
Проходять малесенькі люди.
Тепер є вже більше для них
Одягу, мешкань, посуду.

І вулиця вічно пливе,
Мелькають кашкети зелені,
Не видно, хто добре живе,
А в кого пусті кишені.

Вже п'ята година за чверть,
І праця закінчиться всюди,
Щоб вічно змарнілі, як смерть,
Спочили маленькі люди.

*[55]

Литвинов Володимир

Народився 16 квітня 1936 року в селищі Черкаське Слов'янського району Донецької області. Після закінчення школи в селищі Черкаське працював з 1952 по 1955 рік і з 1957 по 1958 рік у Краматорську на Новокраматорському машинобудівному заводі токарем. Володимир Дмитрович Литвинов закінчив факультет іноземних мов Львівського університету (відділ класичної філології). Протягом 1963–1980 рр. працював викладачем Ніжинського державного інституту імені Миколи Гоголя. Удостоєний звання «Відмінник народної освіти». Нині — провідний науковий співробітник Інституту філософії імені Григорія Сковороди НАН України, де працює від 1980 року. Протягом 1991–2010 рр. вів курс лекцій з латинської мови в НаУКМА. Доктор філософських наук, професор. Член спілки письменників України від 1987 року. Був номінантом на Шевченківську премію 2011 року за монографію «Україна в пошуках ідентичності. Історико-філософський нарис». Автор книжок «Ренесансний гуманізм в Україні» (Ідеї гуманізму епохи Відродження в українській філософії XV — поч. XVII ст.), «Католицька Русь» (історико-філософський нарис). У перекладах Литвинова з'явилися твори Марка Тулія Цицерона, Еразма Роттердамського, Баруха Спінози, Станіслава Оріховського, Івана Домбровського. Переклав з латини оригінальні тексти до видання — «Українські гуманісти епохи Відродження» у 2-х томах, «Тисяча років суспільно-політичної думки України» в 9-ти томах, уклав латинсько-український словник. Також перекладає з німецької та польської мов.

Біографія взята з мережі Інтернет.*

Вибрані публікації:

I. Історія української філософії XV—XVII ст. (подаються лише монографії та окремі книги)

■ Литвинов В. Д. Ідеї раннього Просвітництва у філософській думці України. — К.: Наукова думка, 1984. — 151 с.

■ Литвинов Володимир. Ренесансний гуманізм в Україні (Ідеї гуманізму епохи Відродження в українській філософії XV — початку XVII ст.). — К., 2000. — 472 с.

■ Литвинов Володимир. Католицька Русь (Внесок українців католицького віросповідання в духовну культуру України XVI ст.). Історико-філософський нарис. — К.: Український Центр духовної культури, 2005. — 273 с.

■ Литвинов Володимир. Україна в пошуках своєї ідентичності (Історико-філософський нарис). — К.: Наукова думка, 2008. — 527 с.

■ Volodymyr D. Lytvynov. *Ukraine: Seeking its Identity. The XVI-th — early XVII-th centuries.* — Kyiv, 2012. — 510 p.

■ Нічик В. М., Литвинов В. Д., Стратій Я. М. Гуманістичний і реформаційний ідеї на Україні» (XVI — початок XVII ст.). — К.: Наукова думка, 1990. — 382 с. (Особисто автора — 165 с.).

■ Стратій Я. М., Литвинов В. Д., Андрушко В. А. Описание курсов философии и риторики профессора Киево-Могилянской академии. — К.: Наукова думка, 1982. — 347 с. (Особисто автора — 136 с.).

II. Мовознавство

■ Литвинов В. Д., Скорина Л. П. Латинська мова : підручник. — К.: Вища школа, 1990. — 247 с.

■ Литвинов В. Д., Скорина Л. П. Латинсько-український словник. Тексти. 500 крилатих висловів. — К.: Індоєвропа, 1993. — 315 с.

■ Литвинов В. Д. Латинсько-український словник. — К.: Українські пропілєї, 1998. — 709 с.;

- Литвинов В. Д. Латинська мова. Елементарний курс. — К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 1996. — 78 с.
- Литвинов В. Д. Латинська мова. Елементарний курс. — К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2002. — 95 с.
- Литвинов В. Д. Довідник з граматики латинської мови. — К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. — 111 с.
- Золота латина: 2000 латинських крилатих висловів. Перекл., упорядник В. Литвинов. — К.: Основи, 2010. — 231 с.

III. Участь у фундаментальних виданнях

- Тисяча років української суспільно-політичної думки: у 9-ти томах (14-ти книгах). — К., 2001. (Підготував IV-й том у 3-х книгах).
- Україна: Антологія пам'яток державотворення Х–XX ст. : Дорога до себе: у 10-ти томах. — К., 2008. (Підготував II-й том).
- Франко Іван. Зібрання творів у 50-ти томах. Том 45. Філософські праці. — К., 1986. (Упорядник тому у співавторстві, коментатор, перекладач з польської мови).
- Історія філософії на Україні у 3-х томах. — К., 1987. (Написав 4 параграфи у 1-му томі).
- Феофан Прокопович. Філософські твори у 3-х томах. — К., 1980–1981. (Упорядкування, переклади з латини, коментарі, спец. редакція).
- БУЛ: Українська література XIV–XVI ст. — К., 1988. (Упорядкування, примітки, переклади з латини).
- Історія української філософії. Підручник для вузів, написав розділ «Ренесансний гуманізм». — К., 1994 та 2008 рр.
- Історія української культури, т. 3. (Автор параграфу). — К., 2003.
- Народжені Україною: Меморіальний альманах у двох томах. (Автор 6-ти статей). — К., 2002.
- Видатні діячі України минулих століть. (Автор 7-ми статей). — К., 2001.
- Києво-Могилянська академія в іменах. (Автор 5-ти статей). — К., 2001.

■ Філософський енциклопедичний словник. (Автор 6-ти статей). — К.: Абрис, 2002.

IV. Переклади з латинської мови

■ Роттердамський Еразм. Похвала глупоті / пер. з лат., приміт. та словник імен, назв, термінів В. Литвинова. — К.: Дніпро, 1981. — 166 с.

■ Федр. Байки / упоряд., передмова, віршов. пер. з лат. та примітки В. Литвинова. — К.: Дніпро, 1986. — 158 с.

■ Роттердамський Еразм. Похвала глупоті та ін./ пер. з лат., словник імен, назв, термінів В. Литвинов, Й. Кобів. — К.: Основи, 1993. — 319 с.

■ Українські гуманісти епохи Відродження: антологія у 2 ч. / відп. ред. В. М. Нічик; упоряд., передне слово, примітки та словник імен, назв і термінів В. Д. Литвинова. — К.: Наукова думка; Основи, 1995. — Ч. 1. — 431 с.; Ч. 2. — 431 с.

■ Цицерон М. Т. Про державу. Про закони. Про природу богів / пер. з лат., примітки, словник імен, назв, термінів В. Литвинова. — К.: Основи, 1998. — 477 с.

■ Спіноза Б. Теологічно-політичний трактат / пер. з лат., вступ. слово, примітки, словник імен, назв, термінів В. Литвинова. — К.: Основи, 2003. — 237 с.

■ Оріховський С. Твори / пер. з лат. та старопольськ., упорядкування, вступ, примітки, словник імен, назв, термінів В. Литвинова. — К.: Дніпро, 2004. — 670 с.

■ Домбровський І. Дніпрові камени (віршов. поема) / пер. з лат. та примітки В. Литвинова // Україна: Антологія пам'яток державотворення Х–ХХ ст.: Дорога до себе: у 10-ти т. — Т. 2. — К.: Основи, 2008. — С. 498–525.

■ Теофан Прокопович. Філософські праці. Вибране / упорядкування та переклад В. Литвинова та ін. — К.: Дніпро, 2012. — 615 с.

Литовченко Олександр

Народився 9 січня 1954 року в селищі Билбасівка Слов'янського району Донецької області.

Після закінчення середньої школи пішов працювати на НКМЗ, де трудився до 1992 року. Проживає в місті Краматорську.

Друкувався в міських та регіональних газетах, у журналі «Брідщина». О. Литовченко є членом краматорського літературного

об'єднання ім. М. Рибалка.

Біографія записана укладачем зі слів О. М. Литовченка.

* * *

Дикун, що жить не може без дикунства,
Крокує з ним в розбещений цей світ.
Та час, що втратив розум без чаклунства,
У очі плига бідному, як кіт.
Йому від дикуна багато треба.
Як від копійки — янголу злих сил,
Що впав колись за гріх великий з неба
Й лишився назавжди широких крил.
У жартах злих одні лише дрібниці,
Він бачить, наче блазень у житті,
І, мов обжерлива блощиця,
Того бентежить, хто на самоті.
Бо іграшка на щастя зла, без слова,
Вона не знає в відповідях мови.

**[57, с.89]*

* * *

Ні, я не зомбі, я християнин,
Я відрікаюсь від вина й облуди,
Від змішаних з сміттям балаканин,
Як від холери, раку і простуди.
Бо є в думках і в серці гіркота,
Що і крім мене світ цей бездуховний,
Хвилину кожна розпина Христа
І камінь свій потроєє гріховний.
Навіщо ж я, померши для гріха
І народившись назавжди для Бога,
Вмиратиму, як та душа глуха,
У ланцюгах привабливих лихого
І замість таємниці каяття.
Все далі буду ринуть у сміття?

*[57, с.89]

Максименко Олег

Народився 11 серпня 1963 року у селищі Черкаське Слов'янського району Донецької області у родині робітників. У 1969 році, у віці шести років, він разом з батьками переїхав до Краматорська.

Перші дитячі роки ввели його в дивний світ природи, який залишився в його свідомості на все життя. З духовного єднання з рідною природою та народом пішли у світ його чудові ліричні твори.

З раннього дитинства майбутній поет переймався долею української мови. Навчаючись у п'ятому класі СШ № 24, Олег на уроці звернувся до вчительки: «Я хочу навчатися рідною українською мовою. Скажіть, коли це буде?» На жаль, мрія поета так і не здійснилася. Вірші писати О. Максименко почав у 16 років, але ніде їх не друкував.

У 1980 році закінчив середню школу № 22, де навчався із сьомого класу а в 1986 році — Краматорський індустріальний інститут, хоча у мріях був факультет журналістики. Продовжував писати вірші, і саме рідною мовою. «Ніде не друкувався, бо українська мова була не поширена, і друкуватися українською мовою серед студентів – значило бути білою вороною», — згадує поет.

Потім була служба у Збройних Силах на Південному Уралі. Після повернення з армії О. Максименко починає працювати на Краматорському металургійному заводі ім. Куйбишева. Але згодом його запрошують навчатися до аспірантури і паралельно працювати молодшим науковим співробітником на кафедрі «Обробка металів тиском» у Краматорському індустріальному інституті. Олег Леонідович займається науковою працею і саме в цей час входить у літературне життя міста. Він стає членом

краматорського літоб'єднання. Перший вірш «Вирують хліба золотії» був надрукований у 1988 році в газеті «Краматорський металлург», і саме з нього й почалося літературне життя поета. Він пише поезію, прозу, друкується в міських та обласних газетах, в журналі «Брідщина», займається просвітницькою та краєзнавчо-дослідницькою роботою.

За півтора роки до закінчення аспірантури Олег Леонідович повертається на завод. Уже тоді він замислювався над справжніми ідеалами дійсності, шукав шляхів впровадження в життя української культури і поезії. Але частіше він наштотувався на нерозуміння і байдужість. Писати не забороняли, бо не можна заборонити мови, але й не друкували. Уся преса була російськомовною.

Олег Максименко разом з іншими ентузіастами брав участь у боротьбі за впровадження української мови в життя краматорців, за відновлення української культури, за право встановити пам'ятник Т. Г. Шевченку в центрі Краматорська. Він намагався вибороти право на друк української газети, для чого сам пішов до КДБ, але, звичайно ж, дозволу не отримав.

У 1991 році О. Максименко стає учасником еколого-культурологічного походу «Дзвін», організованого демократичними колами України з метою відродження української культури, мови, традицій, щоб розбудити в людях почуття національної гідності, яке було пригнічене в роки сталінсько-брежнєвських часів.

О. Максименко входив до творчого осередку українського літоб'єднання, започаткованого в місті поетесою З. М. Гринах-Чабан. Він — співавтор першої серйозної праці цього колективу — збірки поезій «Донецькі полини».

Особливо важливим для культурного життя Краматорська було започаткування Олегом Леонідовичем у 1997 році Українського культурологічного центру, директором якого він тоді став.

Перша збірка поезій «Вклоняюся рідній землі» вийшла в 1999 році й була підсумком двадцятирічного творчого шляху поета. Вірші Олега Максименка пройняті болем душі за рідну землю та її народ, захопленням красою природи України, краю полинів, чебреців.

Зараз Олег Леонідович працює на одному з промислових підприємств Краматорська.

Україно моя*

Є у світі козацька земля,
Черемшиною квітне, рясна,
А, вербою шепоче зрання,
Україною зветься вона.
Повстає у слов'янській красі
Чарівних колискових пісень,
Що купують барвінок в росі
Ще з князівських славетних давен.
І душею у хвилі Дніпра
Чумаків пам'ятає вона,
Їх шляхи соляні по степах,
Позабуті тепер усіма.
А Говерла, мов зірка ясна,
На осерді гірських ланцюгів,
Над Європою сяє сповна
Янтарем вже багато років.
Є у світі козацька земля,
Що Софійським собором гучна,
А народом і славна, й міцна,
Україною зветься вона.

*[58, с.10]

Думи про Україну*

О Київська славная Русь!
З Уралу гірського в майбутнє
Я через два роки вернусь
На ганок, серпанком окутий.

А смуток, мов долі пестун,
Літа молоді колихає,
І борсає серце віщун,
І думи мені навіває.

Про пагорби сиві в степу
І стежку вузьку на Черкаську,
І дівчину, котру люблю,
Що мешкає в місті Слов'янську.

Про квіти-троянди мої,
Такі незабутні й далекі,
Що в серці, мов вогник в пітьмі,
Жевріють під клеїт лелеки.

Про хатку біленьку батьків
На царині коло дороги,
Про дзумкіт бджолиний садків
І кицю, що біля порога.

Від думок сп'янівши ураз,
Я довго на небо дивився,
Забувши солдатських образ,
Зірки рахувать не барився.

*[58, с. 17–18]

Т. Г. Шевченкові*

Ти з хистом від Господа Бога прийшов
В народ, щоб співати поеми життя
І славу козацьку на кулі земній
Увічнити словом міцним Кобзаря.

Василеві Стусу**

У схили дніпрові ти славним поетом,
Як саяним хрестом, вже навіки зійшов,
І в персть українську вклав душу славетну,
У неї в тортурх Ти серцем ввійшов.

І тихо у липні зридає Сіргіс,
Коли ти прийдеш на Донбас у життя.
Народний чекає Тебе бенефіс,
А мама — дитину свою з небуття.

* * *

Я рідній землі уклонюсь
Обабіч Софії й Дніпра
І в храмі душі помолюсь
За обрій блакитний Христа.
А спрагу у хвилях Дінця
Втамую і в нашім саду
Послухаю казку митця,
По стежці дитинства пройду.
А серце в полоні рамен,
Де в висі ширяє орел,
Тримаю, як віру, здавен
В краю полинів і джерел.

*[58, с. 23],

**[58, с.23],

***[58, с.9]

Максименко Світлана

Народилася і мешкає в Краматорську. За фахом учитель. Багато років працювала перекладачем на НКМЗ. Солістка ансамблів «Ветеран» (при ПКіТ НКМЗ), «Горицвіт» (при ПК «Будівельник»), «Ретро». Актриса театру книги «Еспада». Вірші пише з юності як російською, так і українською мовами. У 2006 році побачила світ її персональна збірка «Непостижимый свет любви». На свої вірші пише музику та сама виконує пісні. Співає французькою, німецькою, англійською та італійською мовами. Член міського відділення Союзу композиторів Донецької області. Солістка вокальної студії Галини Євграфової.

Друкувалася в міських ЗМІ, в обласних колективних збірниках «Через сердце женщины», «Под парусами вдохновения», «Прописано сердце в Донбассе» та в міських колективних збірниках «Как сердцу высказать себя» (2008 рік), «Души высокая свобода» (2009 рік), «Иду дорогою земной» (2011 рік), «Я в сердце поселю любовь» (2012 рік), «Судьбою посланное слово» (2013 рік). Дипломант конкурсу «Я люблю тебя, мой Краматорск» в номінації «Лірика».

Біографія взята з поетичної збірки.* Вірш взято з поетичної збірки.**

* * *

Пригорнусь до плеча, обійму
І візьму твої руки в долоні,
І скажу: «Боже, як я люблю»,
Зацілую твої сиві скроні.
І слова, що із попелу літ
Відшукаю, як істину долі:
«Дай нам, Боже,
Ще трохи пожити у любові».

*[59, с. 105],

**[59, с. 110]

* * *

Минуле промайнуло, наче дим.
Вже засипає білим снігом скроні.
А я одна стою серед снігів,
У спогадах своїх в гіркім полоні.

В моїх піснях відлуння твоїх слів,
Мене все кличуть очі твої сині,
Та ще крізь марево замріяних снігів
Вогнем палають грона горобинні.

Мальований Віктор

Біографічні дані письменника невідомі. Працював на НКМЗ у механічному цеху № 3, а також в обрубному цеху.

Ровіснику — НКМЗ*

Навколо прозорість осіння
І небо таке молоде,
Мов пісня твоя металева,
Що осінь тридцяту гуде.
Сьогодні нам тридцять минає,
Заводе — ровіснику мій!
А серце чомусь завмирає
Завжди на твоїй прохідній.
З повагою я пред'являю
Червону пропустку свою.
В цехах величезних стріваю
Я дружну робочу сім'ю.
У праці безмежне є щастя,
Бо люди зростають в труді.
За все, що ти дав Батьківщині, —
Народне спасибі тобі.

*[60, с. 2]

Маницький Микола

Біографічні дані письменника невідомі.

Сивина*

Соромся сивини, якщо вона,
Ще молодим тобі покривши скроні,
Тебе застане з квартою вина
Десь у пивній під темний шум гармоні.
Але якщо посивів рано ти
У чесній праці, їй усе віддавши, —
Ти не соромсь — то був ти чесним завше,
І сивина — то символ краси...

Меленевський А.

Біографічні дані письменника невідомі.

Вітаю!**

Я кожен день і кожну годину
Мою велику славлю Батьківщину.
Її простори, що не мають краю,
Її людей великих я вітаю.
Вітаю тих, хто скорює природу,
По нових руслах направляє воду,
Хто вище всіх за хмарами літає, —
Комуністичну партію вітаю!

*[61, с. 4],

**[62, с. 3]

Мельник Вікторія

Народилася в місті Дружківка. Зростала в козацькій станиці серед кубанських степів.

Закінчила Ізюмське медичне училище за спеціальністю «медсестра». Зараз мешкає в Краматорську, в селищі Ясногірка, має сім'ю, виховує сина. Домашнє господарство, родина та книги — ось три кити, на яких тримається її життя.

Писати вірші та оповідання В. Мельник почала давно, з п'яти років, але ніде не друкувалася до приходу в Дружківське літературне об'єднання «Поетичні вітражі», членом якого нині є.

«У 2002 році Вікторія Мельник видала роман «Я покохаю тебе завтра... (Життя без ретуші)», якому була присуджена Міжнародна недержавна українсько-німецька літературна премія ім. Олеса Гончара, яка присуджується за кращі романи та повісті, а також за критичні та літературознавчі статті авторам до тридцяти років.

Цей твір — це самобутнє мистецьке бачення непростого сьогодення, психологічне проникнення в таємниці людського буття. Це перша велика та серйозна спроба Вікторії Мельник як прозаїка. У романі тісно переплелися думки та почуття головної героїні Оксани, її минуле і майбутнє. Вона змагається з долею і собою за право бути коханою істинно і щиро; відроджуючись із попелу самозневаги та сумнівів, вчиться любити і розуміти». [63, с. 372–373].

Вікторія Мельник каже так: «Повсякчасно вчуся любити. Любити життя. Любити ближнього свого. Любити Творця».

Роман Вікторія написала українською мовою, супроводжуючи його частини власними поетичними епіграфами, а коли головний герой Павло «вирішив» за допомогою сонетів Шекспіра передати свої почуття до коханої жінки, вона взялася за нелегку справу — перекласти сонети з російської на українську мову. Це дозволило витримати твір у єдиному стилі, надало йому завершеності.

Поезія для Вікторії Мельник — то втіха власної душі.

За висловом самої поетеси, «весь час вчусь любити: любити життя, любити ближнього свого, любити Всевишнього». Наскільки складна ця наука, і свідчать її вірші.

Вікторія Мельник друкувалася в місцевих газетах, обласних, всеукраїнських, столичних збірниках та альманахах.

У 2007 році її було прийнято до регіональної спілки письменників України (Міжнародне суспільство письменницьких спілок).

У 2008 році закінчила працю над новим романом-містерією «Якби моя матуся встали».

Її вірші були надруковані в місцевому збірнику «Как сердцу высказать себя» (2008 рік).

* * *

Серпанком туги оповита
Душа моя несамовита,
А серце крається від болю:
Дитя мое! Ти не зі мною.
А розум в дзвони калатає:
Його нема! Його немає!
Його ніколи вже не буде!
Навіщо ж мені жити, люди?!

* * **

На серці — пустка крижана,
Бо я похована з тобою
У чорній ямі, що без дна,
У прірві відчаю і болю.
Моє життя пішло з життя.
З цим примиритись сил не маю.
І у хвилини забуття
Колиску знов пусту гойдаю.

*[63, с. 375],

**[63, с. 374]

Мироненко Анатолій

Народився 25 квітня 1937 року в селі Росава Миронівського району на Київщині. Він майже п'ять десятиліть тому приїхав до Краматорська, тривалий час жив і працював тут, став одним з провідних членів літературного об'єднання ім. М. Рибалка.

Анатолій Антонович закінчив Горлівський державний педінститут іноземних мов, працював учителем, вихователем школи-інтернату, різьбярем по дереву. Служив у армії, був офіцером-перекладачем.

Його вірші й проза регулярно друкувалися і друкуються сьогодні в періодичній пресі.

«Творчий шлях А. Мироненка був досить складним: його вірші, емкісні та відточені, енергетично насичені, не сподобалися владі, яка притримала його перші поетичні збірки. Так, збірку, «Колір щастя» було знято з друку вже в типографії. І лише через багато років побачили світ збірки «Росава», яка в 1993 році відзначена обласною літературною премією ім. В. Сосюри, «Вічні косарі» та двотомник «Я — Святославич». [63, с. 382].

Справжнім досягненням А. Мироненка є вірш «Плакуча верба», який став піснею (7 композиторів написали до нього музику). Знамениту «Плакучу вербу» було надруковано у всесвітньому українському журналі «Нові дні» в Торонто, Онтаріо, Канада; пісня на слова цього вірша виконувалася і тиражувалася в Росії, Австралії.

Помер А. А. Мироненко в серпні 2009 року.

Плакуча верба*

Я плакучу вербу посаджу біля хати
І поїду в далекі-далекі краї.
І мене з далини виглядатиме мати,
Об тривоги ламаючи руки свої.
Тільки що я зроблю, як розлуки дорожні
Не коротшають нині?! Матусю, прости!..
І летітимуть мимо, неначе порожні,
Пасажирські гучні поїзди, поїзди.
Певно, мій коли-небудь зупиниться потяг.
І збіжу я в долину з крутого горба!..
Тільки стріне мене у скрипучих воротах
Замість рідної неньки плакуча верба.

Пісня**

Бинтую рани чи борюсь,
В моїй душі тривогу сіють
І Крайня Русь,
І Біла Русь,
І заклопотана Росія —
Три неньки,
Три рясні верби
І три дороги од журби.
А тяжко-важко зажурюсь,
Мою нудьгу-печаль розвіють
І Крайня Русь,
І Біла Русь,
І заклопотана Росія —
Три неньки,
Три рясні верби

*[63, с. 385],

**[63, с. 386]

І три дороги од журби.
І знов бажанням загорюсь,
І квіт надій в мені посіють
І Україна,
Й Білорусь,
І заклопотана Росія —
Три неньки,
Три рясні верби
І три дороги — без журби.

* * *

Я знов стою на тому зломі.
Де ми давно-давно колись,
Спіткнувшись на лихому слові,
На віки вічні розійшлись.
Чогось нема вже, щось забуто,
А решту виїла роса.
І тільки смуток,
Тихий смуток
Між нами щемно провиса.
І тільки дика і безплідна
Через усе життя межа.
І тільки ти — така ще рідна!
І ти — така уже чужа!

Мироненко Василь

Біографічні дані письменника невідомі.

* * *

Од димарів фабричних тіні,
Із димарів у небо дим...
В дитячих яслах сміх по стінах
Стрибає зерном золотим.
Там діти грають в «кота-мишки»,
Сміються й плачуть раз-поз-раз,
І на стіні сміється нишком
У сиву бороду Карл Маркс.
А мами учаться у школі,
Ліквідувати хочуть тьму:
На місце темним, духом кволим
В житті прийдешньому комун.
Розкидав пейси чорні вітер,
І усміхнувся весняний день...
Ні, ні. Ніхто уже не зітре
Нових думок, нових ідей.

*[64, с. 3]

Мімінг*

Тисячі, тисячі людських голів...
Буряно прапор з трибун агітує,
Сиплються іскри червоні в горбу...
Полум'я прапорів, полум'я слів...
— Вдаримо.
— Вдаримо.
— Вдаримо громами,
Працею всі перешкоди поборемо,
Світу нового будівлю збудуєм.
Прапор мятежно кричить, лопотить;
Зелено жмуриться першеє травня,
Жменями кидає в маси повстання,
Вибухи рвуться із тисяч грудей —
Грізно
Залізом
На зграї ударимо,
Світ порохнявий, старий перекраємо —
Світ порохнявий, старий перекраємо —
Буде єдиний людський колектив.

*[65, с. 4]

Мовчан Іван

Біографічні дані письменника невідомі. Був членом літературного осередку «Забой» у Краматорську. Свої вірші друкував у газеті «Краматорська правда» в 30-х роках XX століття.

Вспогади революціонера*

Я дивлюсь на траву.
І минуле в зеленім тумані...
Злидні без жалю, без жалю.
Зібралось в гаю до сотні нас,
Таких, що страху не мали,
Що хазяїн лютий узнає.
Він узнав. То було давно...
Ні, недавно! Мов зараз бачу —
Мій товариш Петро Руднов
Голову схилив в розпачі.
З ним йдемо — жандарі ведуть,
І не хочуть в тюрму нести ноги...
Перше травня — зелена муть...
Та промови були червоні!
І тому бадьоріє крок —
Знаю, за що арештували, гади!
Сказав тоді тихо: — «Чуєш, Петро,
Нас же багато — всіх не посадять...»
...Хустку червону — прапор — рвуть,
Таємну демонстрацію розганяють...
Перше травня — зелена муть...
А промови були червоні.

*[66, с. 3]

Зір переводжу з трави на людей.
Ех, виспіває ж Травень!
Молодь червона лавами йде,
Ленінців б'ють барабани.
Я став у колони, старість геть!
Хоч, може, святкую й в останнє,
Та в лавах бадьорих назавжди цвіте
Соціалізму червоний Травень!

Неждана Неда **(Мірошниченко Надія)**

Драматург, поет, культуролог, перекладач. Народилася 8 червня 1971 року в Краматорську, закінчила художню школу, Київський інститут іноземних мов (французька філологія), Національний університет «Києво-Могилянська академія» (культурологія), школу Центру Сучасної експериментальної драматургії у Києві.

Працювала журналісткою, заввідділом театру журналу «Кіно-Театр», завлітом, режисером, сценаристом і сценарним редактором, співзасновником театрального сайту «Вертеп». З 2001 року працює у Центрі Курбаса — науковий співробітник (досліджує драматургію XX–XXI століть), а з 2006-го — завідувача відділом драматургічних проєктів, зокрема Інтернет-бібліотеки. Серед її набутків — антології і видання п'єс, науково-практичні конференції і круглі столи, майстер-класи і лекції, інформаційні збірники сучасної драми «Авансцена», комплексні проєкти «Наша Драма», «Інша Драма», «Світова драматургія. Діалог театральних культур». З 2006 року — один із засновників Київського театру і школи «МІСТ». Викладала теорію і практику драматургії в НаКККиМ та КНУ ім. Т. Шевченка.

Авторка двох поетичних збірок — «Дерева і люди» і «Коти-вишня», а також драматургічної «Провокація іншості», 18-ти оригінальних п'єс і 7-ми за мотивами прози. Серед п'єс — «І все-таки я тебе зраджу», «Той, що відчиняє двері», «Самогубство самоти», «Химерна Мессаліна», «Мільйон парашутиків», «Коли повертається дощ», «Угода з ангелом», «Заблукані втікачі», «Голос тихої безодні». Також авторка оповідань, сценарію радіосеріалу, кількох естрадних, кіно- і телесценаріїв, зокрема 10-серійного телесеріалу «Заручники землі і неба»

(Україна — Ірак). Переклала 16 п'єс з французької, російської, білоруської мов.

Авторка понад 80-ти статей про драму, театр і кіно у наукових збірниках і періодиці.

Твори перекладалися російською, польською, вірменською, грузинською, англійською, німецькою, болгарською, сербською, македонською, естонською, курдською мовами. Має понад 70-ти сценічних та екранних втілень текстів. Фахова реалізація творів (публікації, постановки, відзнаки, участь у фестивалях тощо) здійснювалася у багатьох містах України (Київ, Львів, Харків, Луганськ, Рівне, Одеса, Миколаїв, Чернівці та інші), а також в інших країнах: Росія, Білорусь, Польща, Сербія, Македонія, Грузія, Вірменія, Литва, Естонія, Німеччина, Франція, Швеція, США, Куба, Ірак, Австралія.

Володар премії П. Кравця, Гранту Президента України. Лауреат і переможець мистецьких конкурсів (СтАрт, «Коронація слова», «Смолоскип», «Київська пектораль», Бієнале актуальних мистецтв). Чотири п'єси включені до каталогів кращих п'єс Європи 2004–2008 років та каталогу Європейської театральної конвенції (2012 р.). Голова Конфедерації драматургів України, патрон України на бієнале «Нові європейські п'єси» у Вісбадені (Німеччина, з 2012 р.), призер конкурсу Світової конференції жінок-драматургів у Стокгольмі (Швеція, 2012 р.), голова українського комітету євродрами Дому Європи і Сходу в Парижі (Франція, з 2013 р.).

Біографія записана укладачем зі слів Неди Нежданої.

...А ніч, як Біблія
червона й чорна.

Б.-І.Антонич

Ніч наливо у посуд, у ями розлито,
Я западина, з ніччю корито,
Термос у вигляді сталактита
Відкритий.

Ніч спускається в тіло по сходах,
Мов тварина прив'язана, ходить.
Не дізнавшись нічого про вроду,
Родить.

Ще не займане сном породілля
Отруїлося парою зілля
І кружляє півколами біля
Дозвілля,

Біля дозволу жити у морі,
Поглинаючи вільгість і морок,
Передавши абеткою Морзе
Морфій.

Пік роздвоєнь — Диявол і Бог,
Темінь ночі покриє обох.

Дві руки держать ляльку або
Бібабо...

*[67]

ІСТОРІЯ*

Я не знаю, для чого написана ця історія;
в ній більше болю, ніж жалю,
в ній більше темні, ніж ночі,
у ній мовчання більше, аніж тиші;
і все те через край вихлюпує,
а ми спорожнілі.

Я не знаю, для кого написана ця історія;
в ній кожна шоста жінка
народжує дітей шістками,
а кожна сьома вмирає
від пологів без зачаття;
і хтось такий, як дощ, пише на небі
про тих, кого вже не може бути.
Я вже не знаю, про кого написана ця історія,
але їхні імена падають камінням у землю
і проростають м'язами на кістках;
і я вже не знаю, чи це історія,
чи просто квиток дорогий —
не задурно ж місця у майбутньому.

*[67]

Нехотящий М.

Біографічні дані письменника невідомі. Був членом літературного осередку «Забой» у Краматорську. Свої вірші друкував у газеті «Краматорська правда» в 30-х роках ХХ століття.

У путь*

Камінням спадає листя
На протоптану і славному путь.
Твердіш і впевненіш за сонцем я крокую,
Де перемогу — комуною звуть.
У такт вогненні домни дишуть,
В мартенах топиться лигарна сталь...
Шківи верстатів кола пишуть
І скрегіт терпугів несеться вдаль.
Я іду... А путь така простора,
Місяць синьоокий злегенька підморгнув...
І вольтажними руками
Торкнулися юнацьких струн.
І вітер не рветься, бунтуючи поле,
І в розпач не падає ліс...
Смолистий звивається чуб у Миколи,
Трактор зубами в землю вріс.
З серця через вінце летиться радість,
Її я вмію з другом розділити.
Я чорно-кудрявий юнак змужнілий —
Хочу подихом країни жать.
Я іду. Переді мною — путь.
Путь ясна, широка, і бажаю я:
Щоб по електродроту струм мій поетичний
Лився б на заводи й на мої поля.

*[68, с. 3]

Новоринський Василь

Народився 26 червня 1934 року в селі Ко-
нюхи Бережанського повіту на Тернопільщині
в селянській родині. «Навчаючись у десятому
класі, 29 грудня 1952 року, був заарештований
органами МДБ за зв'язки з ОУН-УПА. Вирок
Військового трибуналу МДБ Тернопільської
області — 25 років концтаборів і 5 років по-
збавлення прав. На такий же термін була за-
суджена його родина.

Неволю відбував у Заполяр'ї, Сибіру, Мордовії. Звільнений
під час політичної амністії в 1956 році. Повернувся в Західну
Україну. Та під тиском «гебістів» у 1957 році змушений був
залишити роботу на цегельному заводі і навчання в десято-
му класі вечірньої школи м. Винники, куди поступив після
звільнення. Виїхав у Донбас.

У 1958 році закінчив Слов'янську школу робітничої молоді
№ 2. У 1960–1964 рр. був студентом Українського заочно-
го політехнічного інституту, а в 1966 році закінчив Крама-
торський індустріальний інститут. За фахом — інженер-
електромеханік». [69, с. 14].

З 1964 року проживає в м. Краматорську. Працював началь-
ником дільниці зв'язку на Краматорському заводі «Енерго-
машспецсталь». Одружений, має дві доньки. Зараз — на пенсії.

Василь Новоринський — активний діяч національно-
демократичного руху Донеччини. Він був членом першого
українського літоб'єднання, створеного в Краматорську. Ва-
силь Миколайович друкувався не тільки в періодичних ви-
даннях Краматорська та області, добірка його віршів увійшла
до першої в Краматорську української колективної збірки
«Донецькі полини», яка вийшла в 1994 році у м. Дрогобичі.

Василь Новоринський є також співавтором поетичної збірки «З облоги ночі», що побачила світ у видавництві «Український письменник» у 1993 році в Києві і включає в себе невідомі поезії України 1930–1980 рр.

Василь Новоринський — поет трагічної долі, поет-політв'язень. Роки ув'язнення міцно вкарбувалися в його пам'ять і, безперечно, не могли не позначитися на його творчості.

Твори, що увійшли до збірки «З облоги ночі», писані в неволі — по тюрмах, концтаборах, засланнях. Більшість своїх поезій автор виніс звідти, зберігши у своїй пам'яті, хоч, ризикуючи життям, випробував різні способи урятувати записане на папері чи тканині. Ці поезії об'єднує одне — боротьба з тоталітаризмом, боротьба за волю людини.

* * *

Суди мене, доле, і ти,
Що я, конаючи,
Над смертю кепкую.
Пощади не прошу,
Не плачу, не нудьгую —
Суди мене за те, суди!
Судить, люди, мою душу
Праведну, не злую,
Зкатована, розстріляна,
Вона не почує.
Судить її, і я за вас
Зойком голосую,
Підбиваю заплесками
Вашу мову злую.

**[69, с. 15–16]*

* * *

Чуття у серці хай горять,
Хай пломеніє біль душі!
Хай в муках юність
І літа промчать
За рідну серцю Україну!

Клятва Україні**

Україно моя,
Саду мій ти вишневий,
Позолота степів,
Голубінь неозора!
Луг квітучий і гай,
Солов'їний розмай,
Синьо-жовті священні простори!
Душу й тіло твої
У кривавих боях
Сто сот крат, сто сот крат
Рвали орди ворожі,
Волелюбна, свята,
Непохитна, стійка,
Дух свободи
Постав на сторожі!
Славних доньок, синів
Ти зростила в борні —

*[69, с. 15],

**[69, с. 16–17]

Овчаренко Марфа

Народилася 9 жовтня 1928 року в селі Адамівка Борзнянського району Чернігівської області. У 1949 році закінчила середню школу із золотою медаллю. Потім навчалася в Київському державному університеті (філологічний факультет). Цей державний заклад вона закінчила в 1954 році. З 1954-го по 1966 рік Марфа Федотівна працювала вчителем української мови та літератури в середній школі № 19 міста Краматорська. А ось з 1966-го по 1987 рік займала посаду директора школи № 26. З 1987 року перейшла працювати у загальноосвітню школу № 9 вчителем української мови та літератури, де працювала до 2010 року. За наполегливу педагогічну працю Марфа Федотівна мала відзнаки: учитель вищої категорії; педагогічне звання «учитель-методист»; відмінник народної освіти. Також мала нагороди: орден «Знак пошани»; медаль «За трудову доблесть»; грамоти Міністерства освіти (за вагомий внесок у розвиток освіти України, успіхи в справі навчання й виховання підростаючого покоління); грамоти обласної та міської ради (за підготовку переможців олімпіад).

Педагогічне кредо: «Вчительство — це мистецтво і праця. Саме вчитель, педагог, викладач, вихователь закладає і створює основу творчої людської діяльності. Щоб відкрити перед учнями іскорку знань, учителяві треба увібрати море світла, ні на хвилину не відходячи від променів вічносяючого сонця знань, людської мудрості».

Марфа Федотівна Овчаренко пішла з життя 29 жовтня 2011 року.

Укладач висловлює щиру подяку Краматорському міськвню за надання біографії Марфи Федотівни Овчаренко.

Тобі, Кобзарю*

Свої ти думи в Україну —
Колись бездольну — посилав,
Любить і матір, і дитину,
Як ту святиню, научав.
А ворога в кривавім герці
Мечем сатири розтинав,
І гніву праведного в серці
Ти грізні хвилі підіймав.
Ти кинув клич через заграти:
— Порвіть кайдани навісні!
Нехай щасливим бачить мати
Своє дитя не тільки в сні.
І наближав ти день розплати.
Плекав надії весняні,
Що «буде син, і буде мати,
І будуть люди на землі».
Цвіте наш сад, росте, буяє...
Сім'я і вільна, і нова
На різних мовах промовляє
Подяки щирої слова.

*[70, с. 3]

Оліфіренко Вадим

Народився 8 жовтня 1948 р. в м. Краматорську Донецької області.

Закінчив філологічний факультет Донецького державного університету (1975 р.). Працював учителем української мови і літератури у Мічурінській середній школі і директором Греково-Олександрівської середньої школи Тельманівського району Донецької області (1975–1979 рр.); завідувачем кабінету української мови

і літератури Донецького обласного інституту вдосконалення вчителів (1979–1990 рр.).

Кандидат педагогічних наук, доцент Донецького національного університету, член Наукового товариства ім. Т. Шевченка. З 1995 р. очолює Регіональну лабораторію підручників і посібників та керує програмою «Народознавство» Донецького Українського культурологічного центру.

Предметом уваги В. Оліфіренка як літературного критика є творчість українських письменників ХІХ–ХХ ст., зокрема донецьких поетів М. Чернявського, В. Сосюри, В. Голобородька, С. Жуковського, поетів діаспори Е. Андіївської, В. Біляєва та ін. Більшість його літературно-критичних робіт склали зміст сайту про творчість письменників Донбасу (www.donbaslit.skif.net/index.html), який адресовано учням та вчителям загальноосвітніх шкіл і студентам гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів.

Основні опубліковані праці:

Дума і пісня. Посібник-хрестоматія з літератури рідного краю. (Спецвипуск журналу «Донбас», 1993).

Таємниця духовного скарбу. Посібник з народознавства. (Спецвипуск журналу «Донбас», 1994).

Уроки правди і добра. Посібник-хрестоматія з літератури рідного краю. (Спецвипуск журналу «Донбас», 1995).

Козак Мамай. Посібник-хрестоматія з української літератури Кубані. У співавторстві. (Донецьк, «Український культурологічний центр», 1998).

Уроки правди і добра. Поезія та проза. (Донецьк, «Донбас», 2001).

Підручник з української літератури: історія і теорія. (Донецьк, «Східний видавничий дім», 2003).

Нагороджений почесною відзнакою товариства «Україна-Світ» за вагомий внесок у розвиток співпраці України з закордонним українством (за створення навчального посібника з української літератури для школярів Кубані «Козак Мамай»).

Лауреат премії ім. В. Сосюри Донецького обласного фонду культури. Член Національної спілки письменників України з 1997 р.

Біографія записана укладачем зі слів В. В. Оліфіренка.

Пазушко Володимир

Біографічні дані письменника невідомі. Був членом літературного осередку «Забой» у Краматорську. Свої вірші друкував у газеті «Краматорська правда» в 30-х роках ХХ століття.

На городах*

Неба дах полинялий, як блуза моя.
Не встають над землею ні вітер, ні хмари.
Влипло сонце в зеніт цупко, наче реп'ях.
І пече, і пече — прямо варе.
Тільки за посьолком бадьорість, як струм,
Де розквітли городини сходи.
Нами спеці об'явлено штурм,
Вийшли всі поливати городи.
Хоч чекаєм із неба дощу,
А городи щодень поливаєм,
Можем твердо сказати — не впусту:
Цей рік будем з найбільшим врожаєм.
Кожен радий за працю свою.
Ніде скромної радості діти.
Раннім ранком дивитись ходжу,
Підростають рослини, як діти.

*[71, с. 2]

Вечір тихо лягає, лягає. Лежить.
Сапка місяця полить висоти.
Нічна свіжість поля орошить,
Грядки треба б уже прополоти.
А як музика тільки загра,
Всі забудем натруджені пальці.
Де сміється в саду дітвора,
Відпочинем від денної праці.

Палений П.

Біографічні дані письменника невідомі.

На збірний пункт*

Степом прослалася дорога,
На стовпах дроти гудуть, гудуть,
Із села без жалю і тривоги
Завтра я на збірний пункт іду.
 Пригорнув востаннє я кохану.
 Прощавай. Повернусь козаком.
 Напишу, назустріч розсвітанин
 У похід як вирушу з полком.
Прощавай. Повернусь командиром,
Не сумуй і сльози обітри —
Не даремно ж на змаганнях в тирі
За влучання я одержав приз.
 Прощавайте, верби понад ставом,
 Прощавай, сільрадо і сільбуд.
Завтра вирушу в похід до міста рано,
Завтра я на збірний пункт іду.

*[72, с. 1]

Плутанова Валентина

Народилася, виросла та мешкає в Краматорську. Закінчила машинобудівний технікум та індустріальний інститут. Працювала інженером-конструктором у ВГК-ГРО НКМЗ.

Про свою творчість каже: «Це рифмоплетство між супом та борщем». Рішення обнародувати вірші прийняла за порадою поетеси Дударчик З. К. Пише як українською, так і російською мовами. Її вірші були надруковані в міських збірниках «Иду дорогою земной» (2011 рік), «Я в сердце поселю любовь» (2012 рік), «Судьбою посланное слово» (2013 рік).

Біографія взята з поетичної збірки.*

Ще не вмерла Україна**

Ще не вмерла Україна —
Ледве дихає вона.
Ладна вскочить в домовину
Від нестерпного життя.

Люди ходять — очі долу,
Похмурнілі, як нагар.
Де взялося тєє горе,
Звідки впав отой тягар?

Де поділась та співуча,
Та квітучая земля,
Що пшеницей колосилась,
Житом славная була?

Занепали луки, доли,
Нині все у бур'янах.
Світ не знав іще ніколи
Керувань таких невдах.

*[73, с. 226]

**[73, с. 231]

Змилуйсь, Господи, над нами
І зроби все, як колись, —
Задзвонили щоб всі дзвони,
Щоб народ наш пробудивсь.

Провозін Альберт

Біографічні дані письменника невідомі.

Я любив тебе...*

Я любив тебе гаряче й ніжно,
Та любов, наче радісна мить,
Пролетіла і зникла безслідно –
І її не впіймать, не вловить.
Раз прийшла – жалкувати не треба...
Так чому ж, зустрічаючи знов,
Я дивлюсь невідривно на тебе,
Мов загублене щастя знайшов.

Соняшник**

Застигла над ланами спека,
І обрій в далях мерехтить...
На лан, де соняшник, здалеку
Бджола збирати мед летить.
...З весни і до пори цвітіння
Стояв тут гуркіт тракторів,
А нині — сонячним промінням
Тут кожен соняшник розцвів.

*[74, с. 3],

**[75, с. 3]

Прудник Володимир

Народився 3 березня 1924 року. У 1941 році закінчив з відзнакою 10 класів Добропільської середньої школи. Встиг навіть закінчити короткочасні педагогічні курси перед війною при університеті в місті Сталіно, бо увесь час мріяв про педроботу. У 1941 році Володимир Борисович почав працювати викладачем української мови та літератури в 5–7 класах Кіровської неповної середньої школи Добропільського району. А в 1943 році був призваний до лав РСЧА. Служив у 51-й армії 2-го Українського фронту командиром стрілкового відділення. Крокував багатьма бойовими шляхами. Брав участь у боях під містом Бельш, а також у звільненні від фашистів міст Ворошиловграда, Лисичанська, Симферополя, Севастополя, прибалтійських республік, форсував Сиваш. Удостоєний багатьох нагород: орден Вітчизняної війни II ступеня, дві медалі «За боевые заслуги», медаль «За форсирование Сиваша» та інші. Демобілізувався в жовтні 1945 року після лікування (був контужений) у шпиталі міста Новосибірська. А вже у листопаді 1945 року був призначений на посаду викладача української мови та літератури у 8–10 класах Шидлівської середньої школи Добропільського району Сталінської області. У 1947 році Володимир Борисович вирішив продовжувати навчання для отримання вищої освіти. На підставі атестату за десять класів його було зараховано студентом філологічного факультету Дніпропетровського університету. Одружився в 1951 році. А в 1952 році закінчив університет і разом з дружиною (яка закінчила хімічний факультет цього університету) отримав направлення на роботу в Краматорськ. Працював завучем Білянської середньої школи № 34. На 1958 рік Володимир Борисович та його дружина мали

двох дітей: Ірина — шість років, та Юрій — всього місяць. Володимир Борисович працював у цій школі до 1965 року, а його дружина до 1967 року. Найгарніші спогади залишилися в подружжя від праці у цій школі. Взаємовідносини їх у колективі та з учнями були дуже гарними. Подружжя возило учнів на природу, на екскурсії до Києва. Так що колишнім учням Білянської школи є що згадати.

Помер Володимир Борисович Прудник 26 грудня 1995 року.

Укладач цієї книжки висловлює подяку за надану інформацію Людмилі Олександрівні Романовській, Лілії Дмитрівні Білоконь.

Партія*

Скільки розуму, сили й любові
Ти уклала у цей Маніфест.
Надихнула й весняно окрилила
Мільйони трудящих сердець.
Я читаю Програму, а донька,
Книжки склавши в новенький портфель:
«Я навчатимусь тільки відмінно,
Щоб наблизити сонячний день».
«Далі читай, — тато просить, —
Старість свою я ще, синку, збору,
Бо Програма — це сонячне саяво,
І до днів комунізму я доживу».
Розділ другий, третій... останній.
Скільки сили й наснаги в мені!
Працювать, працювати без втоми
Буду я у ці радісні дні.
...Двадцять пройде. Я вже посивію,

*[76, с. 3]

Проте духом я буду — юнак,
Бо ішов твоїм, партіє, шляхом,
Міцно тримаючи Леніна стяг.
Партія — розум ясний, колективний,
Турбот про людину найкращий взірець,
Леніна дум дозріле насіння,
Здійснена мрія чесних сердець.

Расторопова Алла

Народилася в 1939 році в Харківській області в багатодітній співочій та музикальній родині. Мама — педагог, батько — коваль, музика від Бога.

Закінчила Краматорський машинобудівний технікум та Краматорський індустріальний інститут. Трудовий стаж сорок один рік — на заводі КЗВВ. Активно вела суспільну роботу — методист заводу. З 1974 року серйозно захопилася співами і вже тридцять п'ять років на сцені, це — заводські ансамблі «Незабудки», «Тальяночка», «Ретро», Заслужена хорова капела НКМЗ — п'ятнадцять років, а тепер співає в ансамблі «Горицвіт» при міському ПК «Будівельник». За пропаганду пісні нагороджена почесним знаком ВЦРПС, за довгорічну працю — медаллю «Ветеран праці». Член Спілки жінок України. Має доньку. Вірші пише зі шкільного віку. Друкувалася в заводській газеті «Станкостроитель Краматорска», «Вестник КЗТС», в обласному збірнику «Под парусами вдохновения» та міських збірниках «Как сердцу высказать себя» (2008 рік), «Души высокая свобода» (2009 рік).

Біографія взята з поетичної збірки.*

Тече річка невеличка**

Пісня

Тече річка невеличка, берег з осокою,
Покохала козаченька — і нема спокою.
Тече річка невеличка явір над водою,
Не свари мене, матусю, — була ж молодую.
Тече річка невеличка, і вода хлюпоче,
Що вже сватати другу козаченько хоче.
Тече річка невеличка, по ній пливе човен,
Пливе один — без дівчини, бо води вже повен.
Тече річка невеличка — літа молодії,
Тяжко жити без любові, без віри й надії.

*[77, с. 244],

**[77, с. 247]

Рублевська Олена

Народилася 12 березня 1977 року в Харкові. За походженням українка. Разом з батьками переїхала до міста Білозерська Добропільського району Донецької області. Навчаючись у школі № 13 міста Білозерська, займалася в танцювальному гуртку при місцевому Палаці культури, заочно навчалася на курсах есперанто. А ще ця талановита дівчинка писала вірші та прозу. Також Олену приваблювало шиття, вишивка та в'язання. У 1992 році вона закінчила з відзнакою 9 класів Білозерської школи № 13. У цьому ж році вступила на перший курс Краматорського технологічного технікуму за фахом «Технологія швейного виробництва». Навчаючись у технікумі, друкувала свої вірші в газеті «Краматорская правда». Закінчила Краматорський технологічний технікум Рублевська О. І. з відзнакою в 1996 році. Укладач цієї книжки висловлює щиру подяку керівництву Краматорського технологічного технікуму за надану інформацію. Вірш взятий з газети «Краматорская правда».*

* * *

Як гарно жити на землі,
Де вільні річки і повітря,
Де серцю ріднії батьки,
А в полі золотіє жито,
Де сині хвилі навесні
Грайливо котяться на берег,
Камінця, наче золоті,
Де терпко-терпко пахне верес...

*[78, с. 3]

Руденко Федір

Біографічних даних про письменника дуже мало. Федір Степанович Руденко стояв у витоків краматорського товариства «Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка.

Під час німецької окупації Краматорська він завідував безкоштовними курсами німецької мови. Крім того, в той же час він викладав українську мову в ремісничому училищі СКМЗ від відділу освіти при районній управі. Це свідчить про те, що він був дуже освіченою людиною.

Навесні 1943 року Федір Степанович був заарештований німцями за підозру в розповсюдженні оунівської літератури. Його було відправлено в Донецьк на роботу в шахту на три місяці.

Після війни був заарештований органами НКВС. Відсидів у радянських концтаборах. Був реабілітований. Укладач записав ці скупі рядки з біографії зі слів Ф. С. Руденка. Вірш Руденко Федір Степанович також надав укладачу.

Помер Ф. С. Руденко 15 березня 2010 року.

Прощання

Покидаю я рідні простори,
А думи летять, мов рої,
Прощайте, українські села,
Прощайте, міста ви мої.
Прощайте, річки і долини,
Луки, сади і поля,
Прощайте і рідні, і друзі,
Прощай, українська Земля.
На північ далеку везуть нас,
Крізь ґрати на волю дивлюсь,

А думи із серцем гомонять.
Чи знову назад я вернусь,
Чи знову побачу я поле,
Чи мене привітають сади,
Від рідних чи слово почую,
Чи з криниці нап'юся води?
Так кожен із нас те гадає,
Хто любить Вкраїну свою,
Хто матір повік не забуде,
Хто кинув удома сім'ю.
Той кинув дівчину вродливу,
Той дружину і неньку стару,
Той діточок-сиріт покинув,
Забравши лиш думу одну.
А дума та смуток наводить —
І сльози ізтиха пролле,
Що марно життя так проходить —
Невільниче, бідне моє.
А північ далека, холодна
Візьме вона нас в лазурі,
Про волю ми будемо мріять,
І прийде вона на зорі.
Україна про нас не забуде,
І люди нам волю dadуть.
З надією, друзі, не згине,
Хоч буде важка наша путь.

Саган Микола

Народився в Краматорську, на Ясногірці, у 1940 році. За походженням українець. У 1949 році пішов у перший клас Ясногірської школи імені М. Хрущова. Тепер це загальноосвітня школа № 30. У часи навчання Миколи у школі там же працювала технічкою його мати — Саган Марфа Митрофанівна. Закінчив цю школу (десять класів) Микола Максимович у 1959 році. На той час родина Саганів мешкала на Ясногірці по вулиці ім. Орджонікідзе, будинок 94. Вулиця називалася так на той час. Тепер це вулиця ім. Убаревича (перше відділення радгоспу Ясногірський). Укладач цієї книжки висловлює подяку Ірині Олександрівні Печерській — вожатій ЗШ № 30 — за надану інформацію про Сагана М. М.

В завірюху*

Закружляли в вихорі сніжинки,
Розгулялась віхола-зима.
Йде по місту вулицею жінка
І за руку хлопчика трима.
Син завзято бореться із вітром,
Все вперед крокує, поспіша,
В шубці, запорошений, кудлатій,
Дуже схожий він на ведмежа.
Веселиться завірюха дужче,
А хлоп'я турбується усе:
— Мамо, мамо, ти держись за мене,
Бо тебе ще вітер понесе!

*[79, с. 4]

Сиротенко Валерій

Народився в Краматорську 30 травня 1953 року. 1970 року закінчив середню школу № 7 і вступив до Донецького університету на українське відділення філологічного факультету.

Після закінчення університету працював учителем української мови та літератури в школі № 2 м. Краматорська, а з 1978 року розпочав науково-педагогічну діяльність у вищій школі. У Слов'янському педагогічному інституті та Краматорському економіко-гуманітарному інституті викладав дитячу літературу, історію української літератури, літературу рідного краю, вступ до літературознавства. Зараз працює на посаді доцента кафедри теорії і практики початкової освіти Донбаського державного педагогічного університету.

У 1985 році захистив дисертацію «Жанрово-стильові особливості повістей А. Дімарова», за що одержав науковий ступінь кандидата філологічних наук.

Переважно займається дослідженням проблемно-жанрових пошуків українських прозаїків ХХ сторіччя, а також вивченням творчості письменників Слобожанщини, зокрема північного регіону Донецької області. У роботах звертається увага як на змістово-художню специфіку, обумовлену місцевим колоритом, так і на виявлення загальнолітературних тенденцій. Є автором понад дев'яноста літературознавчих статей та літературно-методичних посібників. Це праці, присвячені творчості М. Петренка, Б. Грінченка, С. Васильченка, В. Підмогильного, В. Сосюри, Л. Первомайського, А. Дімарова, Д. Павличка, А. Мироненка, Ю. Доценка. У співавторстві (І. М. Казаков, Р. Ф. Суровцева) під грифом Міністерства освіти і науки України видав посібники для студентів вищих навчальних закладів «Практичні заняття з теорії літератури» та «Історія української літератури ХХ сторіччя та методика її викладання».

За педагогічну й наукову діяльність нагороджений знаком Асоціації навчальних закладів України недержавної форми власності «За розбудову освіти», Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України та знаком Міністерства освіти і науки України «Відмінник освіти України».

Біографія записана укладачем зі слів В. П. Сиротенка.

Сідаш Тетяна

Біографічні дані письменниці невідомі. Член Краматорського літературного об'єднання при газеті «Краматорская правда». Вірші взяті укладачем з газети «Краматорская правда».*

* * *

Я іду, завітчана зорями,
Як струна дзвінка, тремтлива,
Я несу в долонях нескореність
І шаленство весняної зливи.
Недоторкана, недолюблена,
Необачена і неймовірна...
У захмелених квітах згублена
Попелюшка, а може, царівна.

* * *

Тонкотив, стрімке дівчисько,
Як мадонна, як діва пречиста,
Яблуневим блукала ранком,
Яблунєвого вітру бранка...
Від цілунків безвусого вітру
Захмеліла, неначе од квітів...
Поверталась додому ввечері,
Зачудована, залелечена...

*[80, с. 4]

Суравікіна Л.

Біографічні дані письменниці невідомі.

Вчительці*

Не дивись, що сивина в волоссі,
Ти ще зовсім, зовсім молода.
Ти така ж, як десять років тому,
Не кажи, що роки, як вода.
Бо вода не залишає сліду —
Ти ж в душі моїй лишила слід.
Вперше «мир» читать мене навчила
І дорогу указала в світ.

*[81, с. 2]

Таран Анатолій

Народився 10 червня 1939 року на хуторі «Перший номер» селища Ново-іванівка Веселівської сільради на Барвінківщині Харківської області.

Мати письменника Параска Пилипівна Ратушняк була родом з Вінничини. У роки війни, як і батько поета, вона була репресована і розстріляна органами НКВС сталінського режиму за мотивацією «ворог народу».

З трирічного віку А. Таран знаходився під патронатом місцевих державних органів, під наглядом яких закінчив вісім класів Гусарівської сільської школи, а також — будівельну школу № 23 в м. Слов'янську. Будував шахти Донбасу, звідки потрапив до Краматорська, де і створив собі сім'ю. Пізніше, у двадцять п'ять років, був призваний на службу до армії. Відбув три роки армії і повернувся вже до своєї, собою створеної родини. Працював на НКМЗ і КМЗ ім. Куйбишева.

Віршуванням захопився з 9-літнього віку. Намір писати переріс у пристрасть. Довгий час творив російською мовою, згодом почав віршувати державною — українською.

Анатолій Олексійович видав збірку віршів «Бути Людиною». Біографію укладач записав зі слів А. О. Тарана.

Живе і діє*

Навколишній світ
Веде свій облік часу
Один на всіх,
Кому як повезе.
А він живий.
На теренах Донбасу
Сто літ живе
І діє КМЗ.
У небо, що над ним
Завжди високе,
Він зорями
Рясними пломенить,
Неначе стяг.
Немов одійні соки
Його собою живлять
Кожну мить.
Живе і діє
Працею людською.
Залізотворчо.
Витворчо живе,
Щоденно слід
Лишаючи собою,
Щодення
Надихає на нове.
Скажу своє —
Відверто, урочисто:
Нехай як не шаліють
Сили злі —
Не будь його,
Яким би стало місто?
Було б воно
Собою? Взагалі!..

*[82, с. 42]

Будівничий*

Не будь мене — таким не був би світ.
У ньому щось вагоме і від мене.
В мені пласти й пласти потужних літ
Саме життя у золото оберне.

Куди б не йшов, не рухався куди б —
Одну і ту ж не кою справу двічі.
Не їм, як кажуть, задаремно хліб:
Я був і є довічний будівничий.

Кепкує хтось і зиркає назад.
Ще не збагне, задкуючи потроху,
Що саме з нас є безлічі громад,
А вже громада рухає епоху.

*[82, с. 43]

Тарасов Валентин

Народився 7 квітня 1966 року в Краматорську. Закінчив Київський державний інститут театрального мистецтва імені І. Карпенка-Карого, за фахом актор театру і кіно. Десять років працював актором у Дніпропетровському російському театрі імені М. Горького. Паралельно працював на телекомпаніях м. Дніпропетровська, а потім Києва сценаристом, телеведучим, телережисером, головним режисером телекомпанії та режисером-постановником. Нині працює режисером на телеканалі «Інтер». Як актор знявся в художніх фільмах: «Афганець» (Алімов), «Чужа гра» (Паша), дилогія «Кайдашева сім'я» (Лаврін). Автор декількох кіносценаріїв. Має декілька творчих премій, а саме:

1999 рік — регіональна премія «Січеславна» за дебют у драматургії;

2002 рік — телевізійна премія «Телетріумф» за найкращу економічну програму року (режисер програми);

2002 рік — премія Міністерства культури і мистецтв України на конкурсі за найкращий кіносценарій художнього фільму для юнацтва та молоді «Бранець»;

2005 рік — Перша премія П'ятого Всеукраїнського літературного конкурсу романів, кіносценаріїв і п'єс «Коронація слова» у жанрі «кіносценарії і п'єси» за п'єсу «Скажена співачка з невідомим»;

2006 рік — Третя премія Шостого Всеукраїнського літературного конкурсу романів, кіносценаріїв і п'єс «Коронація слова» у жанрі «кіносценарії» за кіносценарій «Бранець»;

2010 рік — Перша «Гран-Коронація» Десятого Міжнародного літературного конкурсу «Коронація слова» за п'єсу «Кар'єра».

З 2004 року Тарасов В. М. — член Національної спілки письменників України.

Автор декількох п'єс: «Сезон шлюбних ігор», «Скажена

співачка з невідомим», «Милий розпусник», «Сезон полювання на кохання», «Кар'єра», «Обережно! На арені хижаки!».

П'єса «Сезон шлюбних ігор» була надрукована в журналі «Кінотеатр», п'єса «Кар'єра» — у журналі «Дніпро», п'єса «Сезон полювання на кохання» — у збірнику «Сучасна українська драматургія» (випуск 3), п'єса «Скажена співачка з невідомим» — у збірнику «Потойбіч паузи».

П'єса «Милий розпусник» втілена в Луганському російському театрі, Сімферопольському українському музичному театрі та Ужгородському українському театрі, декількох народних театрах та Усть-Каменогорському обласному театрі (Казахстан) — постановка отримала винагороду як найкраща вистава Східного Казахстану.

П'єса «Скажена співачка з невідомим» отримала грант Президента України на втілення в Київському академічному Молодому театрі, де й була поставлена, а в 2009 році поставлена також у Луганському українському театрі.

П'єса «Обережно! На арені хижаки!» поставлена в Київському театрі «Браво». П'єса «Сезон полювання на кохання» втілена на сцені Полтавського обласного театру та у Тульському ляльковому театрі (Росія). У 2010 році ця п'єса увійшла в збірку «Антологія української драматургії (том 4)». У 2008 році вийшов у світ роман «Отцеубийца. Дикое племя древних славян» (видавництво «ЭКСМО»).

У 2013 році вийшов роман російською мовою під назвою «Чеслав. Воин древнего рода» та українською мовою під назвою «Чеслав. У темряві сонця» (видавництво «Книжковий клуб “Клуб сімейного дозвілля”»). А в 2014 році вийшов у світ роман «Чеслав. Ловец тени» (видавництво «Книжковий клуб “Клуб сімейного дозвілля”»).

Матеріал узятий укладачем з Вікіпедії.*

*[83]

Тереник Михайло

Народився 21 листопада 1916 року в селі Чепель Балаклейського району Харківської області в родині селянина-бідняка. У 1926 році його батько поїхав у Донбас на заробітки, а мати та дві сестри пішли до комуні. До 1930 року мати працювала, а діти знаходилися в дитячому будинку. У 1930 році батько забрав всю родину до Краматорська. Тут М. С. Тереник вступив до ФЗУ і в 1933 році закінчив його за фахом «модельщик». Після закінчення ФЗУ працював на НКМЗ. По комсомольській путівці поїхав навчатися в Київський технікум каучукової промисловості. У 1938 році, після закінчення технікуму, Михайло Семенович був направлений на Майкопський завод «Роскаучук». У жовтні 1938 року був призваний в Червону Армію. Брав участь у визволенні Західної Білорусії та у фінській війні. Участь у Великій Вітчизняній війні М. С. Тереник почав о четвертій годині ранку 22 червня 1941 року в Білостоці у чині заступника політрука роти. На сьомий день війни він був контужений під Мінськом. Служив в авіації. Учасник боїв за Москву, громив фашистів на Калінінському фронті. Командував радіовзводом в авіачастинах. М. С. Тереник брав участь у звільненні від німецько-фашистських загарбників Югославії, Румунії, Болгарії, Австрії.

Військове звання М. С. Тереника — лейтенант. Він був нагороджений орденом Червоної Зірки, медаллю «За Перемогу над Німеччиною» та іншими нагородами. В мирний час був нагороджений медаллю «Двадцять років Перемоги у Великій Вітчизняній війні», медаллю «Тридцять років Перемоги у Великій Вітчизняній війні».

Після закінчення Великої Вітчизняної війни Михайло Семенович Тереник брав участь у Параді Перемоги. Потім закінчив інститут. Працював конструктором, очолював інформаційно-

технічний відділ НДПТТМашу. Михайло Семенович отримав авторське свідоцтво на винахід станка. Він був великим книголюбом та фотолюбителем, писав вірші, грав на музичних інструментах, а ще займався різбярством по дереву. Друкував свої вірші в газеті «Краматорская правда» наприкінці 70-х — початку 80-х років XX століття.

Тепер поряд з нами вже немає М. С. Тереника — славного сина нашого народу. Світла йому пам'ять. Інформація надана укладачу Краматорським історичним музеєм.*

Виправдався**

У нас якось на майдані
Кучкуються хлопці,
Дивлюсь — «Пиво» написано
На жовтенькій бочці.
Я туди покрокував
Швидкою ходою,
Скуштував та і кажу:
— Так воно ж з водою!
Пиводар мені в одвіт:
— Просто-таки диво!
Де ж ти бачив, мій голубе,
В світі сухе пиво?

*[84],

**[85, с. 4]

Мурах та Бабка*

Вертуха Бабка
До Мураха прилетіла
І на стебло, що той волік,
Кокетливо присіла.
— Такий малий, а силу маєш, —
Вона йому прощобетала,
— А от в коханні смаку і не знаєш! —
Бац! І в обійми йому впала.
Мурах же наш із переляку
Узяв її та й укусив,
Щоб біс таких нахабних бабок
По муравищах не носив.
Та полетіла долі ще шукати...
На пасиці на вулик зверху сіла
І трутня там кремезного зустріла.
Той радо сам її обняв...
Та коли меду Бабка захотіла,
Обурився і геть її прогнав.
Мораль? Та що тут говорити?
Для мух є хлорофос,
А чим отих вертух-бабок труїти?

*[86, с. 4]

Терновий Михайло

Біографічні дані письменника невідомі.

Іти не можу*

По центральному проспекту
«Жигулі» виляли...
Раптом гримнули в бордюру
Й поруч з нами стали.
Тут інспектор запитав,
Штовхаючи в шини:
— Що ж вас п'яним посадило
За кермо машини?
— Я б не сів і добре знаю,
Що вас тут тривожу,
Та біда: їхати — їду,
А іти — не можу.

*[87, с. 3]

Тищенко Станіслав

Народився 20 вересня 1937 року в Краматорську в родині металурга. У 1956 році закінчив українську середню школу-десятирічку. Того ж року влаштувався на Краматорський металургійний завод імені Куйбишева помічником машиніста паровоза транспортного цеху. З 1965-го по 1969 рік був літературним працівником багатотиражної газети «Строительная газета» тресту «Донмашбуд», з 1969-го по 1973 рік — редактором багатотиражної газети «Станко-строитель Краматорска». У 1973 році після закінчення заочного навчання в Ростовському державному університеті (м. Ростов-на-Дону Російської Федерації), де вчився на відділенні журналістики філологічного факультету, був переведений рішенням Донецького обкому КПУ в Донецьк, в обласну українську газету «Радянська Донеччина» на посаду завідуючого відділом промисловості. У 1983 році перейшов на таку ж посаду в російськомовну газету «Социалистический Донбасс» як оглядач з громадсько-політичних питань.

Державні нагороди:

— Грамота Президії Верховної Ради Української РСР (Указ Президії Верховної Ради УРСР від 6 грудня 1982 року).

— Почесне звання «Заслужений журналіст України» (Указ Президента України від 3 червня 2002 року).

Лауреат багатьох творчих журналістських конкурсів у масштабах СРСР, СНД, України і Донецької області. Зокрема:

— «Золоте перо України» — 1995 рік (конкурс Національної спілки журналістів України);

— «Журналіст року» — 1996 рік (Міжнародний фестиваль журналістів, що відбувся в Івано-Франківській області);

— Диплом і срібна медаль «Нестор-літописець» — 2000 (Всеукраїнський конкурс «Економіка очима журналіста»);

— Диплом переможця Міжнародного конкурсу країн СНД «Вопреки» імені Лариси Юдіної — 2002 рік.

Помер С. Д. Тищенко 6 вересня 2008 року.

Матеріал узятий укладачем з Вікіпедії.*

Привіт сталевару**

А бачив ти, як сталь кипить?
То спробуй. Визнать тут же мусиш:
Не всяк вогонь той підкорить,
Щоб зазирнути йому в душу.
А серцем, спробуй, зрозумій
Жарке металу хвилювання
Перед народженням своїм.
І вижди, і скажи під ранок: «Готовий!
Проситься на світ!»
...То ж знай: як рине лава жару
У ківш, то шле вона привіт
Салютом іскор сталевару!

*[88],

**[89, с. 4]

Тригубченко В.

Біографічні дані письменника невідомі.

Край поліський*

Болота, болота,
Дикі хащі без меж,
Обмарніла, пуста
Земля давніх пожеж.
Вічно сум тут гуляв,
Комарів чув я дзвін,
О поліська земля,
Край забутих руїн.
Болота, болота
Тут чорніли колись,
Нині в полі жита
Золоті розрослись.
Електричні вогні
В кожному домі горять,
Край поліський, новий,
Вже тебе не впізнає!

Весна**

Одшугали вітри
У степу у широких,
Весняної пори
Чую спів з кожним кроком.
Бригадир на лану

*[90, с. 3],

**[91, с. 3]

Обміряє посіви.
Всі вітають весну,
Ясні днини щасливі.
Всюду пісня луна,
В праці день проминає,
Йде радянська весна
Через поле безкрає.

Фендрикова Любов

Народилася і мешкає в Краматорську. За фахом інженер, багато років працювала на СКМЗ.

Друкувалася в газетах «Машиностроитель», «Мельница», «Краматорская правда». Лауреат другого міського конкурсу «Я люблю тебе, мой Краматорск» у номінації «Поезія». Пише вірші як російською, так і українською мовами. Видала персональну збірку «Музыка души». Друкувалася в міських колективних збірниках «Как сердцу высказать себя» (2008 рік), «Души высокая свобода» (2009 рік), «Иду дорогою земной» (2011 рік), «Судьбою посланное слово» (2013 рік).

Біографія взята з поетичної збірки.*

Калина**

Пісня

Калину посадила мати,
Калину посадила біля хати.
Сама пішла у край далекий,
А я осталася одна, як та лелека.

Приспів:

Калина красна, і спомин ясний,
Моя ж ти ненько, така рідненька.
Рости, калино, як та дитина,
На радість людям, хай добре буде.
А осінь прийде, зірву калину —
Згадає матір її дитина.

*[92, с. 280],

**[92, с. 282]

Філатова Людмила

Народилася в місті Тбілісі в родині військовослужбовця. Освіта вища, інженерно-економічна.

Працювала економістом відділу в НДПТТМаші, НКМЗ, завідувачем кабінетом економічної освіти заводу «Енергомаш-спецсталь», завідуючою галузевою лабораторією з економічної освіти кадрів, заступником директора з економічних питань, головним бухгалтером та директором в комерційних структурах.

Вірші пише як російською, так і українською мовами. Вірші друкувалися в періодиці, в газетах «Рабочая трибуна», «Академия», та в міських збірниках жіночої поезії Краматорська «Как сердцу высказать себя» (2008 рік), «Души высокая свобода» (2009 рік), «Иду дорогою земной» (2011 рік), «Я в сердце поселю любовь» (2012 рік).

Біографія взята з поетичної збірки.*

Мамо**

Пісня

Мое замріяне дитинство
У снах мене не відпуска —
Туте з акації намисто
Та тепла мамина рука.

Приспів:

Мамо, ти сонце нам у цілім світі,
На все життя, на все життя.
Уже мої дорослі діти.
Не йди, благаю, в забуття!

*[93, с. 300],

**[93, с. 302–303]

Уже літа ідуть за обрій,
Батьків немає і бабусь,
У сні гуляю я в дитинстві,
А їм кричу, що повернусь!

Приспів.

Та раптом хтось бере за руку,
Гука онук: «Прокиньсь, бабусь!»
В його колишнє дитинство
Я щойно з ним та й повернусь!

Приспів.

Колись купалися в коханні,
Тепер онукам вже пора.
Хоча б у сні хай зігріває
Та тепла мамина рука.

Приспів.

Філіппова Наталія

Освіта вища педагогічна (СДП, 1983 рік), працює в ЗШ № 3, заступник голови Товариства польської культури міста Краматорська. Одружена, має четверо дітей. Вірші пише з юного віку, як російською, так і українською мовами. Друкувалася в міських колективних збірниках «Как сердцу высказать себя» (2008 рік), «Души высокая свобода» (2009 рік), «Я в сердце поселю любовь» (2012 рік). Біографія взята з поетичної збірки.*

Літній день**

Рву вишні, сиджу на драбині.
Все здалека видно мені.
Ледь чути, як десь у долині
Дівчата співають пісні.

Знесилене, стомлене спекой,
Опівдні село спочива.
Від краю до краю, далеко
Стоять налитії жнива.

І — спокій навколо. І тиша,
Немов у чарівному сні,
І тільки повітря колише
Вишневії грона рясні.

*[94, с. 307],

**[94, с. 312]

Фукаревич Ольга

Народилася в 1980 році в Краматорську. Закінчила Слов'янський педагогічний інститут. Працює в ЗШ № 25 заступником директора з виховної роботи та учителем української мови та літератури. Впевнена, що робота може бути чудовим хобі.

Одружена. Має доньку. Чоловік і донька — найкраще натхнення для творчості. Вірші народжуються під впливом радості, смутку, захоплення тощо.

Її вірші надруковані в міських збірниках жіночої поезії «Как сердцу высказать себя» (2008 рік), «Души высокая свобода» (2009 рік), «Иду дорогою земной» (2011 рік).

Біографія взята з поетичної збірки.* Вірш узятий з поетичної збірки.**

* * *

А я кохаю! До нестями навіть!
А я не знаю іншого шляху.
Нехай юрба розтопче і знеславить —
Інакше жити просто не зможу.

А я з'явилась з пісні і з любові,
Струмком грайливим мчала по життю,
В себе ввібрала барви веселкові
І народила музику свою.

Мої вуста, і очі, і волосся,
І рухи, і грайливий погляд мій...
Ти все питав: і звідкіля взялося?
А я кажу: з любові, зрозумій!

*[95, с. 307],

**[95, с. 315]

Чабанівський М.

Біографічні дані письменника невідомі. Свої вірші друкував у газеті «Краматорська правда» в 30-х роках XX століття. Був членом літературного осередку «Забой» у Краматорську.

Товаришу цеху*

Електричними очима,
Альо, Краматорівці!
Говорить Магнетобуд.
Треба блюмінг у строк закінчить —
На вас дивиться країни люд!
Нумо, бригади, на штурм!
В атаку, бригади, так!
Викуєм з сталі комуну,
Темпи, такт!
Товаришу механічний цех,
Дорога тобі твоя честь?
В строк замовлення
Здать зумій,
Щоб пишався тобою край твій.
Ливарники! Лить машини
Не проста річ,
Коли глянути дійсності в вічі.
На плакатах огненний девіз
«Лить машини — лить соціалізм».
А коли це так,
Значить, треба
Темп, такт,
Значить треба
Вдар, тиск, щоб і тут
Вчас встигнуть.

*[96, с. 3]

Чмель Микола

Біографічні дані письменника невідомі. Друкувався в газеті «Краматорська правда» в 30-х роках XX століття.

Пісня трактористів*

Рано, рано тракторами
Ми пробудим синій степ...
Гуркіт наш повітря раниць,
Криця в чорнозем вросе.
І по селах забурує
В шумі, клекоті життя.
Навкруги пшениці — вруни
Морем захвилюються...
І полине по долинам
Наш могутній дужий спів...
Перекраєм у комуні
Тракторами всі степи.

*[97, с. 2]

Чонгова Алла

Серед родючих чорноземних степів розкинулося село Василівка Юр'ївського району на Дніпропетровщині. З одного боку села — луки, порослі верболозом, а з другого — пагорби, з яких весною стікають струмочки і наповнюють луки водою, довкілля — музикою весни. У цьому мальовничому селі і народилася Алла Чонгова.

Зі шкільних років мріяла стати вчителем української мови та літератури. Мрія збулася. Спочатку закінчила Верхньо-Хортицьке педагогічне училище, потім — Бердянський педагогічний інститут імені П. Осипенка. Працювала на Мелітопольщині вчителем російської мови та літератури, а згодом — в місті Краматорську в загальноосвітніх школах № 33, № 17, № 15. Доля закинула на Київщину. Там займала посаду заступника директора з навчально-виховної роботи Стрітівської вищої педагогічної школи кобзарського мистецтва, викладала українську мову та літературу. Закохана в рідний край, свій фах, рідну мову. Все своє трудове життя Алла Чонгова віддала школі. Вона — старший вчитель вищої категорії, відмінник освіти України. Любов до скарбів української поезії та прози самовіддано прищеплювала своїм вихованцям.

Останні роки працювала редактором в Центрі продуктивності. Вірші друкувала в збірках «Как сердцу высказать себя» (2008 рік), «Души высокая свобода» (2009 рік), «Иду дорогою земной» (2011 рік), «Я в сердце поселю любовь» (2012 рік), «Судьбою посланное слово» (2013 рік). Біографія взята з поетичної збірки.*

**[98, с. 258]*

* * *

Обдувають дерева холодні вітриги,
Одинокий листочок в калюжі змокрів,
І злітає їх безліч під звуки осінньої хуги,
А на гілці барвистий метелик зомлів.
Хмара дарує сльози холодні,
Від мокрої стужі сад занімів,
Сонце сховалося в сіру безодню,
На гірці, за річкою, гай пожовтів.
Берізонька коси спустила низенько,
Калина червоне намисто вдягла.
Чека відпочинку — втомилась земелька,
Біла ковдра її щозими зігрівала.

**[98, с. 259]*

Шевелєв Юрій

Народився в 1978 році в місті Краматорську. Навчався в загальноосвітніх школах № 8, № 17 та музичній школі по класу фортепіано. Закінчив вищу педагогічну школу кобзарського мистецтва та Київський університет культури і мистецтв (факультет музичного мистецтва по класу бандури та фортепіано). Співак-бандурист.

Дипломант Міжнародного конкурсу «Золота осінь» фестивалю «Славутич — 95», неодноразовий переможець пісенних та музичних конкурсів.

Написав музику на слова віршів З. Дударчик «Люблю Україну», «Лунає пісня крізь століття», «Колискова».

Його вірші були надруковані у міському збірнику «Иду дорогою землею» (2011 рік), «Я в сердце поселю любовь» (2012 рік).

Біографія взята укладачем з поетичної збірки.*

До тебе, Краматорськ, я плину**

Пісня

До тебе, Краматорськ, прилину —
І де б не був від тебе я,
Завжди я буду вірним сином,
Де ти — навік душа моя.

Твої стежки, твої дороги,
Твої широкії поля
І рідні батьківські пороги —
Для мене ти — свята земля.

В які б країни я не їздив,
В які б мандрівки не спішив,
В моєму серці ти єдиний,
Ти вогник у моїй душі.

*[99, с. 332],

**[99, с. 333]

Шевченко Сергій

Народився 4 серпня 1960 року в Краматорську. Там же закінчив у 1977 році середню школу № 17. Здобув вищу освіту на факультеті журналістики Київського державного університету імені Тараса Шевченка (1982 рік). Працював у пресі на Київщині. Служив в органах державної безпеки (1985–2010 роки). У період служби очолював прес-центр Управління СБУ в м. Києві та Київській області (1992–1999 роки), був відповідальним редактором науково-практичних видань СБУ, керував науковою лабораторією Інституту дослідження проблем державної безпеки. Полковник запасу, ветеран військової служби. З листопада 2010 року по серпень 2012-го — на державній службі: начальник відділу, заступник начальника управління — начальник відділу Державної служби України з контролю за наркотиками (напрями діяльності — міжнародні зв'язки, консультації з громадськістю, взаємодія зі ЗМІ). Державний службовець 8-го рангу (2011 рік).

Шевченко С. В. — член редколегії 3-томного науково-документального видання «Остання адреса. До 60-річчя соловецької трагедії». З 1997-го по 1999 рік очолював документознавчі пошукові експедиції, що працювали в архівах Російської Федерації — в Архангельську, на Соловках, у Республіці Карелії. Виявлені там унікальні матеріали лягли в основу наукових і публіцистичних видань, радіо- і телерепортажів (Перший національний, ТІА «Вікна», СТБ), нарисів і статей у періодиці («Молодь України», «Робітнича газета», «Факты и комментарии», «День», «Дзеркало тижня», «Столиця», «Українська доля», у журналах «Україна», «Комітет», «Світогляд» та інші), в альманахах «Історичний календар», «Київський журналіст». Як публіцистові йому

притаманні державницька позиція, об'єктивність і точність у викладенні фактів, стилістична вправність.

Автор збірників публіцистики і творів, уміщених у науково-документальних, літературно-художніх та інших виданнях переважно історичної тематики:

— Українські Соловки (К.: ЕксОб, 2001) — збірник нарисів, статей (співавтор — історик Дмитро Веденєєв). За газетні статті, що увійшли до цієї книжки, Шевченка С. В. визнано переможцем у конкурсі професійної майстерності Національної спілки журналістів України в номінації «Журналістська акція» (2004 рік);

— Архіпелаг особливого призначення (К.: Фенікс, 2006) — автора цієї збірки публіцистики відзначено Літературною премією імені Івана Франка (2007 рік);

— Стаття «Жнива скорботи на Київщині (нотатки за архівними матеріалами ГПУ — НКВС)» в багатотомному виданні «Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 років в Україні: Київська область» / Український інститут національної пам'яті, Київська обласна державна адміністрація. Упорядник — Гай А. І. — Біла Церква: Буква, 2008;

— Розвіяні міфи. Історичні нариси і статті (К.: Фенікс, 2010). Ця книжка, написана у співавторстві з Дмитром Веденєєвим, унікальна: її вперше видано за фінансової підтримки тільки однофамільців — учасників добровільної культурної акції «Толока Шевченків» (ініціатор акції Шевченко С. В., інформаційну підтримку «Толоці...», проведений у розвиток вітчизняних традицій меценатства, надали Всеукраїнський благодійний фонд «Журналістська ініціатива» і Клуб славетних Шевченків). Співавторів збірника відзначено Міжнародною премією імені Володимира Винниченка (2011 рік), яку заснував Український фонд культури;

— Золоте перо. Людмила Мех (К.: ВПК «Експрес-Поліграф», 2012) — автор-упорядник збірника статей, спогадів, світлин про життя і творчість Людмили Мех, української журналістки і громадської діячки, засновниці й президента Всеукраїнського благодійного фонду «Журналістська ініціатива», президента Всеукраїнського автомобільного клубу журналістів;

— Соловецький реквієм (К.: ВПК «Експрес-Поліграф», 2013) — збірка публіцистики про українське «розстріляне відродження».

Шевченко Сергій Володимирович — член авторських колективів ювілейних видань «На сторожі незалежності держави. 10 років Службі безпеки України» (2002 рік), «Служба безпеки України: становлення, досвід, пріоритети діяльності» (2007 рік), «Біла книга — 2008. Служба безпеки України» (2009 рік, перекладена англійською мовою). Упорядник, редактор, автор післяслова книжки Василя Горбатюка «Позиція. Публікації, документи, спогади» (2005 рік). Член редколегії книжок «Органи державної безпеки Київщини (1917–2006 роки) у фотографіях та документах» (2006 рік), «Органи державної безпеки Київщини (1917–2008 роки) у фотографіях та документах» (2008 рік). Співупорядник і один з авторів художньо-публіцистичного збірника «Слово — зброя?» (2009 рік), виданого з нагоди 50-річчя Національної спілки журналістів України. Автор переднього слова до роману Олександра Волощука «Сорок чотири дні» (2012 рік), редактор, автор післяслова до роману Анатолія Сахна «Вершина» (2012 рік). Окремі твори автора вміщено в книжках «Убієнним синам України. Сандармох» (2006 рік, Республіка Карелія, упорядник — Лариса Скрипникова), «Журналісти з Київського університету. Спогади. Світлини. Імена» (2008 рік), двотомнику історичної

публіцистики «Екстракт — 150» (2009 рік, серія «Бібліотека газети «День»), двотомнику «Сльоза пекучої пам'яті» (2009 рік), «Доля, створена талантом. Спогади про Володимира Боденчука» (2011 рік), «Вистраждане і пережите. Мемуари Олега Бабишкіна і спогади про нього» (2013 рік) та ін. Автор статей в енциклопедичних виданнях «Енциклопедія сучасної України» (2008 рік, том 8), «Енциклопедія для видавця та журналіста» (2010 рік), а також у Вікіпедії. Друкувався у відомчих збірниках СБУ та науковому і документальному журналі «З архівів ВУНК — ГПУ — НКВС — КДБ» (2010 рік). Автор фотоілюстрацій, редактор науково-документального збірника «Українське суспільство і наркотики: розвиток нового стратегічного підходу. Міжнародна конференція високого рівня, Київ, 21–23.05.2012» (російською мовою, 2012 рік). Сценарист і режисер документальних фільмів серії «Служба безпеки: регіони — Центр» (1998–1999 рр.). Консультант документального фільму «Сандармох» (режисер — Олександр Рябокрис, Перший національний, 2007 рік).

Член Національної спілки журналістів України з 1994 року.

Член Національної спілки письменників України з 2011 року.

Нагороди і відзнаки:

- Почесне звання «Заслужений журналіст України» (2007 рік);
- Міжнародна премія імені Володимира Винниченка (2011 рік);
- Премія ім. І. Франка в галузі інформаційної діяльності (2007 рік);
- Премія Національної спілки журналістів України (2004 рік);
- Премія Служби безпеки України (1996 рік);
- Лауреат IX Відкритого творчого конкурсу журналістів «Срібне перо — 2006» у номінації «Найкраща газетна публікація»;
- Неодноразовий переможець у творчих конкурсах

на найкраще висвітлення міжнародних журналістських автопробігів «Дорога до Криму: проблеми та перспективи» (2004–2008 рр.) і Всеукраїнського автопробігу «Схід — Захід: разом назавжди» (2005 рік).

Медалі (відомчі заохочувальні відзнаки) державних структур:

- «70 лет Вооружённых Сил СССР» (1988 рік);
- «10 років Службі безпеки України» (2002 рік);
- «15 років Службі безпеки України» (2007 рік);
- «Хрест доблесті» II ст. (2010 рік);
- «За відзнаку в службі» (III, II, I ст.).

Медаль Національної спілки журналістів України:

- Золота медаль української журналістики (2009 рік).

Медалі й орден Федерації футболу м. Києва:

- «95 років київському футболу» (2006 рік);
- «За заслуги» I ст. (2009 рік);
- «Ветеран київського футболу» (2010 рік);
- орден «За заслуги» (2013 рік).

Медаль Української асоціації ветеранів – співробітників спецпідрозділів по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю («К») Служби безпеки України:

- «XX років Спецпідрозділу «К» СБ України» (2012 рік).

Сертифікат вдячності Державної служби України з контролю за наркотиками (2013 рік) — за видатний внесок у розробку Стратегії державної політики України щодо наркотиків на період до 2020 року.

Матеріал узятий укладачем з Вікіпедії.*

*[100]

Яровий І.

Працював у друкарні газети «Краматорська правда» в 30-х роках ХХ століття. Разом з Яровим А., який теж працював у цій друкарні, написав вірш «На Краммашбуді». Біографічні дані письменника невідомі.

На Краммашбуді*

Де гул і шум —
Гудуть заводи.
Йдемо на штурм,
Пісні заводим...
Там, де пустир,
Бур'ян високий
Шумів колись,
Там — глянь!
Цехи високо піднялись.
У вільний час
Кладем каміння
В стіни заводські.
Гудуть станки,
Шумлять заводи,
Росте Донбас —
Пісні заводить.

*[101, с. 3]

Перебування
відомих українських письменників
у Краматорську

Динник Андрій

Народився 6 березня 1920 року. Член Спілки письменників України. Мешкав у Києві. Працював на одному з київських заводів начальником лабораторії. Приїздив до Краматорська, виступав зі своїми віршами перед працівниками краматорських заводів. Помер 30 березня 1987 року.

Ця інформація надана укладачу працівниками Краматорської центральної бібліотеки імені О. Горького.

Сорока і дятел*

У літньому небі над гаєм,
Пірнаючи спритно увись,
Літак реактивний шугає,
Мов велет казковий якийсь.
— Не знаєш, чому тая птиця, —
Сорока до Дятла гука, —
Літає, аж страшно дивиться?
Невже її хто налякав?
А Дятел їй каже: — Далебі,
Літає вона неспроста.
І ти б так носилась у небі,
Якби підпалили хвоста.

*[102, с. 3]

Кундзіч Олексій

«Народився 22 квітня 1904 року в селі Павлівці на Вінниччині в бідній селянській родині. Змалку батрачив. І тільки Великий Жовтень відкрив йому шлях до навчання: юнак закінчує семирічку, а пізніше — педагогічний технікум.

Літературний шлях Олексія Кундзіча розпочався в 1926 році. Перу письменника належить ряд романів, повістей, оповідань і новел, критичних статей про мову і майстерність художнього перекладу. Письменник сам багато зробив як перекладач творів М. Лермонтова, Л. Толстого, М. Лескова, Х. Абовяна та інших.

Багато років свого життя Олексій Кундзіч провів на Донбасі. Він цікавився життям шахтарів, металургів, сам тривалий час працював на шахті.

В 30-х роках ХХ-го століття з'являється друком багато нарисів і оповідань, зібраних потім в книгах «Шахтарі», «Фініш» і інших, в яких оспівується героїчна праця шахтарів».*

Часто бував О. Кундзіч в Краматорську. Він дуже полюбив це заводське місто. Тут він написав нариси «Начальник цеху», «Заводський зошит», що побачили світ у 1948 році. У цей час письменник починає працювати над романом про НКМЗ «На світі точиться великий спір».

Олексій Леонардович не встиг завершити роботу над романом, в червні 1964 року він помер.

*[103]

Михеїв Кость

Народився 6 березня 1927 року в селі Станіслав Білозерського району на Херсонщині в селянській родині. Служив у лавах Радянської Армії з 1944-го по 1951 рік. У рідному селі завідував бібліотекою, потім працював у газетах. При ЦК Компартії України закінчив Вищу партійну школу. Працював головним редактором журналу «Донбас».

Член Спілки письменників УРСР. Часто приїздив до Краматорська у 60–70 роках ХХ століття, де виступав зі своїми віршами перед машинобудівниками.

«Автор поетичних збірок «Яка совість, така й честь» (1961), «Ворона на кручі» (1963), «Не в імені суть» (1966), «Вузлики на пам'ять» (1968), «Виховний момент» (1973), «Татова арифметика» (1975), «Сімейна розмова» (1977), «Вічна стрижка» (1979), «Густим мазком» (1980), «Дід Оксеник» (для дітей, 1974); повістей «Тоська» (1969), «Між люди» (1977, 1983), «Смак хліба» (1978), «Мідні труби» (1979), «Престиж» (1982), «Відлуння» (1984), «Навстріч життю» (1986); роману «Вертикаль» (1987).

Помер Кость Михеїв у 1994 році.* Вірші взяті з газети «Краматорская правда».**

Порозумілись

Один дотепник друга запитав:

— Чи не в осла ти вуха, брат, дістав?

А той:

— А що ж робити залишилось?

Ти розум його взяв, а я вже що застав...

*[104, с. 410],

**[105, с. 3]

Похвалила

Сказала про Коня Сова:
— От голова, так голова!
Тут хтось Сову за пір'я смика:
— Розумна голова?
— Та ні, кажу, — велика!

Пішла

Втекла дружина із села
І знов вернулась до Миколи:
— Прости!
— Прощаю, що втекла,
А що вернулася — ніколи!

Олійник Степан

Народився 3 квітня 1908 року в селі Пасицелах Балтського району Одеської області. Після закінчення чотирирічної школи продовжив навчання в Одесі в школі імені Л. Українки. Закінчив Одеський педагогічний інститут. Працював викладачем української мови та літератури, кореспондентом в газеті, а також протягом багатьох років був співробітником сатиричного журналу «Перець». Автор більше 15-ти гумористичних збірок. У Краматорськ приїздив у 1950 році. Виступав перед працівниками міста Краматорська.

Помер 11 січня 1982 року.*

Слово Наталі ** (уривок)

Частенько мене питає не один,
Чому я робити пішла в магазин.
Чому не просилась, скажім, в стюардеси:
Літала б, мовляв, до Москви, до Одеси...
Упнеться очима і знову: «Чому?»
— Питайте, що треба! — відріжу йому. —
Яка в вас, кажіть, купівельна «програма»,
За чим посидала вас жінка чи мама?
Покрутиться й піде, і зник його слід.
Таким я і хочу сказати в одвіт:
— Нелегко, звичайно, служити в магазині -
Встаєш на роботу о ранній годині,
Тоді, коли день ще ледь-ледь ожива,
Коли навіть радіо спить ще, бува...
Приходиш на місце і, згідно порядку,
Уже поспішаєш робити «фіззарядку»:
Тягаєш з підсобки набиті мішки,
Волочиш бідони, катаєш діжки...

*[106],

**[107, с. 2-3]

Познанська Марія

Народилася 15 липня 1917 року в селі Петрашівка, нині село Гайворон Володарського району на Київщині, в селянській родині. Закінчивши школу, дівчинка спочатку працювала в польовій бригаді. У 1937 році вступила на дошкільне відділення Білоцерківського педучилища. А в 1945 році вона стала студенткою Київського педінституту. І вже в 1946 році вийшла у світ її перша збірка поезій для дошкільників «Мій квітник». Визнаною дитячою письменницею Марія Познанська стала на початку 1950-х років, маючи у своєму творчому доробку майже десяток поетичних збірок для малих читачів. Особливо полюбилися дітям такі книжки: «Про чудо-ліс, що на полі зріс», «Любій малечі про цікаві речі», «Чим пахне коровай», «Про золоті руки», «Що я знаю про метро», «Асканія-Нова», «Про білий халат і наших малят» тощо. Померла Марія Авакумівна Познанська в 1995 році. Біографію Познанської М. А. взято з мережі Інтернету.*

У місті Краматорську вона перебувала наприкінці 50-х років ХХ століття. Ось уривок з її вірша.

Щоб був ти щасливим**

Щоб був ти щасливим у ріднім краю,
Всім серцем люби Батьківщину свою!
Найбільше у світі люби ти її —
Є інші держави, є інші краї,
А рідна Вітчизна на світі одна.
Для тебе, мій друже, як мати, вона:
Весь день у турботі, в безсонні ночей —
Ніколи із тебе не зводить очей.
Щоб був ти щасливим, мій друже, то знай —
Народ свій трудящий люби, поважай —

*[108],

**[109, с. 3]

Народ наш величний в нерівнім бою
Не раз боронив Батьківщину твою.
Своїми руками він творить дива:
Заводи будує, хліб, сіль здобува...
Господар він моря і шахти, і гір
І може полинати в небо, до зір...

Смолич Юрій

«Український радянський письменник Юрій Смолич народився 25 червня 1900 року в Умані. По закінченні Жмеринської чоловічої гімназії навчався в Київському комерційному інституті. Під час громадянської війни працював санітаром і лікпомом у Червоному Хресті, актором у червоноармійському театрі-студії, театрах укпрофсожу, наросвіти; пізніше — в Театрі імені Івана Франка (1922–1924).

З 1923 року жив у Харкові, працював інспектором театрів у Головополітпросвіті Наркомосу УРСР, театральним критиком. Редагував журнали «Сільський театр», «УЖ», «Червоний шлях», «Літературний журнал», «Україна».

З травня 1944 року жив у Києві. Член правління СП СРСР (1942–1976), заступник голови СПУ та член секретаріату правління СПУ (1944–1963).

Герой Соціалістичної Праці (1970). Голова правління СПУ (1971–1973), секретар правління СП СРСР (1971–1976). Лауреат багатьох міжнародних, урядових республіканських і всесоюзних нагород.

Друкувався з 1917 року. Член літературних організацій «Гарт», ВАПЛІТЕ, «Техно-мистецька група “А”», СПРУ/СПУ, СП СРСР.

Видав збірки «Кінець міста за базаром», «Неділі і понеділки», «Мова мовчання (Кримінальна новела)», «П'ять оповідань», «Його біографія», «Загибель інтервенції», «Народ воює», «Новели», «Без права на смерть», «Битва», «Бої за фронтом», «Мирні люди», «День починається рано», «Цвіт яблуні», «Мужська розмова» та інші.

Смолич став одним з основоположників фантастичної прози в радянській українській літературі, поклавши початок цьому жанрові романом «Останній Ейджевуд». Далі були романи «Півтори людини», «Господарство доктора Гальванеску», трилогія «Прекрасні катастрофи».*

*[110]

До кращих творів Ю. Смолича належить автобіографічна трилогія «Наші тайни», «Дитинство» і «Вісімнадцятилітні». Подіям Другої світової війни присвячено його романи «Вони не пройшли», «Ми разом були в бою». Його найвище літературне досягнення — мемуарна трилогія «Розповідь про неспокій», «Розповідь про неспокій триває» та «Розповіді про неспокій немає кінця», а також окремі книги «Я вибираю літературу» та «Мої сучасники».

Юрій Смолич неодноразово бував у Донбасі, цікавився його будовами, зустрічався зі славними трудівниками землі донецької, у тому числі й Краматорська. У тридцяті роки, будучи актором театру ім. Івана Франка, Смолич під час гастролей театру деякий час жив та виступав у Краматорську.

Індустріальна Донеччина справила на видатного майстра художньої літератури незабутнє враження.

З листа Ю. Смолича Анатолію Шевченку від 1 травня 1976 року:

«Після війни мені не доводилось бувати у Донбасі: бачив його тільки з вікна вагона, проїжджаючи поїздом з півдня.

До війни з групою (бригадою) письменників — десь при початку тридцятих років був.

А коли їздив з бригадою (у тридцяті роки), то, пригадую, чимале враження після Краматорська справила на мене тодішня Костянтинівка. Я був (це в акторський період, з театром Франка) на скляному заводі і дивився, як тоді робили скло: видували «халяву», а тоді, нагрівши в печі, різали на пласти».*

Помер Ю. К. Смолич 26 серпня 1976 року.

*[111]

Соколов Віктор

Народився 17 квітня 1919 року у селі Табурище (нині у складі міста Світловодськ Кіровоградської області).

«Серед його творчого надбання — збірки «Весна» (1949), «Роботящими руками» (1955), «Тобі» (1958), «Тривоги серця» (1965), «Сейсмічна станція душі» (1972), поема-репортаж «Вогні в тайзі» (1974) тощо».*

Відомо також, що Віктор Соколов створив перший в історії літературного Донбасу роман у віршах «Мое серце в Донбасі» (1960 р.). Такого великого твору в поетів Донеччини ще не було. Особливо запам'ятовуються в ньому проникливі ліричні відступи, філософські узагальнення, наповнені роздумами про життя, країну, народ.

Поет присвятив Донбасові не тільки свій знаменитий роман у віршах. Крім того В. Соколов написав поему, присвячену Краматорську.

Краматорська поема**

...У ногах, на довічну журбу,
Посадили плакучу вербу,
Вбили в землю залізну ограду,
Прихилили до неї вінки.
«Чоловікові...»
«Батькові...»
«Брату...»
От і все, що йому навіки
Ми даруєм в дорогу останню —
Тільки біль свій та квіти ранні...
І віночки, немовби люди,

*[112, с. 105],

**[113, с. 4]

До могили припали тоскно...
«Від міськкому...»
«Від Донмашбуду...»
«Будівельнику Краматорська...»
І згадалося, як в лікарні
Ми стояли в надії марній,
Як прощальний він кинув погляд
На широкий проспект весняний...
Рідне місто стояло поряд
І прощалося теж із ним.
...Місто, місто, машинне царство —
І нове, і уже билинне...
Це ж отамдесь, де труби димчасті,
Замурована перша цеглина.
Де вона? На якій глибині?
Чи в підмурку, чидесь окремо?..
Та, з якої в далекі дні
Почалась Краматорська поема.
Ви спитайте кого завгодно,
Хто у місті новому живе, —
Він завод свій не просто заводом,
А заводом заводів назве.
Місто, місто, натхнення моє,
Славні в тебе і плани, і цілі!
Не підкови —
Заводи цілі
Краматорка сьогодні кує!
...Печі,
Стани,
Верстати
Опоки...
Царство розуму. Кузня епохи...

Під високим скляним склепінням,
Череваті вагранки низкою.
Мимо ківш пропливає, піняву
Неможливо гарячу розбризкує
І, повитий рожевим маревом,
Лле у форму вогненне варево...
Я крокую все далі і далі
У державу цю індустріальну,
Де різцями з могутньої сталі
В сталь впилися верстати стругальні.
Десь трудитимуться, як воли,
Ці майбутні гідровали...
Десь підйом цей у білому світі
З глибини підніматиме кліті,
І, немов ми старі знайомі,
Я всміхаюсь новому підйому...
Десь і колесо це величне —
Світ не бачив таких колес! —
Висікатиме струм електричний
З річкових білокрилих плес...
І громадище це екскаватора
Десь в забої крутім крокуватиме...
Стали вулиці всі вузькуватими
Для твоїх, Краматорськ, екскаваторів...
Місто, місто, машинне диво,
Неоглядне і несходиме...
Я іду по проспекту Миру,
По широкому йду бульвару.
Чисто дощик травневий мие
Сонцем стругані тротуари.
Я крокую по вулиці Сталі,
Завернув на Велику Садову...

І нараз, із далекої далі,
Чую голос знайомий знову:
«Я не знаю, чому я толком
Сам собі не знайду одвіту,
Тільки — віриш? — мені Краматорка
Найдорожчою стала у світі.
Наказала б — узяв би знову
Я у руки тяжку лопату
І, як в юності, мов на свято,
На найважчу пішов би будову...»
Вірю, вірю, такі вже ми є —
Люди зовсім нової формації,
Хто життя повинчав своє
З боротьбою,
З творчістю,
З працею.
Я дивлюся в місто зблизька —
І нове, і уже билинне:
Мабуть, кожної тут цеглини
Доторкалась твоя рука...
І звелися, на славу Донбасові,
Не будинки, а чудо-красені...
Місту й далі у вись підійматься,
Цеглу викладе інша рука,
Та навік поселилось в домах цих
Серце їхнього будівника.

Сосюра Володимир

Народився 25 грудня 1897 року (6 січня 1898 року) в місті Дебальцеве Бахмутського повіту Катеринославської губернії. У 1909–1911 роках працював на содовому заводі міста Верхнього (більш відоме як Третя Рота, нині у складі Лисичанська) в бондарському цеху, телефоністом, чорноробом. З 1911 по 1918 рік навчався в двокласному міністерському училищі міста Верхнього, трикласному нижчому сільськогосподарському училищі на станції Яма Північно-Донецької залізниці, маркшейдерському бюро Донецького содового заводу (місто Верхнє). Володимир Сосюра брав участь в Українській революції, спершу в Армії УНР, пізніше в Червоній Армії. Після закінчення громадянської війни вчився в Комуністичному університеті в Харкові (1922–1923) і на робфаці при Харківському інституті народної освіти (1923–1925); належав до літературних організацій «Плуг», «Гарт», ВАПЛІТЕ, ВУСПП. Перший вірш (російською мовою) надрукував у 1917 році. В архівах збереглися недруковані вірші Сосюри (українською мовою), писані за його перебування в Армії УНР, але перша збірка «Поезії» вийшла в 1921 році, а раптову славу принесла йому революційно-романтична поема «Червона зима» (1922 рік), визнана за найвидатніший зразок поетичного епосу громадянської війни в Україні. Цій темі Сосюра присвятив і багато інших творів, в яких органічно поєднується інтимне з громадським і загальнолюдським: збірка «Місто» (1924 рік), «Сніги» (1925 рік), «Золоті шуліки» (1927 рік) і низка інших. На початку 30-х років це призвело Сосюру до конфлікту з комуністичною партією, членом якої він був з 1920 року. Попри ці несприятливі обставини, у 1930-х роках Сосюра писав на будівничу тематику (типовий

«Дніпрельстан» ще з 1926 року). Біографію Сосюри В. М. взято з Інтернету.*

Володимир Сосюра 6 травня 1933 року, перебуваючи в Краматорську, написав вірш «Привіт». І цей вірш він сам прочитав на мітингу цього ж дня. Твір був присвячений будівникам «Краммашбуду». У вірші оспівується будівництво велетня-гіганта Новокраматорського машинобудівного заводу.

Привіт **

В бою за кожен гвинт, за гайку, за цеглину,
у блискоті, у гуркоті машин,
когорт, комун не зрадить ні один,
аби змінить обличчя України.
Шум літаків над краєм криць і руд,
на крилах їх тмяніють сонця плями,
сьогодні ж ми вітаєм Краммашбуд
своїми юними, огненними піснями.
У льоті корпусів невиданий, незнаний
в обличчя нам в конструкції захід,
як висновок логічний з Дніпрельстанів
в борні встає наш світ — СОЦІЯЛІЗМ.
Бушують юрбами розгойдані майдани
у блиску дня, у фарбах прапорів.
Ногою той на горло ката стане,
Кого вперед ведуть любов і гнів.
В бою за кожен гвинт, за гайку, за цеглину
гартуємо ми зір і кожен рух, спів.

*[114],

**[115, с. 3]

Вона зроста, невидана людина
в нестриманому льоті корпусів.
Вона зростає, як кожен цех зростає,
як кожен з нас, у гуркоті боїв,
у плетеві будов і димарів,
що височіють радісно над краєм.
Шум літаків над гулом криць і руд,
на крилах їх тмяніють сонця плями.
Сьогодні ми натхненними піснями
вітаєм нашу гордість — КРАММАШБУД.

Ліричні твори Сосюра: «Червоні троянди» (1932 рік), «Нові поезії» (1937 рік), «Люблю» (1939 рік), «Журавлі прилетіли» (1940 рік), та інші. У 1942–1944 роки Володимир Сосюра — військовий кореспондент. В той час з'являються збірки: «Під гул кривавий» (1942 рік), «В годину гніву» (1942 рік), поема «Олег Кошовий» (1943 рік) та інші. З повоєнних збірок визначніші: «Зелений світ» (1949 рік), «Солов'їні далі» (1956 рік), «Так ніхто не кохав» (1960 рік). Помітне місце в творчості Сосюра посідають також ширші епічні полотна: поеми «1871» (1923 рік), «Залізниця» (1924 рік), віршований роман «Тарас Трясило» (1926 рік). У 1948 році Володимир Сосюра відзначено найвищою нагородою – Сталінською премією, але в 1951 році він знову зазнав гострих нападів критики, приводом до чого була стаття в газеті «Правда», яка обвинувачувала Сосюру в «буржуазному націоналізмі» за патріотичну поезію «Любіть Україну», написану в 1944 році.

Помер В. М. Сосюра 8 січня 1965 року. Похований у Києві на Байковому цвинтарі (надгробний пам'ятник (граніт) встановлений у 1968 році; скульптор — О. О. Банников).

Яровий М.

Член Спілки письменників УРСР. Мешканець Києва. Неодноразово приїздив до Краматорська, ще за часів Радянського Союзу. У 1955 році у нього вийшла збірка віршів «Одверто кажучи». Виступав зі своїми віршами на підприємствах Краматорська та будівництвах. Друкувався в «Краматорской правде» на початку 80-х років XX століття.

Соб і Цабе*

У тресті «Хтокогоскубе»
Сидить і морщить лоб
Великий ділоплут Цабе,
Напроти нього — Соб.
Якщо похвалить Соб тебе,
Підтримає, то знай —
Десь підкладе свиню Цабе,
Скомпроментує вкрай.
Коли в біду якусь ув'яз,
Підтримає Цабе,
То Соб мов сказиться ураз:
Зненавидить тебе...
У тресті дивному тому
(Хто міг подумати, хто б?!)
Ніхто не зна, як бути йому —
Чи брать цабе, чи собі.

*[116, с. 4]

Зустріч у 1950 році*

Вже мало хто пам'ятає знаменну дату 23 грудня 1950 року. Цього вечора в Краматорську відбулося дійсно свято української літератури. У Палаці культури імені Леніна відбулася зустріч краматорчан з видатними українськими письменниками.

Вступне слово промовив заступник голови Спілки радянських письменників України Любомир Дмитерко. Він передав вітання всім мешканцям Краматорська від учасників п'ятого пленума Спілки радянських письменників України, що відбувався на той час у місті Сталіно. Приємно було спостерігати, як краматорчани оплесками зустріли таку промову. На обличчях де в кого ковзнули радісні усмішки. У лекційній залі тривали теплота та радушність.

Кульмінацією зустрічі стали виступи видатних українських поетів, класиків української літератури. А коли з вуст Миколи Бажана полилася лагідна українська мова, то це була ніби тиха річка, що співає серед широких ланів. До речі, Микола Бажан на той час вже був лауреатом Сталінської премії. Дуже гарно сприйняли слухачі виступ Платона Воронька, теж поета з великої літери.

На зустрічі також виступили письменник Вадим Собко, письменник-гуморист Степан Олійник, а також драматург Любомир Дмитерко.

В історії Краматорська це була знаменна подія, тому що перед краматорською аудиторією виступала така когорта видатних українських письменників.

Олег Максименко

*[117, с. 16]

ЗАКЛЮЧЕННЯ

Під час видання цієї книжки продовжувалася пошукова праця з виявлення біографічних даних українських письменників з Краматорська.

А також знайдено, але не включено в цю книжку творчість ще біля п'яти краматорських українських поетів, які друкувалися в різних виданнях України. Це пов'язано з тим, що укладач цієї книжки повинен з'ясувати, в який період свого життя вони проживали в Краматорську. Цей матеріал буде надруковано в другому виданні книжки «Українські письменники Краматорська».

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Газета «Краматорская Домна», 1 августа 1930 г., № 24 (65).
2. Архів поетеси Абраменкової Тамари.
3. Газета «Краматорская правда», 11 октября 1953 г., № 123 (4997).
4. Газета «Краматорская правда», 25 июля 1981 г., № 88 (9325).
5. Українська Радянська Енциклопедія. — К.: Головна редакція УРЕ, 1977. — Т. 1. — 542 с.
6. Журнал «Донбас», 1972. — № 1.
7. Газета «Краматорская правда», 23 июня 1962 г., № 74 (6346).
8. Газета «Краматорская правда», 26 мая 1962 г., № 62 (6334).
9. Газета «Краматорская правда», 10 марта 1964 г., № 30 (6611).
10. Газета «Краматорська правда», 18 листопада 1933 р., № 263 (904).
11. Володимир Бояновський. Дзеркало душі: Збірка віршів. — Краматорськ: Друкарня ЗАТ «Офсет», 2004. — 128 с.
12. Я в сердце поселю любовь: Сборник стихов поэтесс г. Краматорска / Сост. Школа Г. С. — Краматорск: Тираж — 51, 2012. — 360 с.
13. Газета «Краматорская правда», 9 июня 1982 г., № 68 (9491).
14. Души высокая свобода: Сборник избранных стихов талантливых поэтесс г. Краматорска. — Краматорск: Тираж — 51, 2009. — 360 с.
15. Иду дорогою земной...: Сборник стихов поэтесс г. Краматорска / Сост. Школа Г. С. — Краматорск: Тираж — 51, 2011, 360 с.
16. Газета «Краматорська правда», 22 жовтня 1930 р., № 18.
17. Иду дорогою земной...: Сборник стихов поэтесс г. Краматорска / Сост. Школа Г. С. — Краматорск: Тираж — 51, 2011. — 360 с.
18. Газета «Краматорська правда», 22 жовтня 1930 р., № 18.
19. Газета «Краматорская правда», 7 марта 2000 г., № 27 (11560).
20. Газета «Краматорская правда», 3 ноября 2001 г., № 86 (11767).

21. Донецькі полини: Поезії. — Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1994. — 64 с.

22. Газета «Краматорская правда», 12 ноября 1960 г., №135 (6096).

23. Юрій Доценко [Біографія та поезії] // Письменники Донеччини. Довідник / Упоряд. І. О. Білий, С. В. Жуковський. — Донецьк: Нац. спілка письменників України, журнал «Донбас», 2005. — С. 111–115.

24. Зінаїда Дударчик. Сон колисьоньку гойда: Збірка поезій. — Краматорськ: Тираж — 51, 2006. — 64 с.

25. Зінаїда Дударчик. З кобзарєвої криниці: Збірка поезій. — Краматорськ, 2001. — 100 с.

26. Зінаїда Дударчик. Квітка любові: Збірка поезій. — Краматорськ: Тираж — 51, 2007. — 120 с.

27. Тамара Дятликова. Жовтогарячий сад: Збірка поезій. м. Краматорськ, 2004. — 32 с.

28. Иду дорогою земной...: Сборник стихов поэтесс г. Краматорска / Сост. Школа Г. С. — Краматорск: Тираж — 51, 2011. — 360 с.

29. Історія міст і сіл Української РСР. Донецька область. — К.: Голов. ред. Укр. рад. енцикл. Академії наук УРСР, 1970. — 992 с.

30. Українські народні думи та історичні пісні / Упоряд. та прим. О. Таланчук. — К.: Веселка, 1993. — 239 с.

31. Газета «Краматорська правда», 10 липня 1931 р., № 150 (222).

32. Газета «Краматорська правда», 23 лютого 1932 р., № 43 (399).

33. Історія міст і сіл Української РСР. Донецька область. — К.: Голов. ред. Укр. рад. енцикл. Академії наук УРСР, 1970. — 992 с.

34. Журнал «Забой», 1930 р., № 10.

35. Журнал «Забой», 1925 р., № 18.

36. Журнал «Забой», 1928 р., № 3.

37. Газета «Краматорская правда», 16 мая 1954 г., № 59 (5088).

38. Газета «Краматорская правда», 25 ноября 1982 г., № 141 (9564).
39. Газета «Краматорская правда», 1 октября 1983 г., № 118 (9697).
40. Газета «Краматорская правда», 29 января 1983 г., № 13 (9592).
41. Доценко Ю. Не долетів до батьківської хвіртки... [Спогади про О. Ковальчука] // Газета «Краматорский металлург», 1996. — № 50, 14 декабря.
42. Олександр Ковальчук. Вертають журавлі (поезія). — Донецьк, 1997. — 32 с.
43. Дмитро Комлев. Я іду по землі: Поезія. — Краматорськ: Тираж — 51, 2005. — 96 с.
44. Души высокая свобода: Сборник избранных стихов талантливых поэтов г. Краматорска. — Краматорск: Тираж — 51, 2009. — 360 с.
45. Газета «Краматорская правда», 22 марта 1980 г., № 36 (9117).
46. Газета «Краматорская правда», 21 мая 1960 г., № 60 (6021).
47. Донецькі полини: Поезії. — Дрогобич: Видавнична фірма «Відродження», 1994. — 64 с.
48. Газета «Краматорская правда», 16 февраля 1982 г., № 20 (9443).
49. Газета «Краматорская правда», 8 апреля 1989 г., № 43 (10301).
50. <http://book-house.org>
51. <http://h.ua/story/77011/>
52. <http://book-house.org>
53. <http://book-house.org>
54. <http://book-house.org>
55. <http://book-house.org>
56. <http://uk.wikipedia.org>
57. Журнал «Брідщина», № 10, 1996 рік.
58. Олег Максименко. Вклоняюся рідній землі (Поезія). — Краматорськ, 1999. — 64 с.
59. Как сердцу высказать себя...: Сборник избранных стихов

талантливых самодеятельных поэтесс г. Краматорска. — Краматорск: Тираж — 51, — 2008. — 344 с.

60. Газета «Краматорская правда», 19 сентября 1964 г., № 112 (6693).

61. Газета «Краматорская правда», 28 июля 1962 г., № 89 (6361).

62. Газета «Краматорская правда», 4 апреля 1954 г., № 41 (5070).

63. Світ слова. Краматорська література в іменах / Відділ культури і туризму Краматорської міськ. ради; ЦМБ для дітей ім. О.С. Пушкіна. — Краматорськ: Офсет, 2011. — 641 с.

64. Газета «Краматорская Домна», 8 марта 1928 г., № 7 (10).

65. Газета «Краматорская Домна», 1 мая 1928 г., № 9 (12).

66. Газета «Краматорська правда», 1 травня 1932 р., № 97 (453).

67. Архів поетеси Нежданої Неди.

68. Газета «Краматорська правда», 18 листопада, 1933 р., №263 (904).

69. Донецькі полини: Поезії. — Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1994. — 64 с.

70. Газета «Краматорская правда», 7 марта 1964 г., № 29 (6610).

71. Газета «Краматорская правда», 3 июня 1934 г., № 126 (1065).

72. Газета «Краматорская Домна», 1 августа 1930 г., № 24 (65).

73. Иду дорогою земной...: Сборник стихов поэтесс г. Краматорска./ Сост. Школа Г. С. - Краматорск: Тираж – 51, — 2011. — 360 с.

74. Газета «Краматорская правда», 9 октября 1955 г., № 121 (5307).

75. Газета «Краматорская правда», 14 октября 1961 г., № 124 (6240).

76. Газета «Краматорская правда», 26 августа 1961 г. № 103 (6219).

77. Души высокая свобода: Сборник избранных стихов талантливых поэтесс г. Краматорска. — Краматорск: Тираж

– 51, — 2009. — 360 с.

78. Газета «Краматорская правда», 20 марта 1993 г., № 23 (10860).

79. Газета «Краматорская правда», 19 февраля, 1956 г., № 22 (5364).

80. Газета «Краматорская правда», 4 августа 1973 г., № 93 (8072).

81. Газета «Краматорская правда», 14 декабря 1961 г., № 149 (6265).

82. Анатолий Таран. Бути Людиною Збірка поезій. — Краматорськ: Тираж – 51, — 1998. — 108 с.

83. <http://uk.wikipedia.org/wiki>

84. Біографія Тереника М. С. Архів Краматорського історичного музею.

85. Газета «Краматорская правда», 12 июня 1979 г., № 69 (8994).

86. Газета «Краматорская правда», 9 июня 1979 г., № 68 (8993).

87. Газета «Краматорская правда», 6 июля 1974 г., № 81 (8216).

88. <http://uk.wikipedia.org/wiki>

89. Газета «Краматорская правда», 16 августа 1983 г., № 98 (9677).

90. Газета «Краматорская правда», 3 апреля 1955 г., № 40 (5226).

91. Газета «Краматорская правда», 4 апреля 1954 г., № 41 (5070).

92. Иду дорогою земной...: Сборник стихов поэтесс г. Краматорска./ Сост. Школа Г. С. — Краматорск: Тираж — 51, — 2011. — 360 с.

93. Души высокая свобода: Сборник избранных стихов талантливых поэтесс г. Краматорска. — Краматорск: Тираж — 51, — 2009. — 360 с.

94. Души высокая свобода: Сборник избранных стихов та-

лантливых поэтесс г. Краматорска. — Краматорск: Тираж — 51, — 2009. — 360 с.

95. Иду дорогою земной...: Сборник стихов поэтесс г. Краматорска./ Сост. Школа Г. С. - Краматорск: Тираж — 51, — 2011. — 360 с.

96. Газета «Краматорська правда», 10 липня 1931 р., № 150 (222).

97. Газета «Краматорська правда», 9 травня 1931 р., № 101 (173).

98. Как сердцу высказать себя...: Сборник избранных стихов талантливых самодеятельных поэтесс г. Краматорска. — Краматорск: Тираж — 51, — 2008. — 344 с.

99. Иду дорогою земной...: Сборник стихов поэтесс г. Краматорска./ Сост. Школа Г. С. — Краматорск: Тираж — 51, — 2011. — 360 с.

100. <http://uk.wikipedia.org/wiki>

101. Газета «Краматорська правда», 18 жовтня 1931 р., № 228 (301).

102. Газета «Краматорская правда», 30 января 1971 г., № 13 (7680).

103. <http://www.ukrlit.vn.ua>

104. Кость Михеїв [Біографія]// Письменники Донеччини. Довідник / Упоряд. І. О. Білий, С. В. Жуковський. — Донецьк: Нац. Спілка письменників України, журнал «Донбас», 2005. — 428 с.

105. Газета «Краматорская правда», 30 октября 1976 г., № 131 (8478).

106. <http://www.ukrlit.vn.ua>

107. Газета «Краматорская правда», 26 июля 1969 г., № 87 (7445).

108. <http://uk.wikipedia.org>

109. Газета «Краматорская правда», 16 января 1959 г., № 7 (5813).

110. <http://uk.wikipedia.org>

111. Архів краєзнавця Анатолія Шевченка.
112. Земле рідна, колискова: Українські поети Донеччини / Вступ. слово В. В. Оліфіренка. — Донецьк: Донбас, 2001. — 208 с.
113. Газета «Краматорская правда», 9 сентября 1972 г., № 109 (7932).
114. <http://uk.wikipedia.org>
115. Газета «Краматорська правда», 8 травня 1933 р., № 105 (756).
116. Газета «Краматорская правда», 2 февраля 1980 г., № 15 (9096).
117. Газета «Краматорская правда», 25 октября 2007 г., № 43 (13047).

Зміст

Початок зроблено. Попереду ще багато роботи.....	3
Відукладача.....	6
А. Б.	7
Абраменкова Тамара.....	8
Анатольєв Павло.....	10
Андрущенко Юрій.....	11
Арсенич Петро.....	13
Арсірій Анатолій.....	14
Білоконь Людмила.....	15
Біляй Іван.....	16
Бояновський Володимир.....	17
Буцанець Діна.....	18
Вакулик Федір.....	19
Верещага Ела.....	20
Веселицька Наталія.....	21
Гайденко Н.	22
Гега Микола	23
Гетьман Юлія.....	24
Горн Карл.....	25
Градусова Наталія.....	26
Гринах-Чабан Зеновія.....	27
Дасів Богдан.....	29
Доля Іван.....	32
Доценко Юрій.....	34
Дударчик Зінаїда.....	37
Дятликова Тамара.....	41
Журавльова Ганна.....	44
Журбенко Іван.....	45
Заводський Петро.....	46
Загірний К.	47

Іванів (Краматорський) Василь.....	48
Іванченко Іван.....	54
Кияшко Марія.....	55
Ковальчук Олександр.....	58
Комлев Дмитро.....	63
Комнатна Любов.....	67
Кремпоха Борис.....	68
Крижанівський Володимир.....	69
Кричевський Григорій.....	74
Куш Ольга.....	75
Лапушкіна Наталія.....	76
Лиман Леонід.....	77
Литвинов Володимир.....	80
Литовченко Олександр.....	83
Максименко Олег.....	85
Максименко Світлана.....	89
Мальований Віктор.....	90
Маницький Микола.....	91
Меленевський А.	92
Мельник Вікторія.....	93
Мироненко Анатолій.....	95
Мироненко Василь.....	101
Мовчан Іван.....	103
Неждана Неда.....	104
Нехотящий М.	105
Новоринський Василь.....	108
Овчаренко Марфа.....	111
Оліфіренко Вадим.....	112
Пазушко Володимир.....	114
Палений П.	114
Плутанова Валентина.....	115
Провозін Альберт.....	116

Прудник Володимир.....	117
Расторопова Алла.....	118
Рублевська Олена.....	119
Руденко Федір.....	120
Саган Микола.....	121
Сиротенко Валерій.....	122
Сідаш Тетяна.....	123
Суравікіна Л.	123
Таран Анатолій.....	124
Тарасов Валентин.....	126
Тереник Михайло.....	127
Терновий Михайло.....	128
Тищенко Станіслав.....	129
Тригубченко В.	130
Фендрикова Любов.....	131
Філатова Людмила.....	132
Філіппова Наталія.....	133
Фукаревич Ольга.....	134
Чабанівський М.	135
Чмель Микола.....	136
Чонгова Ала.....	137
Шевелєв Юрій.....	138
Шевченко Сергій.....	138
Яровий І.	139
Перебування відомих українських письменників	
у Краматорську.....	140
Динник Андрій.....	140
Кундзіч Олекса.....	140
Михеїв Кость.....	141
Олійник Степан.....	142
Познанська Марія.....	142
Смолич Юрій.....	143

Соколов Віктор.....	144
Сосюра Володимир.....	145
Яровий М.	147
Зустріч у 1950 році.....	148
Заключення.....	149
Список джерел.....	150

Літературно-художнє видання

Українські письменники Краматорська

**Довідник-антологія
1868—2013 рр.**

Укладач *О. Л. Максименко*
Набір і верстка *Д. Р. Шпаковська*
Коректор *С. І. Дейніченко*

Підписано до друку 01.08. 2014 р. Формат 60х90^{1/16}.

Папір офсетний. Умовн. друк. арк. 12,5.

Тираж 100. Замовлення № 124.

Друк офсетний.

ПЕЧАТНЫЙ ДВОРЬ

типография, которой можно доверять!

*Видано в ТОВ «Видавництво “Друкарський двір”».
84122, м. Слов'янськ, вул. Леніна, 47. Тел.: (06262) 3-80-32, (095) 291-16-83
Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 3855 від 11.08.2010 р.*

*Віддруковано у ФОП Бутко.
Свідоцтво про державну реєстрацію фізичної особи –
підприємця, серія ВОО № 182179 від 05.07.2005 р.*